

ympäristösuunnittelun,- rakentamisen ja -hoidon ammattilehti

Viherympäristö
13,00€

1|22

LEIKKIPAIKAT

– Leikkiä läpi elämän

40 vuotta aidosti vastuullinen ja luotettava yhteistyökumppani

J-Trading Oy:n toimittamia leikkivälineitä ja kalusteista ei joka pihasta löydä.

Kuitenkin lähes kaikista viime vuosien merkittävistä kohteista näitä löytyy, kuten esim. Vuoden ympäristörakenne kilpailun voittajista: Vantaan Kirjastopuisto, Helsingin Bryga ja Helsingin Hyväntoivonpuisto.

Ehdokkaina vuoden 2021 voittajaksi ovat mm. Myyrmäen urheilupuisto ja Triplan ulkotilat, joissa toimittamamme tuotteet ovat jälleen osana kokonaisuutta.

Vaikka Vennyn puisto ei yltänyt kärkikuusikkoon, julkaistiin Helsingin Sanomissa puistoon liittyen artikkeli paljon kertovalla otsikolla.

Kiitos kaikille yhteistyökumppaneillemme ja onnea ja menestystä myös vuodelle 2022!

”Vennyn puisto - Liian hyvä leikkipuisto sekoitti koko kaupunginosan”

Helsingin Sanomat 26.10.2021

www.j-trading.fi

Sisällys 1/2022

LEIKKIÄ LÄPI ELÄMÄN

- 12 Leikki menee metsään
- 15 Leikkiympäristöjä vauvalle ja vaarille
- 18 Kiertotalousleikkipaikka
- 20 Leikkipaikat Japanissa
- 23 Luontopohjaiset ratkaisut osaksi leikki- ja liikuntaympäristöjä
- 24 Lapsille terveyttä leikkipaikoilta ja päiväkotij- ja koulupihoilta
- 27 Koulun pihasta rakentuu vihreä oppimisympäristö Padasjoella
- 28 Vihreät pihat kutsuvat luovaan leikkiin
- 30 Liikunta – edullisin henkivakuutus
- 34 Puistot kuuluvat kaikille
- 36 Leikkipaikkaverkoston mitoitus ja muuntojoustavuus
- 39 *Leikintekoa* ohjaa Turun leikkipuistojen kehittämistä lähivuosina
- 42 Leikki- ja lähiliikuntapaikkojen turvallisuuslautakunta palveluksesaanne
- 44 Leikkipaikkojen kehittyvät trendit

UUTUUSKOhteet

- 46 Leikki- ja lähiliikuntapaikkojen uudet muodot

TUTKITTUA

- 49 Puiden istutuskampanjat – aikamme ilmiö
- 50 Kaavoitus- ja rakentamislakiehdotus lausunnolla
- 52 Viher-Pirkan kolme yrityskauppaa
- 54 Kemissä hyödynnetään palvelumuotoilua siirtolapuutarhan perustamisessa
- 57 Kaupungit tuottavat ilmastomuutosta, mutta myös uusia paikkoja vihreälle ja oppimiselle
- 59 Hyvää merellistä ympäristöä
- 61 Naantalissa onnistuttiin yhteistyöllä ja monimuotoisuustavoitteilla
- 64 Metsänomistuksen tavoitteet ja ilmastoasiat esillä Metsäpäivillä
- 67 Näkymiä kaupunkipuiden tulevaisuudessa
- 72 Viherympäristöliiton uusi tapahtumakoordinaattori esittäytyy
- 73 Viherympäristö-lehden uusi päätoimittaja ammentaa aiheita tieteestä ja käytännöstä

12

46

57

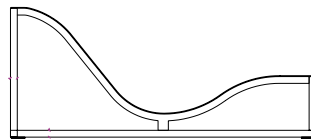
Vakiosivut

- 5 PÄÄKIRJOITUS
- 6 AJANKOHTAISTA
- 71 KOLUMNI
- 74 VIHERYMPÄRISTÖLIITTOSSA TAPAHTUU

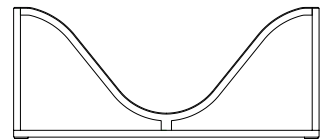

NUSSER Sinus

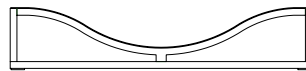
Puu tai Akryyli

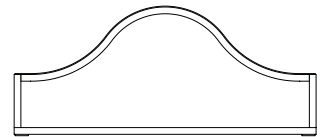
SINUS half wave valley
180 x 90 x 80/40 cm

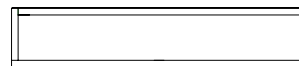
SINUS wave valley
180 x 90 x 80 cm

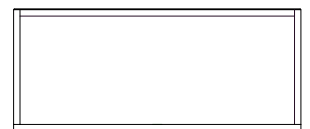
SINUS flat wave
180 x 90 x 40 cm

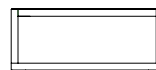
SINUS wave peak
180 x 90 x 40/80 cm

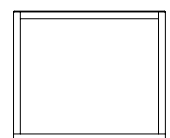
SINUS long deep
180 x 90 x 40 cm

SINUS long deep
180 x 90 x 80 cm

SINUS short deep
90 x 90 x 40 cm

SINUS short high
90 x 90 x 80 cm

kalusteet.elpac.fi

010 219 0716 | myynti@elpac.fi

Kannen kuva: Tomi Glad

Viherympäristö-lehti, 30. vuosikerta
ISSN: 1237 – 0932

Julkaisija ja kustantaja

Viherympäristöliitto ry
www.vyl.fi
viherymparisto@viherymparisto.fi
www.viherymparisto.fi, www.vihreakirja.fi

Toimitus

VY-tiimi ja vt. päätoimittaja Hanna Tajakka,
puh. 040 865 7923,
viherymparisto@viherymparisto.fi.

Ulkoasu nepsu

Taitto Puutarhaliitto ry / Agneta Järvenpää

Tilaukset ja osoitteenmuutokset

puh.03 4246 5339
viherymparisto@jaicom.com
Tilaushinnat v. 2022 sis. 10 % alv
• kestopilaus 55 euroa
• vuositilaus 68 euroa
• opiskelijatilaus 34 euroa
• irtomyynti 13.00 euroa

Ilmoitukset

Media Bookers, Hannu Pyykkö
p. 050 2250
hannu.pyykk@mediabookers.fi
www.mediabookers.fi

Kirjapaino

PunaMusta, Forssa 2021
Aikakausmedia ry:n jäsen

Tämän lehden tilaajarekisteriä voidaan käyttää suoramarkkinointitarkoituksiin.

Lätäkö ja muut leikkipaikat

UKKI!!! MUMMI!!! Noa on meidän isovanhempien leikki-ikäinen kolmevuotias opas leikkien ja leikkipaikkojen maailmaan. Noan isosiskot ja nuorempi velipoika palauttavat myös omat leikit ja leikkipaikat tuoreesti mieleen. Lapsen tärkein leikkiväline on mielikuvitus. Lapsi muuntaa minkä tahansa esineen ja tilan aivan haluamansalaiseksi olioksi ja todellisuudeksi. Kolmevuotiaalle mikä tahansa käteen sattunut esine oli ”kone” omine erityistarkoituksineen.

Kun mietin, mikä leikkipaikka on lapsille ylitse muiden, se on lätäkö. Se vetää puoleensa kuin magneetti jokaista ipanaa. Kun lätäkö jäätyy, sille kokoontuu pian poikalauma kokeilemaan tuoreen jään kestoä. Vuorenvallitus lumikassalla on vieläkin hyvin muistissa. Sain ”turpiin” lettipäiseltä koulutyöltä, joka sitten hätäntyneenä pyysi anteeksi liian kovaa nyrkkiään. Yleensä vuorenvallitus meni pehmeämmin. Aivan mahtavaa!

Asun Kalasatamassa, ja seuran kiinnostuneena lasten leikkejä. Lapsia riittää tällä uudella asuinalueella. Huomioliiviset lapset menossa narujonossa Isoisänsiltaa pitkin Mustikkamaan metsiköihin. Sieltä löytyy valmiita ”majoja” ja suojaisia isoja puita. Toisaalla päiväkotipihaan muksut opettelevat sosiaalisia taitoja karussa aidatussa ympäristössä. Kalasataman puiston hienossa leikkipuistossa lapset vanhempiensa valvovien silmien alla tempuilevat kiipeilyköysissä tai kieputusvempeleessä. Leikkipaikka ilman keinoja ei ole mitään. Täällä niitä on.

Aloitin lausumalla, että lapsen tärkein leikkiväline on mielikuvitus. Hyvin suunniteltu leikkipaikka olettaa tietynlaisia turvallisia leikkejä ja tietynlaista sosiaalista dynamiikkaa. Itse en tiedä mitään leikkipaikkojen suunnittelusta, vaikka itse Tampereen Tesomassa nuorena isänä rakensin uudistalomme lapsille leikkipaikan. Pyysin rakentajaa jättämään pihalle – aivan talon nurkalle – ison kiven. Siihen se jäikin, ja jokaisen penskan piti kiivetä sille. Jätelankuista nikkaroin keinulaudan. Suosio oli taattu. Sitten isomprien lasten piti kokeilla, kuinka isoa kuormaa se kesti keinun kummankin pään painona. Selvisihän se, kun lapsi nousi lankkukeinin päihin tarpeeksi monta. No, korjasin sen sitten.

Sanotaan, että leikki on lapsen työtä. Mitä hittoa! Lasten leikit ovat täyttää elämää – ei työtä. Vain mielikuvitus on rajana.

Sauli Rouhinen,

YTT, Viherympäristöliiton puheenjohtaja

Helsingin kaupunki poistaa puuvartisia vieraslajeja Haltialanmetsässä

Haltialanmetsän luonnonsuojelualueella tehdään ympäristöministeriön Kunta-Helmi-rahoituksella ennallistamistoimenpiteitä metsän kotoperäisen monimuotoisuuden parantamiseksi. Yksi Helmi-hankkeen tavoitteista on poistaa Haltialanmetsästä ja sen lähiympäristöstä kaikki puuvartiset vieraslajit vuosien 2021 ja 2022 aikana.

Palsamipihta (*Abies balsamea*), terttuselja (*Sambucus racemosa*) ja isotuomipihlaja (*Amelanchier spicata*) on luokiteltu vieraslajeiksi. Ne ovat kaikki alun perin puutarhoista, puistoista ja muilta istutusalueilta luontoon levinneitä lajeja.

Lajien luonnolliset esiintymisalueet ovat Pohjois-Amerikassa ja Etelä-Euroopassa.

Vieraslajit vievät tilaa alkuperäiseltä kasvillisuudelta, haittaavat metsäekosysteemin toimintaa ja pahimmillaan ne voivat haitata kotoperäisen luonnon monimuotoisuutta. Helsingin kaupunki pitää tärkeimpänä vieraslajien torjuntaa luonnonsuojelualueilla, arvokkailla kasvikohteilla ja ranta-alueilla.

Palsamipihta. Kuva: Antti Helakallio.

Haltialanmetsän luonnonsuojelualueen ja sen lähiympäristön vieraslajit kartoitettiin kesällä 2021, ja kaikki löytyneet puuvartiset vieraslajit poistetaan marraskuussa 2021. Täydentäviä torjuntatöitä tehdään vielä syksyllä 2022. Vaikka Haltialanmetsässä ei tämän jälkeen enää ole siemeniä tuottavia palsamipihtoja, versoo maaperän siemenpankista vielä uusia taimia. Näi-

tä taimia poistetaan tarvittaessa noin kymmenen vuoden päästä.

Lisätietoja:

Hanna Tuovila, Helsingin kaupunki, Kaupunkiympäristön toimiala, Ympäristöpalvelut, puh. 040 514 8612, hanna.tuovila@hel.fi

Antti Helakallio, Stara, puh. 09 310 380 71, antti.helakallio@hel.fi

Uusi jäteasetus velvoittaa nykyistä tehokkaampaan erilliskeräykseen ja kierrätykseen

Valtioneuvosto hyväksyi 18.11.2021 neljä uutta asetusta, jotka velvoittavat erilliskeräämään ja kierrättämään jätteet nykyistä tehokkaammin. Jätelakia tarkentavassa jäteasetuksessa asetetaan jätehuololle vähimmäisvaatimustaso ja uusia kirjanpito- ja raportointivelvollisuuksia

Yhdyskuntajätteen (asumisessa syntyvä

ja siihen rinnastettava muussa toiminnassa syntyvä jäte) kierrätystavoitteita tiukennetaan nykyisestä. Uusi kierrätystavoite on vähintään 55 prosenttia vuonna 2025, 60 prosenttia vuonna 2030 ja 65 prosenttia vuonna 2035. Viimeisimmän tiedon (2019) mukaan yhdyskuntajätteestä kierrätetään 43 prosenttia.

Rakennus- ja purkujätteestä tulee hyödyntää muutoin kuin energiana tai polttoaineena vähintään 70 painoprosenttia, kallio- tai maaperästä irrotettu ja maa- ja kiviaineksia sekä vaarallisia

jätteitä lukuun ottamatta. Tavoite on sama kuin nykyään. Viime vuosina 50–60 prosenttia rakennus- ja purkujätteestä on hyödynnetty materiaalina.

Asumisessa syntyvän jätteen erilliskeräystä lisätään vaihteittain
Kunnan tulee järjestää biojätteen erilliskeräys taajamissa vähintään viiden huoneiston asuinkiinteistöiltä viimeistään 1.7.2022 alkaen. Biojätteen erilliskeräys laajenee kaikkiin asuinkiinteistöihin yli 10 000 asukkaan taajamissa viimeistään 19.7.2024. Biojätteen eril-

Ei tuhkana tuuleen vaan hyötykäyttöön!

Uusi toimintamalli tuo lisäarvoa tuhkan tuottajille ja hyödyntäjille

Metsätaloudessa hyödynnettävää tuhkaa syntyy lämpö- ja voimalaitoksissa puun ja turpeen poltossa. Poltettavan raaka-aineen käyttö on murroksessa kivihiilen ja turpeen polton muuttuessa enenevässä määrin puuperäiseen raaka-aineeseen. Tämä lisää hyvälaatuisen tuhkan tuotantoa ja sen käyttömahdollisuuksia erityisesti metsänlannoituksessa. *Vastuullista liiketoimintaa tuhka* -hankkeessa on edistetty tuhkan hyötykäyttöä ja liiketoimintaa metsänlannoituksessa ja metsätienrakentamisessa.

Tuhka kiertotalouden materiaalina

Tuhkan hyötykäytön edistämiseksi on Tapiossa laadittu toimintamalli, joka kuvaa tuhkan kulkua lämpö- ja voimalaitokselta hyötykäyttöön. Toimintamalli antaa kokonaiskuvan tuhkan hyödyntämisen eri vaiheista ja sen avulla toimijat voivat suunnitella omaan liiketoimintaansa sopivan vaihtoehdon. Toimintamallissa on mukana Materiaalitori-palvelu, jossa tuhkan tuottajat ja hyödyntäjät voivat kohdata.

Suomen metsäkeskus on ollut yhteydessä yli 30 tuhkaa tuottavaan ja hyödyntävään yritykseen. Yrityskäynneil-

lä on kartoitettu tuhkalta sopivia käyttömahdollisuuksia ja yhteistyöverkostoja. Paikoin tuhkaa ei ole enää riittänyt metsänlannoitukseen maarakennuskäytön suuren kysynnän takia ja vain harva toimittaja ohjaa tuhkinsa enää kaatopaikalle. Tuhka on käyttökelpoinen raaka-aine moneen eri tarkoitukseen.

Tuhkalannoituksen ympäristövaikutukset vähäisiä

Tuhkan sisältämien haitta-aineiden pitoisuuksille on määritelty raja-arvot, jotka määräävät tuhkan käytettävyyden lannoitus- ja maarakennuskäyttöön. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun tutkimuksessa seurattiin hankkeen aikana tuhkan ympäristövaikutuksia. Seurantakohteina oli kaksi tuhkatietä ja kaksi tuhkalannoitusalaa.

Tuhkateiden ojaesineäytteissä havaittiin pitoisuuksien muutoksia, ja myös aiemmissa tutkimuksissa on havaittu, että pH-, sähköjohtavuus- ja raskasmetallipitoisuudet nousevat hetkellisesti tuhkan käytön seurauksena, mutta tasoittuvat pian. Seuratuissa metsälannoituskohteissa ei havaittu tuhkanlannoituksen selkeitä vaikutuksia.

Tietoa tarjolla

Hankkeessa keskeisenä osana on ollut tiedon jalkauttaminen tuhkan hyötykäytön mahdollisuuksista. *Tuhka osana kestävää liiketoimintaa* -oppaaseen

on koottu tietoa tuhkaista sekä liiketoiminnan edellytyksistä. Opas on juuri päivitetty ja uusi versio on nyt saatavilla. Hankkeessa tuotettiin myös esite ja koulutusmateriaalia sekä laskureita metsätienrakennuksen avuksi, kuten tuhka-murskelaskuri.

Hanke on Tapion, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun ja Suomen metsäkeskuksen yhteishanke.

Lisätietoja:

Tommi Tenhola, Tapio, puh. 0400 981 652, tommi.tenhola@tapio.fi

Marko Ämmälä, Suomen metsäkeskus, puh. 050 314 0521, marko.ammala@metsakeskus.fi

Riina Tuominen, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu – Xamk, puh. 040 637 1482, riina.tuominen@xamk.fi

<https://tapio.fi/projektit/vastuullista-liiketoimintaa-tuhkasta/>

liskeräyksen voi korvata kiinteistöllä tapahtuvalla kompostoinnilla, josta on ilmoitettava kunnan jätehuoltoviranomaiselle.

Lisäksi kunnan on järjestettävä alueellisia vastaanottopaikkoja muille asumisessa syntyville jätteille, joita ei kerätä kiinteistöillä. Tällaisia jätteitä ovat muun muassa tekstiilijäte, puujäte, puutarha- ja puistojaäte, suurikokoiset käytöstä poistetut esineet, pienimuotoisessa rakennus- ja purkutoiminnoissa syntyvä jäte sekä vaarallinen jäte.

Rakennus- ja purkujätteen erilliskeräystä ja hyödyntämistä lisätään muun muassa asettamalla erilliskeräysvelvoitteet asfaltti-, mineraalivilva- sekä bitu-

mi- ja kattohuopajätteelle.

Uusia jätekirjanpitoa ja -raportointia koskevia velvollisuuksia

Jätealan toimijoille, kuten jätteen tuottajille, käsittelijöille, kuljettajille ja kiinteistön haltijoille, tulee uusia jätekirjanpitoa ja -raportointia koskevia velvollisuuksia.

Jäteasetuksessa tiukennetaan toiminnanharjoittajan velvollisuuksia pitää kirjaa syntyneistä, käsitellyistä, kuljetetuista, välitetyistä tai kerätyistä jätteistä ja velvollisuuksia toimittaa kirjanpito-tiedot valvontaviranomaiselle.

Toiminnanharjoittajan tulee pitää kirjaa jätteen uudelleenkäytön valmis-

telussa, kierrätyksessä tai muussa hyödyntämisessä syntyvistä tuotteista ja materiaaleista. Kirjanpidossa jätteen hyödyntämisen tavat (uudelleenkäytön valmistelu, kierrätys, hyödyntäminen maantäytössä tai muu materiaalina hyödyntäminen) on eriteltävä.

Lisätietoja:

Riitta Leinen, puh. 0295 250 162, riitta.levinen@gov.fi

Jussi Kauppila, puh. 0295 250 085, jussi.kauppila@gov.fi

Kirjanpito- ja tiedonantovelvoitteet: Eini Lemmelä, puh. 0295 250 032, eini.lemmela@gov.fi
<https://ym.fi/jatteen/jatelaki>

Satakunnan viherrakenneselvitys on valmistunut

Tarkastelussa arvokkaat luonnon ydinalueet ja niiden väliset yhteydet

Valmistunut selvitystyö on osa maankäyttö- ja rakennuslain velvoittamaa maakunnallista suunnittelutyötä ja toimii Satakunnan kokonaismaakuntakaavan laadintaa koskevan suunnittelun tausta-aineistona.

Viherrakenneselvityksessä määriteltiin ekologisiin ominaispiirteisiin perustuen Satakunnan luonnon ydinalueiksi yhteensä 20 aluetta, jotka edustavat monipuolisesti maakunnan arvokkaimpia luontokohteita. Niiden välille hahmoteltiin ekologisiin arvoihin perustuen viherkäytäväverkosto, joka yhdistää luonnon ydinalueet toisiinsa. Vahvimmat käytävälinit sijaitsevat Keski- ja Pohjois-Satakunnassa, jossa on ollut vähiten maankäyttöpainetta. Heikoimmat ekologiset käytävälinit sijaitsevat Lounais- ja Etelä-Satakunnassa, jossa on ollut voimakasta maankäyttöä niin viljelysten kuin suuriin taajamiin liittyvän rakentamisen vuoksi.

Jokireitit ovat suurelta osin arvokas osa sinirakenneverkostoa, mutta toisaalta suuret joet, kuten Kokemäenjoki, kvoivat myös muodostaa maaeliöstölle estevaikutusta. Haasteita luovat myös uudet tuulivoimaloiden alueet sekä leveät tieväylät ohituskaistoinen ja riistaitoinen. Viherrakenneselvityksessä on esitetty myös joukko vahvistamista vaativia viherkäytäviä, joiden yhteys on tällä hetkellä varsin heikko.

Selvitys toimii Satakunnan maakuntakaavojen uudistamisen yhtenä tausta-aineistona

Satakuntaliitto hyödyntää koko maakunnan kattavaa viherrakenneselvitystä Satakunnan maakuntakaavojen uudistamistyössä yhtenä suunnittelun tausta-aineistona. Viherverkkoselvitystä on mahdollista hyödyntää myös vapaaehtoisuuteen perustuvien Metso-ohjelman ja Helmi-elinympäristöohjelman toteuttamisen edistämiseksi.

Tavoitteena on käynnistää Satakunnan maakuntakaavojen uudistamisprosessi loppuvuoden 2021 aikana. Suo-

nessa on käynnissä maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus, mikä mahdollisesti vaikuttaa myös tulevan maakuntakaavan laadintaan ja sen sisältöön. Viherrakenne on ollut lakiluonnoksissa mukana yhtenä maakuntakaavan sisältöteemana.

Mitä viherrakenteella tarkoitetaan?

Selvityksessä viherrakenteella tarkoitetaan pääosin rakentamattomien ja kasvullisten alueiden sekä niiden välisten yhteyksien muodostamaa verkostoa, joka kattaa muun muassa suojelualueet ja luonnon monimuotoisuuden kannalta muuten merkittävät alueet sekä niiden väliset ekologiset yhteydet.

Ekologisilla yhteyksillä tarkoitetaan vaihtelevan levyisiä metsä- ja suovyöhykkeitä tai metsä-suo-pelto-ketjuja ja muita pääosin rakentamattomia maa- ja vesialueita, joiden kautta eliöt voivat siirtyä alueelta toiselle tai joiden kautta voidaan varmistaa suotuisien elinalueiden saavutettavuus epäsuotuisien alueiden poikki.

Luontoarvot voivat koskea käytännössä mitä tahansa eliöryhmiä, esimerkiksi liito-oravia, linnustoa, kasvillisuutta ja luontotyyppejä sekä erilaisia geologisia muodostumia. Erityistä merkitystä on useiden eliöryhmien kannalta tärkeillä kokonaisuuksilla ja niiden yhteyksillä.

Lisätietoja:

Susanna Roslöf, Satakuntaliitto, puh. 044 711 4334, susanna.roslof@satakunta.fi

Anne Savola, Satakuntaliitto, puh. 050 596 1362, anne.savola@satakunta.fi

Santtu Ahlman, Ahlman Group Oy, puh. 044 509 6814, santtu@ahlmangroup.fi

<https://satakunta.fi/alueiden-kaytto/vireilla-olevat-maakuntakaavat/selvitykset/>

Wihuri on ostanut RealMachinery Oy:n

Wihuri Oy on ostanut RealMachinery Oy:n koko osakekannan 12.11.2021. Wihuri on kansainvälinen monialakonserni, joka toimii neljällä toimialalla: pakkausteollisuudessa, päivittäistavaroiden tukkukaupassa, lentotoiminnassa sekä teknisessä kaupassa. Viime vuonna konsernissa työskenteli noin 5 200 työntekijää 30 maassa, ja sen liikevaihto oli 1,8 miljardia euroa.

RealMachinery toimii jatkossa Wihuri Oy Teknisen Kaupan toimialalla, jonka vahvuutena on konekauppa ympäristönhoidossa, maanrakennuksessa, maataloudessa sekä varastointi- ja logistiikkapalveluissa.

Vuonna 2010 perustettu RealMachinery Oy on valtakunnallinen täyden palvelun konetalo, joka myy, vuokraa, huoltaa, korjaa sekä varustelee maanrakennuskoneet jokaiseen käyttötarkoitukseen. Konetaloon kuuluu nostolaitteiden myyntiin erikoistunut RealLift Oy sekä lisälaitteisiin ja verkkokaupan toimintaan keskittyvä RealParts Oy ja konevuokraukseen erikoistunut RealRental Finland Oy. Konekonsernin liikevaihto oli viime vuonna 60 miljoonaa euroa. Yrityskaupan myötä Wihurin palvelukseen siirtyy noin 100 työntekijää. RealMachineryn palveluvalikoima sopii Teknisen Kaupan visioon nopeasta, valtakunnallisesta huolto- ja varaosaverkostosta.

Wihurin Tekninen Kauppa on laajentunut voimakkaasti viimeisen parin vuoden aikana. John Deere -edustus siirtyi Wihurille loppuvuodesta 2019, ja seuraavana vuonna yritys osti John Deere -edustuksen myös Virolaisen Wihuri OÜ -tytäryhtiön kautta myös muut Teknisen Kaupan brändit saavat jalansijaa naapurimaasta. Lisäksi tänä vuonna maatalousvalikoimaa on kasvatettu maanviljelijöille suunnatuilla tarvikkeilla, kuten siemenillä ja lannoitteilla.

Lisätietoja:

Jonne Honkanen, Wihuri Oy Tekninen Kauppa, puh. 040 139 5887, jonne.honkanen@wihuri.fi, <https://www.tekninenkauppa.fi/>

Matti Salminen, RealMachinery Oy, puh. 040 091 2770, matti.salminen@realmachinery.fi, <https://www.realmachinery.fi/>

Taimistoviljelijöiden toiminnanjohtajuus uusiin käsiin

Taimistoviljelijät ry:n toiminnanjohtajana on toiminut Jyri Uimonen vuodesta 2000 alkaen. Tämän vuoden aikana hän siirtyy eläkkeelle. Uimonen hoitaa tehtäviään syystalveen asti. Taimistoviljelijät ja Viher-Arkki ovat tehneet sopimuksen toiminnanjohtajan tehtävien hoidosta, ja Hanna Tajakka ottaa tehtävän vastaan. Sopimus kattaa vuotuisen kolmen kuukauden työpanoksen. Työt jakautuvat koko vuodelle.

Tämän vuoden aikana Uimonen perehdyttää Tajakan tuleviin töihin siten, että loppuvuodesta siirto tapahtuu sujuvasti. Tajakka hoitaa toiminnanjohtajan työt pääosin Kokkolasta.

Jyri Uimosen työn lopetuksen myötä päättyy myös taimitarhatuotannon erikoisneuvojan vakanssi Puutarhaliitossa neuvonnan valtionavun lopettamisen

vuoksi. Siten toiminnanjohtajan tehtäväkuva tulee eroamaan aiemmasta. Nyt tullaan keskittymään Taimistoviljelijöiden kehittämiseen yhdistyksenä ja kes-

keisinä toimintoina ovat edunvalvonta, sidosryhmätyö, menekinedistäminen ja jäsenpalvelut.

Tajakalla on monipuolinen ja pitkäaikainen kokemus viheralan järjestötyöstä. Hän on työskennellyt aiemmin Viherympäristöliitossa muun muassa hanke- ja julkaisutehtävissä vuosina 1997–2004. Puheenjohtajana hän on toiminut Puutarha-Agronomeissa, Suomen Puunhoidon Yhdistyksessä ja Viher- ja puutarha-alan opettajayhdistyksessä. Viime vuosina hän on ollut myös Viherympäristöliiton hallituksen jäsen. Viher-Arkin työtehtävissä Tajakka on työskennellyt yhdistysten, kuntien ja yritysten viheralaan liittyvien toimeksiantojen parissa viimeiset 17 vuotta.

Vuoden opettaja -tunnustus Heidi Stubbille

Viher- ja puutarha-alan opettajayhdistys ry (VIPU) luovutti järjestyksessään kolmannen VIPUn Vuoden opettaja -tunnustuksen erityisopettaja Heidi Stubbille Puutarha-alan koulutuksen kehittämispäivillä Kiipulassa marraskuussa 2021.

Perusteluissa VIPUn hallitus toteasi, että Heidi Stubb on kannustava, erilaisuuden huomioiva ja vuorovaikutteinen opettaja, joka kehittää opiskelijan vahvuuksia, huomioi opiskelijan erityistarpeita ja kannustaa opiskelijoihin työelämän haasteisiin. Stubb arvostaa ihmisten erilaisuutta ja kannustaa opiskelijoita ottamaan vastuuta oppimisestaan. Hän osallistuu aktiivisesti opiskelijan ohjauksen ja opetuksen kehittämiseen työssäoppimisen ja työllistymisen tukemiseksi. Heidi Stubb uskoo, että kaikille löytyy sopivaa työtä. Hän kannustaa työpaikkoja antamaan mahdollisuuden töiden tekemiseen kunkin voimavarojen mukaan ja kannustaa työyhteisöjä ottamaan erityistä tukea tarvitsevat uudet alan ammattilaiset avoimin mielin vastaan osaksi työyhteisöä.

Lisäksi palkittiin Puutarhaliiton hoipeisilla ansiomerkeillä ansioituneet

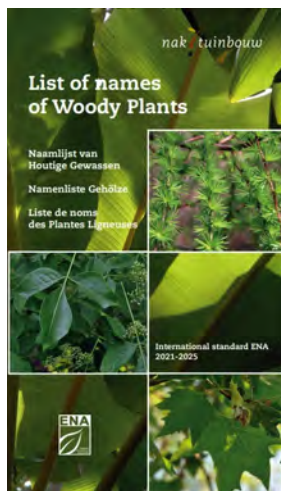
puutarha-alan opettajat Jyrki Autio ja Soile Viljakka. Molemmat palkitut ovat vieneet omalla työllään puutarha-alaa eteenpäin. He ovat toimineet opiskelijoiden ja työelämän edustajien sekä oman työyhteisön viestin viejänä ja in-

nostajana puutarha-alan uusille tuulille. Heidän avullaan puutarha-alle on syntynyt uusia puutarha-alan ammattitaitoisia sukupolvia.

VIPU onnittelee palkittuja!

Palkitut puutarha-alan opettajat vasemmalta Jyrki Autio, Soile Viljakka ja Heidi Stubb. Kuva: Anne Friman.

Uudet nimistöt ilmestyneet

Puuvartisista ja perennoista on saatu painosta uudet nimistöt. Ne sisältävät tieteelliset, synonyymit ja lajikenimet oikeassa kirjoitusasussa. Kielinä englanti, flaami, saksa ja ranska. Nimistöjen versiot 2021–2025 korvaavat edelliset vastaavat julkaisut.

Puuvartisten nimistössä on 45 000 nimikettä, joista noin 8 000 on uusia. Perennanimistössä on 30 000 nimikettä, joista lähes 9 000 on uusia. Uutena lisäyksenä on tieto lajikkeista, jotka on suojattu jalostajan oikeuksilla. Niitä löytyy noin 4 000.

Uusia standardisoituja nimistöjä käytetään nyt kaupallisessa käytössä Euroopassa ja myös Yhdysvalloissa. Ne

palvelevat taimikaupan yhtenäistä nimistökäytäntöä. Kasvitieteilijät ja taimikaupan edustajat ovat yhteistyössä varmistaneet, että nimistöt noudattavat kasvien nimistön kansainvälisiä sääntöjä. Nimistöt on laadittu yhteistyössä ENA:n ja ISU:n kanssa.

Puuvartistenimistön ohjehinta on 60 € + toimituskulut ja Perennanimistön hinta on 50 € + toimituskulut. Nimistöjä voi tilata osoitteesta: www.internationalplantnames.com. Nimistöt ovat saatavissa myös digitaalisina Excel-muodossa. Digitaalisten versioiden hinnat: Puuvartistet 395 €, Perennat 395 €, molemmat yhdessä 550 €.

Vuoden suomalainen ympäristörakentaja 2021

Viher- ja ympäristörakentajat ry:n syyskokous ja -koulutuspäivillä 18.-19.11.2021 Aulangolla julkistettiin Vuoden suomalainen ympäristörakentaja.

Kekkilä Oy:n kanssa yhteistyössä vuosittain valittava titteli meni tällä kertaa VRJ Etelä-Suomen työnjohtajalle Mikko Suomalaiselle. Mikko palkittiin Kekkilä Oy:n 2000 euron arvolla kunniakirjalla. Toinen sija meni Piha Visio Oy:n Markku Laajalalle ja kolmanneksi tiukassa äänestyksessä Sijoittui Tampereen Viherrakennus Oy:n Timo Koskinen. Koskinen ja Laajala palkittiin Kekkilä Oy:n tuotepalkinnoin. Onnittelut palkituille!

Viherpäivät ja -tekniikka -tapahtuma on siirretty vuoteen 2023 koronatilanteen vuoksi

Viherympäristöliiton hallitus on päättänyt siirtää Viherpäivät 9.-10.2.2022 vuodelle 2023. Haluamme tapahtuman järjestäjänä toimia vastuullisesti haastavassa tilanteessa. Nykyinen koronatilanne rajoittaa sekä näyttelleasettajien, messu- ja seminaarivieraiden että luennoitsijoiden osallistumista tapahtumaan. Päätös on syntynyt yhteisymmärryksessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Haluamme varmistaa laadukkaan ja turvallisen tapahtuman kaikille osallistujille ja siksi panostamme nyt vuoden 2023 tapahtuman suunnitteluun. Näyttelleasettajien varaukset siirtyvät automaattisesti vuodelle 2023.

Myöhempään ajankohtaan (huhtikuulle 2022) on alustavasti suunnitella korvaava tapahtumasarja, josta tiedotetaan lähiaikoina tarkemmin.

Vuodesta 1980 lähtien järjestetty Viherpäivät ja -tekniikka -tapahtuma koostuu yhteen noin 1500 viheralan ammattilaista ja se on vakiinnuttanut paikansa viheralan tärkeimpänä koulutus-, näyttely- ja kontaktitapahtumana. Edel-

lisen kerran Viherpäivät järjestettiin Jyväskylässä helmikuussa 2020. Vuoden 2021 Viherpäivät toteutettiin tapahtumasarjana, johon sisältyivät Viherpäiv@iv@t-verkkotapahtuma, KESY-webinaari ja Viherympäristöliiton 30-vuotisjuhlat.

Vuoden 2023 tapahtuma järjestetään 8.-9.2.2023.

Tapahtuman sivut: vyl.fi/viherpaivat/

Viher päivät & tekniikka
Jyväskylän Paviljonki 8.-9.2.2023

Miltä viherala näyttää nuoren silmin?

Viherala kaipaa uusia ammattilaisia. Erityisesti harmitellaan nuorten vähäistä kiinnostusta alaamme kohtaan. Miltä viheralan työtehtävät sitten näyttävät nuoren silmin katsottuna? Pääsemme seuraavassa kurkistamaan yhdeksäsluokkalaisen Leevin työelämän tutustumisjakson (TET) tunnelmiin.

teksti: LEEVI KESKITALO

MAANANTAI 15.11.2021

Tutustuin Jamirent Oy:hyn, jossa sain erityisopetusta Avant 640 -pienkuormaajan käyttöön ja näin miten kurtturuuksuja poistetaan. Samana päivänä etsin tietoa VRJ:stä.

TIISTAI 16.11.2021

Tutustuin ensimmäistä kertaa VRJ:hin työnohjaajani Hilla Karpiseen ja hänen työkavereihinsa sekä toimistoon.

Kävimme työmailla, joista otin kuvia. Ehdottomasti lempikohteeni oli uimahallin rakennustyömaa Matinkylässä, Espoossa. Työturvallisuuden vuoksi pidimme työkypäriä pääsämme koko päivän.

KESKIVIIKKO 17.11.2021

Vietin koko päivän Heurekassa Puutarhanrakentajat ry:n rakentajapäivillä. Opin kaikenlaista sähkötyökoneista sekä biohiilen käytöstä viheralueella. Lisäksi siellä käsiteltiin erilaisia kasvialustoja ja sitten sain tietoa maisemasuunnittelijoiden tekemistä suunnitelmista ja niiden käytännön ongelmista kohteissa. Erityisesti pidin lounaasta ja kahvitteletuokioista.

Sähkökoneista mielenkiintoisimpia olivat täyssähköinen lakaisukone sekä päältä ajettava sarviohjattu ruohonleikkuri. Mieleeni jäivät myös ranskalaiset Pellenc-työkalut. Niiden akku kestää jopa kokonaisen työpäivän. Ne ovat ergonomisia, koska niitä voi kantaa helposti mukana tulevilla valjailla selässä tai vyötäröllä. Ne ovat helpoja ja käteviä sähkötyökaluja.

Esittelijä vertasi polttomoottori- ja sähkökoneiden käyttökustannuksia. Sähköllä toimivat koneet tulevat halvemmiksi jo alle kahden vuoden käytön jälkeen, koska niitä ei tarvitse tankata kalliilla polttoaineella ja niiden tekniikka ei vaadi juurikaan huoltoa. Toivottavasti niiden hinta tulee laskemaan ajan kuluessa. Nyt ne ovat vielä hyvin kalliita, joten ihan yksityiskäyttöön niistä ei ehkä vielä ole. Lisäksi esittelijälle tehtiin kysymyksiä akkutekniikasta ja niiden ilmastoystävällisyydestä.

TORSTAI JA PERJANTAI 18.–19.11.2021

Valmistelin pihasuunnitelmaani. Tein suunnitelman kotitalomme pihapiiristä ja lisäsin sinne muutamia asioita, joita haluaisin, että unelmapihassani olisi. Ensin piirsin rajat sitten kasvit, rakennukset sekä tiet. Katsoin tarkasti, että kaikki mittasuhteet olivat täsmälliset. Vaikeinta oli piirtää rajat sekä

etsiä tiedot laatikkoon. Jouduin laskemaan muutaman laskun, jotta sain ensinnäkin mittakaavan ja -suhteen laskettua. Suunnitelmasta tuli mielestäni todella upea!

Opin tekemään piirroksen kasvialueesta myös suurennuksen eli detaljin.

MAANANTAI 22.11.2021

Olin senioritalossa puhdistamassa viherkasveja remontin jäljiltä. Tilaa kutsutaan talvipuutarhaksi.

KESKIVIIKKO 24.11.2021

Olimme katsomassa Tero Kontion kanssa työmaata Munkkiniemessä ja menimme moneen muuhun eri kohteeseen. Kohteissa kierretään ja asiakas on mukana, niin sanottu tilaaja. Kierroksen jälkeen laitetaan tarjous töistä.

TERO KONTIO JA MINÄ

TORSTAI 25.11.2021

Kävimme työmailla ja leikkasimme ison puun oksia. Sain itse leikata varsisahalla puun oksia. Ne olivat mielestäni tosi paksumia ja siten vaikeita leikata. Minulle annettiin myös tehtäväksi leikata oksasaksilla puiden pienempiä oksia, jotta ne mahtuisivat autoon. Kävi ilmi, että oksat eivät mahtuisi autoon millään keinolla, joten kassimme ne tasaiseen kasaan, jotta koura-auto voisi nostaa ne helpommin.

PERJANTAI 26.11.2021

Kokonaisuudessaan harjoittelujaksoni meni nopeasti ja joka päivälle riitti runsaasti tekemistä. jotkut päivät olivat vaikeita koska oli ensinnäkin vaikeaa herätä niin aikaisin. Viher-suunnittelu tuntui aika mukavalta ja sitä voisinkin jatkossakin harkita tekemäni.

Viheralalla vaaditaan näköjään aika hyvää kuntoa, sillä työt ovat välillä raskaita. Työturvallisuuteen ja oikeisiin työtapoihin tuleekin perehtyä hyvin ja noudattaa niitä.

Kohta alkaa yhteishaku ja harjoitteluaikana hain tietoa mahdollisista mielenkiintoisista koulupaikoista, yhtenä voisikin olla puutarha- ja maisema-ala.

Kirjoittaja käy Sipoonlahden koulun yhdeksättä luokkaa.

Leikki menee metsään

Oletko pohtinut, onko sillä väliä ovatko leikkipaikat rakennettuja vai luonnonmukaisia tai millainen on ylipäättään hyvä ulkoleikkiympäristö? Jokaisella lapsella tulee olla oikeus luontosuhteen muodostamiseen. On siis aika lisätä luonnonmukaisia viheralueita ja lähiluontokohteita, jonne jokainen voi helposti päästä niin kävellen, pyörällä tai vaikka avustettuna.

teksti ja kuvat: MARI PARIKKA-NIHTI

Leikki on lapsen tapa oppia, käsitellä kokemaansa sekä harjoitella sosiaalisia suhteita ja tunne-elämän taitoja. Fyysisessä leikissä lapsen kehon käyttö ja motoriset taidot kehittyvät. Leikissä mielikuvitus pääsee valloilleen, jonka kautta lapselle tilanne voi olla suuri seikkailu. Tässä seikkailussa on mahdollisuus kehittää kielellisiä, matemaattisia, esteettisiä ja ympäristömyönteisiä taitoja. Leikin on tutkitusti todettu edistävän aivojen kasvua ja kehittymistä, parantavan muistia sekä tekevän lapsesta taidokkaamman oppijan sekä ajattelijan.

Leikki ja ulkona liikkuminen tekee hyvää jokaiselle – vasta vaariin. Edellä mainittujen hyötyjen lisäksi jo 15 minuutin oleskelu luonnossa alentaa verenpainetta, kohentaa mielialaa ja lujittaa sosiaalisia suhteita. Tutkimusten perusteella luonnon on havaittu vaikuttavan korjaavasti lasten yliaktiivisuuteen, keskittymishäiriöihin ja itseohjautuvuuden haasteisiin. Vastaavasti on tutkimustuloksia, joiden mukaan lasten saama viherkosketus auttaa vähentämään autoimmuunisairauksia ja allergioita.

Luontosuhteen on katsottu sisältävän kokemuksellista, emotionaalista ja toiminnallista suhdetta luontoon ja ihmisyhteisöihin. Viimeaikaisten luontosuhdetta tutkivien artikkelien valossa luonto tulee mieltää joksikin, minkä osa olemme – ei siis ihmisen ulkopuolella olevaksi. Omakohtaisten luonnossa olemisen kokemusten kautta opimme ymmärtämään luonnon monimuotoisuuden merkitystä ja ihmisen vastuuta monimuotoisuuden säilymiseen.

Luontokokemukset toimivat tärkeänä tekijänä ympäristövastuullisuuteen ja kestävästä kehityksestä ymmärtämiseen. Eri-ikäisille lapsille tulisi antaa mahdollisuuksia tutkia lähiympäristöä, sanoittaa ja kuvittaa sitä. Esimerkiksi yhteisötaidekasvatuksen avulla voimme visioida millaiselta lähiympäristö näyttää tulevaisuudessa.

On siis perusteita sille, että lasten kasvu- ja leikkiympäristöissä pitäisi olla yhä enemmän luonnonmukaisia ympäris-

töjä ja että kaavoituksessa ja rakentamisessa tulisi huomioida luonnonmukaisuus. Pitäisikö kuitenkin huomioida jotakin muutakin?

MAHDOLLISUUKSIEN METSÄT, PIHAT JA PUISTOT

Moni tämän ajan lapsi tarvitsee aikuisen ideoita ja innostusta ulkona toimimiseen. Olemme orientoituneet yhä vahvemmin digiaikaan ja aivot odottavat nopeaa vastinetta tekemisellemme. Luonnossa vastaavia mekanismeja ei välttämättä ole. Ulkona leikkiin tarvitaan toisia ihmisiä, dialogia ja yhdessä olemista. Perheen yhdessäolon aikaa luonnon äärellä ei voi rahalla mitata. Se on kultaakin arvokkaampaa.

Harjoitellaan siis ulos lähtemistä säällä kuin säällä, vaikka pieni aika kerrallaan. Pimeään aikaan kannattaa mukaan pakata taskulampun ja tehdä ”hämärähommia”. Talvi on monien mahdollisuuksien ihmemää ja kaikesta lumiajasta kannattaa nauttia. Kevään ihmettely ja evästely ulkona jää varmasti jokaisen mieleen vuosikymmeniksi eteenpäin. Ideoita on runsaasti ja niihin kannattaa tarttua. Taitojen karttuessa lapset pärjäävät itseksensä tai kavereiensa kanssa lähipuistossa eväretkellä, kunhan annamme siihen luvan ja mahdollisuuden.

Monet uudet päiväkotien ja koulujen pihat varustetaan yhä kumirouheella ja pehmeillä putoamisalustoilla. Lasta houkuttavat kivet aidataan pois käytöstä ja puuhun kiipeäminen kielletään. Kielletty paikka kuitenkin houkuttaa kokeilemaan juuri silloin, kun apu ei välttämättä ole lähellä eikä oikeita taitoja ole yhdessä aikuisen kanssa harjoiteltu. Onkin siis järkevämpää jättää kiivettäviä ja kavuttavia luonnonmateriaaleja pihoihin ja puistoihin. Harjoitellaan lasten kanssa yhdessä niitä motorisia taitoja, joita esimerkiksi puuhun pääseminen vaatii. Merkitään puuhun tarvittaessa korkeus, jonne on lupa kiivetä ja sovitaan tästä yhdessä. Annetaan lasten olla lapsia ja kannustetaan heitä ylittämään itsensä aika-ajoin. Siten kasvaa itseensä luottavia ja pystyviä yhteiskunnan tukipilareita. Ihan siellä metsän siimeksessä.

Metsät, lähiluonto ja puistot ovat arvokkainta pääomaam-

me Pohjoismaissa. Vastaavia jokamiehenoikeuksia ei muual- la ole. On hyvä muistaa, että kaikilla lapsilla ei ole yhtäläisiä mahdollisuuksia ja oikeutta luontosuhteen rakentamiseen. Pandemia-aika on lisännyt monen lapsen luontosuhteen kehittymistä perheiden siirryttyä harrastamaan ulos. On kuitenkin lapsia ja perheitä, joiden kehitys on saattanut olla vastakkainen.

Voiko luontosuhteemme polarisoitua, ellei kaikille ole löydettävissä helposti tavoitettavaa lähiluontokohdetta? Pyritään siis ihanteeseen, jossa jokaisella lapsella on oikeus luontosuhteeseen. Luontosuhde syntyy, kun lapsi saa olla luonnontilaisessa ympäristössä. **vy**

Lisätietoja:

Vinkkejä ulkoilupaikkojen suunnitteluun: <https://www.suomenlatu.fi/vaikuta/sina-voit-vaikuttaa/vinkkejä-ulkoilupaikkojen-suunnitteluun.html>

Kestävää tulevaisuutta tukeva pedagogiikka varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa, Opetushallitus 2021: <https://www.oph.fi/en/node/8975>

Lasten ja perheiden ulkoiluvinkit: www.suomenlatu.fi/lapevinkit

Ihminen osana elonkirjoa, Sitran muistio 2021: <https://www.sitra.fi/julkaisut/ihminen-osana-elonkirjoa/>

Kirjoittaja toimii lasten luontotoiminnan asiantuntijana Suomen Latu ry:ssä. Suomen Latu ry on valtakunnallinen ulkoilujärjestö, jonka tavoitteena on, että jokainen löytää itselleen mielekkään tavan ulkoilla ja liikkua luonnossa

RT 103084

Päiväkodin ja perusopetuksen tilat. Ulkotilojen suunnittelu -ohjekortti

RT-ohjekortti päiväkotien ja koulujen ulkotilojen suunnittelusta on laadittu lapsen oppimisen, kasvun ja kehityksen näkökulmasta lasten tarpeita kunnioittaen. Ohjeessa huomioidaan päiväkotien ja koulujen toimintaa ohjaavat asiakirjat, mutta se soveltuu myös leikki- ja liikuntapaikkojen sekä pihojen suunnitteluun.

Ulkotila nähdään pedagogisena toimintaympäristönä, jossa kehittyy niin leikki, luovuus, liikkuminen kuin esimerkiksi digitaidot. Ohjeessa annetaan malleja toimintojen sijoittumiselle sekä muun muassa kasvillisuuden hyödyntämiselle. Erityisesti huomionarvoista on ohjeen suositus, jonka mukaan *"lähimetsä tai lähiviheralue sijaitsee korkeintaan 300 metrin etäisyydellä päiväkodista, ellei päiväkodin tontilla ole omaa metsikköä. Alle 300 metrin etäisyys mahdollistaa säännöllisen vierailun viheralueella"*. Tämä tulisi huomioida kaavoituksessa, erityisesti kasvukeskuksissa.

Kaavoittajan muistilista

Kaavilla on oikeus lähiluontoon. Varmista, että:

- riittävän laaja lähimetsä tai viheralue on enintään 300 metrin päässä koulusta tai päiväkodista.
- lähimetsään on turvallinen viheryhteys tai jalkakäytävä.
- virkistykseen soveltuvia ja laadukkaita luontoalueita on suunnittelualueella riittävästi. Mitä enemmän viheralueita rakennetaan, sitä vähäisempi on kuluminen ja ruuhkautuminen yksittäisissä kohteissa.
- viherrakenne muodostaa kulkukelpoisen, verkostomaisen rakenteen aina lasten kotipihalta kaupungin reunoilla oleville laajemmille virkistysalueille.
- julkinen liikenne tukee viheralueille pääsyä. Liikennejärjestelyt on hyvä huomioida jo kaavoitusvaiheessa ja varmistaa, miten lähiluontoon pääseminen mahdollistuu julkisella liikenteellä.
- kunnalla on mittarit ja arviointitavat, joiden avulla voidaan selvittää virkistyskäyttöpaineen kohdentumista ja alueiden riittävyttä.

Muistisääntö:

Viherrakenteen verkostomaisuudella – esimerkiksi kaupunkipuistoverkostolla – lisätään kaikkien kansalaisten fyysistä aktiivisuutta, ulkoilureittien jatkuvuutta ja luonnon hyvinvointivaikutuksien saavutettavuutta tasa-arvoisesti kaikille.

Maisemasuunnittelijan ja maisema-arkkitehdin muistilista

Leikkipaikan ja päiväkoti- tai koulupiha suunnittelussa varmistetaan, että:

- osallistat suunnitteluun lähialueen lapset, nuoret ja perheet. Kysy, kehitä yhdessä ja ole avoin ehdotuksille.
- ulkotilat tukevat oppimista, kasvua ja kehitystä. Ulkotila tarjoaa mahdollisuuksia oppimiseen olemalla moniaistinen sekä toimintaan ja vuorovaikutukseen kutsuva. Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa.
- päiväkoti- ja koulupiha mahdollistaa säännöllisen luontokokemuksen, mikä edistää lasten ja nuorten psyykkistä ja fyysistä hyvinvointia. Pihan tulee olla monimuotoinen ja siellä pitää kasvaa puustoa, joka muun muassa innostaa liikkumaan, luo varjoa kesän paahteeseen, ylläpitää ja parantaa pienilmastoa.
- ympäristö kannustaa monipuoliseen liikkumiseen siten, että kaikenikäisillä ja taitoisilla on mahdollisuus saada myönteisiä kokemuksia liikkumisesta.
- materiaalit ovat kestäviä, kierrätettäviä ja korjattavia.

Rovaniemen keskustassa sijaitseva keskusentän leikki- ja liikunta-alue on suunniteltu kolmen sukupolven näkökulmasta. Eriväriset turva-alustat ja erikorkuiset tasot erottavat osa-alueet toisistaan. Kuva: Antti Kurola/ Lappset Group Oy.

Leikkiympäristöjä vauvalle ja vaarille

– Monipuolisuus on valttia leikki- ja liikuntaympäristöjen suunnittelussa eri-ikäisille

Leikkiympäristöä eri sukupolville suunniteltaessa on hyvä huomioida eri ikävaiheessa olevien ihmisten tarpeet. Monipuolisuus ja käyttäjäryhmille suunnitellut välineet ovat avainasemassa. Lisäksi leikki- ja liikuntatoimintojen sijoitteluun tulee kiinnittää huomiota, jotta jokaisen sukupolven edustaja kokee olevansa vertaistensa joukossa.

teksti: LASSI-PEKKA RISTEELÄ, KIRSI SARAVUOMA ja IRMA KUUKASJÄRVI

Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että lasten leikkialue muodostaa selkeästi oman kokonaisuutensa, teini-ikäisille suunniteltu oman sa sekä aikuisten ja ikäihmisten kuntoilualueet omansa osana alueen kokonaisuutta.

Leikki- ja liikuntapaikkavälineiden lisäksi ympäristö varustetaan ulkokalustein, jotta käyttäjät voivat levähtää leikin ja liikunnan tiimellyksessä. Valaistusta, kasvillisuutta ja ainakin jonkin osa-alueen esteettömyyttä ei myöskään tule jättää huomiotta, kuten ei kokonaisuuden maisemointiakaan.

Monikäyttöisyys ja hyödynnettävyys ympäri vuoden on

tärkeää, jotta osaa välineistä voi käyttää myös talvikuukausien aikana.

SUKUPOLVIEN KOHTAAMISIA LEIKKIPAIKALLA

Nykypäivän perheiden kirjo on laaja, eikä yhtä yhtenäistä eri sukupolvet yhdistävää perhearkea juurikaan enää tapaa. Kun leikkiympäristön suunnittelussa on huomioitu erilaiset käyttäjät, se mahdollistaa kolmen sukupolven kohtaamisen syntymisen ja rikastaa lasten, nuorten sekä myös aikuisten arkea.

Monipuolinen leikkipaikka toimii parhaimmillaan sosiaalisen kanssakäymisen tilana, jossa uusia tuttavuuksia voivat

Launeen leikkipuisto Lahdessa on teemoitettu alueella aikoinaan olleen Launeen linnan mukaisesti. Linnamaisen rakennelman sisään kätkeytyy monipuolinen leikkipuisto erilaisine välineineen. Vuorovaikutteinen tanssikaari toivottaa kävijät tervetulleiksi musiikkileikkien pariin. Kuva: Lappset Group Oy.

luoda niin lapset kuin aikuisetkin. Lisäksi sosiaalisissa tilanteissa syntyy lähes automaattisesti tietynlainen vanhempien huolenpito nuoremmista, erityisesti lapsista. Monen ikäryhmän kohtaamiset samalla alueella voivat vähentää alueelle kohdistuvaa ilkivaltaa.

Kun aluesuunnittelussa on otettu huomioon kaikenikäisten ihmisten tarpeet, voi Vauvasta vaariin -leikkipaikka toimia yhteisten leikki- ja liikuntaelämysten ympäristönä. Vanhempien on hyvä nähdä lastensa liikkuvan, ja päinvastoin, lasten nähdä vanhempiansa kuntoilevan lasten leikkiessä omalla leikkipaikallaan.

Vauvasta vaariin -leikkiympäristöt toimivat parhaimmillaan myös oppimisympäristöinä. Nykyajan vuorovaikutteiset leikki- ja liikuntapaikkavälineet tuovat tietokonepeleistä tuttuja elementtejä käytäntöön. Esimerkkeinä erilaiset musiikki- ja muistipelit, jotka sopivat niin senioreille kuin junioreillekin. Lisäksi musiikkiin perustuvat leikit soveltuvat muistisairaiden henkilöiden liikuntaan.

Kun leikki- ja liikuntapuiston eri osa-alueet on jäsennelty eri väreihin, erilaisiin turva-alustoihin tai maisemoinnin keinoin, se helpottaa käyttäjien toimimista alueella ja eri toimintojen hahmottamista.

Nykyään on tavallista teemoittaa leikkipuisto esimerkiksi asuinalueen nimen, kaupungin tai kunnan erikoispiirteen mukaisesti tai muun alueelle merkittävän aiheen innoittamana. Teemoitetuista leikkipuistoista muodostuu helposti käyntikohteita niin paikallisille asukkaille kuin matkailijoillekin. Tästä hyvänä esimerkkinä toimii Launeen perhepuisto Lahdessa.

OSALLISUUS LISÄÄ ALUEEN KÄYTTÖÄ

Haasteena voi olla, miten sovittaa yhteen eri-ikäisten toimin-

nalliset alueet esimerkiksi aitaamalla jokin tietty osa-alue tai hyödyntämällä tasoeroja tai erivärisiä alustamateriaaleja. Jos välinevalikoimasta joudutaan karsimaan, tulee huolehtia siitä, että ainakin joku osa alueesta on esteettömästi saavutettavissa.

Käyttäjien osallistaminen suunnitteluvaiheessa on tärkeää, koska leikki- ja liikunta-alueet tulisi tehdä eri käyttäjäryhmiä varten. Osallistaminen on kaiken a ja o, joka lisää alueen käyttöastetta ja helpottaa välineiden valintaa sekä vaikuttaa koko projektin onnistumiseen.

Nuoret ovat ehkä yksi haasteellisimmista ja vähiten aluesuunnittelussa huomioituista ikäryhmistä Suomessa. Heidän tarpeensa ja toiveensa tulisi huomioida nykyistä selkeästi enemmän. Nuoret haluavat harrastaa liikuntaa ja kuntoa heille tyypillisin lajein, joista esimerkkinä parkour. Nuorille on lisäksi tärkeää hengailu, yhdessäolo, johon tulisi olla suunniteltuna sopivia tiloja.

TASAPAINOILUA RISKIENHALLINNAN JA LEIKKILUOVUUDEN VÄLILLÄ

Eurooppalaiset leikki- ja liikuntapaikkavälineiden valmistajat noudattavat yhteisiä turvallisuusstandardeja, jotka määrittävät turvallisuuden perusteet niin leikki- kuin liikuntapaikkavälineiden suunnittelussa, valmistelussa ja asennuksessa. Myös huoltoon liittyy turvanormeja, joita leikki- ja liikunta-alueista vastaavien omistajien tulee noudattaa.

Turvallisuusasioista ja niiden kehittämisestä käydään laajaa kansainvälistä keskustelua. Aika ajoin mediassa nostetaan esiin kysymys, ovatko nykyiset leikkipaikkavälineet liiankin turvallisia. Tässä yhteydessä on kuitenkin hyvä huomioida, että esimerkiksi Euroopassa voimassa olevat turvanormit on laadittu nimenomaan lasten hyvinvoinnin ja välineiden käytöturvallisuuden varmistamiseksi.

Turvastandardit asettavat suunnittelijalle toisaalta rajoitteita, toisaalta ne edellyttävät myös enemmän luovuutta. Turvanormisto on tasapainoilua riskienhallinnan ja leikkiluvuuden välillä. Molempia tarvitaan, eivätkä turvallisuussäännöt estä lapsia leikkimästä luovasti.

Leikki- ja liikunta-alueiden turvallisuus voidaan ajatella hallitun riskin näkökulmasta. Lapset tarvitsevat ikänsä ja motoriseen kehitysvaiheeseensa liittyviä sopivia haasteita. Sen vuoksi aikuisten kuntoilualue on hyvä sijoittaa selkeästi erilleen lasten leikkipaikasta.

Selkeät opasteet ovat tärkeä osa turvallisuusajattelua. Kuntoilualueen välineiden käytön opastukseen tulee olla selkeät ohjeet ja mielellään myös linkit erilaisiin harjoitteluvideoihin, jotta kuntoilu aloitteleva onnistuu tekemään liikkeit oikein ja rakentamaan itselleen toimivan harjoitteluohjelman ulkokuntosalilla käydessään.

Leikki- ja lähiliikunta-alueen huoltovelvoite on aina sen omistajalla. Säännöllinen kuntotarkastus ja huolto varmistavat alueen turvallisen käytön. Huoltopalveluita voi ostaa, ja niitä tarjoavat monet viheralueurakoitsijat sekä välinevalmistajat.

MILLAINEN ON HYVÄ VAUVASTA VAARIIN -LEIKKIPAikka?

Monipuolinen ja monenlaiset käyttäjät huomioiva leikki- ja

liikuntaympäristö toimii kaiken ikäisille käyttäjille. Inklusivisuus ja esteettömyys ovat tärkeitä huomioida, jotta alueelle ja välineisiin on esteetön kulku, ja jotta siellä voi liikkua lastenvaunujen, rollaattoreiden sekä pyörätuolien kanssa.

Hyvät kontrastit edesauttavat rajoitteita omaavia liikkuja toimimaan itsenäisesti ja turvallisesti leikki- ja liikuntaympäristössä. Valaistuksella on lisäksi tärkeä rooli turvallisuuden, toiminnallisuuden ja viihtyvyyden kannalta.

Kasvillisuutta hyödyntämällä voidaan rajata alueita ja helpottaa puistossa orientoitumista. Kasvien tuoksut, kokoerot ja eri lajit lisäävät koko alueen viihtyisyyttä. Kasvillisuutta valitessa tulee kuitenkin huomioida niiden myrkyttömyys ja soveltuvuus ilmasto-olosuhteisiin.

Levähdyspaikat luovat mahdollisuuden rauhoittua leikin ja liikunnan lomassa. Erityisesti ikäihmisille suunnitellussa aluekokonaisuudessa on huomioitava, ettei penkkien välinen etäisyys ole liian pitkä, ja että alueelta löytyy myös korkeita käsinnojallisia istuimia istumisen helpottamiseksi.

Puisto- ja kadunkalusteet mahdollistavat yhdessäolon ja eväiden syömisen. Vauvasta vaariin -leikkipaikalla tulisi olla yksi tai useampi WC, jotta leikki ei keskeytyisi luonnollisen tarpeen ilmaantuessa.

Vaikka Suomen kesä voi olla joskus oikukas, on leikki- ja lähiliikunta-alueella tarpeellista olla varjopaikkoja hellejaksoille. Katos mahdollistaa vauvan nukuttamisen vaunuissa varjoisessa paikassa ja viilentää ikääntyneemmän kuntoilijan treenihetkeä kuuman päivän aikana.

Talviajan näkökulmasta suunnittelussa on huomioitava myös lumien kasaus ja liukkaus.

Rakennetun ympäristön suunnittelussa huomioidaan yhä useammin monien käyttäjäryhmien tarpeet, mikä on tullut esiin erityisesti alan opiskelijoille vuosittain suunnatun ideakilpailun yhteydessä. Se kertoo, että yhteisöllisyyden merkitys korostuu yhteiskunnassa. **vy**

Lassi-Pekka Risteelä toimii aluemyyntipäällikkönä, Kirsi Saravuoma konseptipäällikkönä ja Irma Kuukasjärvi viestintäpäällikkönä Lappset Group Oy:ssä.

Nuorten ääni, toiveet ja tarpeet on vähiten huomioitu ikäryhmä liikunta-alueiden suunnittelussa. Nuoret haluavat tulla kuulluiksi yhteisten alueiden suunnittelussa. Kuva: Lappset Group Oy.

Kiertotalousleikkipaikka

– Leikitäänkö siellä kiertotaloutta?

Kyllä – näin tehdään jo Jyllannissa Tanskassa, jonne avattiin syksyllä 2021 kierrätysmateriaalista valmistettu leikkipaikka. Näin konkreettiset toimenpiteet vievät kiertotaloutta eteenpäin, minkä merkitys korostuukin jatkuvasti osana maailmaa uhkaavan ilmastokriisin torjuntaa.

teksti: RIITTA SAASTAMOINEN, kuvat: KOMPAN SUOMI OY

Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen hillitseminen ovat saavuttaneet entistä voimakkaampia äänenpainoja Glasgow’n COP26 ilmastokouksen myötä. Suomessa kaupungit ja kunnat kirittävät toisiaan asettamalla entistä tiukempia tavoitteita hiilineutraaliuden saavuttamiseksi.

Viheralalla *Kestävän ympäristörakentamisen toimintamalli KESY* luo omalta osaltaan suuntaa. Sen toimintaperiaatteet kannustavat muun muassa materiaalihokkuuteen ja raaka-aineiden ekologiseen käyttöön.

KIERTOTALOUDEN RATKAISUT LEIKKIVÄLINEISSÄ

Leikkivälineissä kierrätettyä materiaalia on käytetty aiemminkin, mutta viime aikoina välineiden tuotannossa on tapahtunut merkittävää edistystä hiilipäästöjen vähentämiseksi hyödyntämällä kiertotalouden tarjoamia ratkaisuja. Eri-tyisesti kulutuksen jälkeisen kierrätysjätteen käyttö vähentää neitseellisten luonnonvarojen tuhlausta ja edistää kiertotalouden läpilyöntiä yhteiskunnassa.

Tanskalainen Kompan toi syksyllä 2021 markkinoille uuden *GreenLine* malliston, jonka hiilidioksidipäästöt ovat huo-

mattavasti aiempaa alhaisemmat. Materiaaleissa hyödynnetään niin elintarvikepakkausmuovia, hylättyjä kalastusverkkoja kuin tekstiilijätettä.

Jotta eri jätevirroista pystytään jalostamaan laadukkaita, turvallisia ja sarjatuotantoon soveltuvia materiaaleja, edellyttää se pitkää tuotekehitystä ja testaamista. Kehitystyö on johtanut innovaatioon, jossa teräs- ja puutolppien rinnalle on tarjolla kierrätetystä tekstiili- ja muovijätteestä valmistettu pylväs.

Kierrätysmateriaalin käyttö vähentää hiilidioksidipäästöjä. Osa välinevalmistajista ilmoittaa välineidensä päästöt (CO₂ e/kg) verkkosivuillaan. Kun tavoitteena on päästöjen vähentäminen, on kohteita suunniteltaessa helpompaa tehdä vertailua, jos samaan käyttöön tarkoitettujen välineiden päästöjä voi verrata keskenään. Tämä edellyttää tosin, että eri valmistajien laskelmat on tehty kansainvälisiä standardeja noudattaen ja mielellään kolmannen osapuolen verifioimina.

KIERTOTALOUDEN EDISTÄMINEN JULKISESSA HANKINNASSA

Tilaaajan tehtävä ei ole helppo hankintoja valmisteltaessa.

Leikkipaikan alustaan on valettu YK:n kestävyystavoitteiden ja kierrätyksen symbolit kertomaan paikan luonteesta.

Kiertotalouden edistäminen on kirjattu useiden kuntien toimenpidelistalle. Hallitus selvittää kierrätysmuovin käyttö-osuusvelvoitetta. Valmiita alakohtaisia hankintakriteereitä kiertotalouden osalta ei silti vielä löydy.

Tuotteiden valmistajilta on syytä edellyttää ISO14001 standardia tai vastaavaa ympäristöasioiden hallintajärjestelmää. Kriteereitä määriteltäessä on tärkeää, että toimenpiteiden vaikutukset ovat mitattavissa ja niiden vaikuttavuus hankinnan kohteessa on konkreettinen.

Kun hankinnoissa halutaan tukea kiertotaloutta, voidaan asettaa vaatimuksia tuotteeseen sisältyvän kierrätysmateriaalin määrälle ja kierrätettävyydelle. Tai ehdottoman vaatimuksen sijaan kierrätysmateriaalien käytöstä voi tehdä pisteytetävän laatuominaisuuden. Näin julkisten hankintojen kautta vahvistetaan kiertotalouden asemaa yhteiskunnassa.

HAASTEITA JALKAUTTAMISESSA KÄYTÄNTÖÖN

Katriina Arrakoski Helsingin kaupungin puisto- ja viheraluesuunnittelusta korostaa, että kierrätys on aiheena vanha tuttu, eli käytetään kustannustehokkaasti hyödyksi kaikki käytettävissä oleva.

Haasteita leikkipaikkojen suunnittelulle voivat tuoda ulkoaktiviteetteja koskevat tiukat standardit, joissa riskejä halutaan välttää. Lisähaasteen tuo kiertotalousmallin jalkauttamisen hitaus julkisella sektorilla. Toki tässä on edetty kaupunkikohtaisesti jo hyvinkin suurin askelin, kuten esimerkiksi Helsingin kierto- ja jakamistalouden tiekartta osoittaa.

- Uusien tuotteiden ja materiaalien käytössä on luonnollisesti riskiä ”tuntemattomasta”. Pilotoimalla oikeassa ympäristössä saadaan hyvää kokemusta tuotteiden ja uusiomateriaalien toimivuudesta jatkokäyttöä ajatellen, pohtii Arrakoski.

LEIKKIPAIKAN ELINKAARI

Kierrätysmateriaalien käyttö ei juuri edellytä erityistoimenpiteitä rakentamisessa ja kunnossapidossa. Esimerkiksi leikkimökeissä käytettyjen HDPE eli suurtiheyspolyeteenilevyjen osalta eroa ei huomaa, oli ne sitten valmistettu neitseellisestä tai kierrätysmuovista. Valmistajat seuraavat tarkoin uusien innovatiivisten materiaalien kestävyttä. Mikään testi ei kuitenkaan korvaa todellista käyttöä: lasten leikkiä, luovia kokeiluja ja ilkeäkurisia tempauksia.

- Toisaalta asiakkaiden voi olla haastavaa saada tietoa kierrätysmateriaalien laadusta ja kestävydestä silloin, kun käyttökokemusta ei ole ehtinyt kertymään. Julkisilla alueilla materiaalin kestävyys ilkeäkuria, kovaa kulutusta tai vaihtelevia sääoloja ajatellen on tärkeää, muistuttaa Arrakoski.

Hän nostaa vielä esille vaatimuksen materiaalin saatavuudesta. Osia on voitava vaihtaa ja materiaalin saatavuus tulee olla turvattu vuosiksi eteenpäin. Lisäksi hän esittää toiveen, että materiaalien esteettisyyteen kiinnitetään enemmän huomiota, mikä edesauttaa käyttöä kaupunkikuvallisesti vaativissa kohteissa.

Välineen pitkä käyttöikä ja helppo huollettavuus ovat tärkeä osa vastuullisuutta. Elinkaarensa lopussa käytetyt osat tulee hyödyntää joko sellaisenaan tai kierrätyksen ja uusiokäytön myötä. Kierrätettävyyteen on syytä perehtyä jo ennakoon. Uusiokäyttö on aina parempi vaihtoehto kuin hä-

vittäminen tai poltto energiaksi.

- Kierrätys ja kiertotalous on tullut jäädäkseen. Mitä nopeammin omaksumme sen osana normaalia toimintaa, sen parempi. Ekologisen ja ympäristötiedon ymmärtäminen ja vaatiminen osana hankintoja, suunnittelua, toteutusta sekä kunnossapitoa on ensiarvoisen tärkeää, toteaa Katriina Arrakoski lopuksi.

KUNHAN ON KIVAA!

Kierrätysmateriaaleista valmistettu leikkipaikka toimii erinomaisena oppimisympäristönä, jossa lapsille voidaan konkreettisesti näyttää ja kertoa kierrätyksen merkityksestä. Samat leikkipaikan toiminnot ja ominaisuudet löytyvät kuten ennen, eikä välineiden turvallisuudesta tai laadusta tarvitse tinkiä.

Hyvä leikkipaikka on sellainen, joka kannustaa lapsia liikkumaan, tukien samalla niin kognitiivista, emotionaalista kuin sosiaalista kehitystä.

Kiertotalousleikkipaikka toteutetaan lasten ehdoilla – heidän tulevaisuuttaan varten. **vy**

Kirjoittaja on Key Account Manager Sustainability Kompan Suomi Oy:ssä.

Leikkimökin paneelit on tuotettu sataprosenttisesti kulutuksen jälkeisestä kierrätysmuovista ja pylvyvät kierrätetystä tekstiili- ja muovijätteestä.

Myös suosituissa karuselleissa käytetään osaksi kierrätysmuovia.

Toyaman puisto keskellä Tokiota tarjoaa puolivillää metsämäisyyttä. Leikkikenttiä on useita ja välineistö on lainannut ilmeensä puunrungoilta.

Leikkipaikat Japanissa

Toiminnallisuus, mielikuvituksellisuus ja neljän vuodenajan huomiointi korostuvat japanilaisilla leikkipaikoilla.

teksti ja kuvat: MAARIA MATSUNAGA

Lasten leikit eivät juuri kansallisuutta katso, voi todeta vieraillessaan japanilaisella leikkipaikalla. Keinut, kiipeilytelineet ja liukumäet ovat ahkerassa käytössä, äidit istuvat penkillä ja pitävät pienokaisia silmällä rientäen apuun tarvittaessa. Lehtevät puut ja pensaat ympäröivät leikkipaikkaa, ja joku niistä on aina kukassa.

Pitkään jatkuneesta syntyvyyden laskusta huolimatta Japanissa on yhä noin 15 miljoonaa alle 15-vuotiasta lasta, mikä näkyy myös leikkipaikkojen määrässä. Osa niistä on vaatimattomampia, osa noudattelee viimeisimpiä trendejä. Yhteistä niille on kuitenkin lasten leikit ja siitä syntyvä ilo. Samalla ne kannustavat liikunnallisuuteen, toimeliaisuuteen, mielikuvituksen käyttöön ja luontoon tutustumiseen.

MONENLAISTA VÄLINEISTÖÄ

Japanilaisten leikkipaikkojen perusvälineisiin kuuluu keinut, liukumäki ja ainakin jonkunlainen kiipeilyteline tai rekki.

Pohjamateriaalina on yleensä hiekka, ja toisinaan telineiden alle on lisätty erilaisia pehmusteita. Yksinkertaisimmillaan liukumäet ja keinut on maalattu värikkäiksi, mutta usein niissä on myös mukana teemallisuutta.

Pienempien lasten liukumäet ovat usein ottaneet sinisen elefantin muodon, jossa liu'utaan kärsää pitkin. Isompien lasten liukumäkien suhteen japanilaissuunnittelijat ovat päästäneet mielikuvituksensa valloilleen: liukumäki onkin sammakon avoimesta suusta työntyvä kieli, punanaamainen *oni*-paholainen, käsiään ojenteleva robotti tai vaaleanpunainen mustekala, jonka lonkeroista riittää liukumäkiä useammallekin lapselle samaan aikaan. Erilaisissa kiipeilytelineissä lapset pääsevät harjoittelemaan kiipeilyä, hyppimistä, tasapainoilua, roikkumista ja tankoa pitkin laskeutumista. Muita tuttuja elementtejä ovat vieterikiikut, köysiradat ja leikkimökit. Sen sijaan hiekkalaatikot ovat japanilaisilla leikkikentillä harvinaisempia.

Leikkipaikkaa ympäröivät yleensä penkit, joilta käsin van-

Kirsikkapuut kuuluvat olennaisena osana japanilaisiin puistoihin. Leveillä kävelyteillä riittää tilaa harjoitella pyöräilyä.

Leikkipaikoilla on usein monenlaisia kiipeilytelineitä, liukumäet ja keinut. Nykyään rakennusmateriaalina suositaan usein puuta.

Sininen norsuliukumäki ja keltainen puhelinkiipeilyteline ovat pienten lasten leikkikenttien vakikalustoa.

hemmat voivat pitää pienokaisiaan silmällä ja joille mahtuu syömään mukaan tuotuja eväitä. Leikkipuistoista löytyy lisäksi yleensä myös kello, vessat sekä juoma-automaatti tai juomasuihkut, jotka tulevat tarpeeseen etenkin kuumina kesäpäivinä. Roskakoreja ei ole, vaan omat roskat viedään mukaan.

PUISTOISSA JA PYHÄKÖILLÄ

Päiväkotien ja koulujen pihojen lisäksi leikkipaikkoja on etenkin puistojen yhteydessä. Julkiset puistot ovat tärkeä osa japanilaista arkea: ne toimivat hengittävinä keuhkoina kaupungeissa sekä vihreinä olohuoneina kaiken ikäisille asukkaille. Koko perheen kanssa puistoon suunnataan sunnuntaisin ja muina vapaapäivinä ja levitetään varjostavien puiden alle piknikliinat.

Vihreillä nurmikoilla, hiekkakentillä ja leveillä kulkureiteillä on tilaa temmeltää, pelata jalkapalloa, heittää koppipalloa ja harjoitella pyöräilyä. Puistosta löytyy yleensä myös ur-

heilukenttiä sekä erilaisia leikkipaikkoja lapsille. Monipuolinen puusto ja istutukset tutustuttavat luonnon kiertokulkuun erilaisine hyönteisineen ja lintuineen. Kesäisin lasten kanssa etsitään koppakuoriaisia, pyydystetään perhosia ja milloin mahdollista ihaillaan iltaisin tulikärpäsiä.

Oman lisänsä tuovat buddhalaistemppeleiden ja shintopyhäköiden yhteydessä olevat leikkipaikat. Temppelet järjestävät usein päiväkotitoimintaa, ja muutenkin on tavallista, että temppelein tai pienen pyhäkön vieressä on lapsia varten keinut, liukumäki ja jokunen kiipeilyteline. Perinteinen arkkitehtuuri, kymmeniä tai jopa satoja vuosia vanhat puut sekä pyhäköitä vartioivat myyttiset leijonakoirapatsaat kutkuttavat lapsen mielikuvitusta ja tutustuttavat samalla omaan kulttuuriin ja historiaan. Leikitkään eivät rajoitu vain tarjottuihin välineisiin, vaan ulottuvat ympäristöön: kuurupiiloa leikitään ikivanhojen hautapaasien ympärillä ja tutkittavaa riittää kaikkialla.

NELJÄ VUODENAIKAA

Vuodenaika-ajattelu istuu syvällä japanilaisessa mielenmaailmassa, mikä näkyy myös lasten leikkipaikkojen monipuolisissa istutuksissa ja puulajeissa. Kausi-istutuksiakin saat-
taa olla, mutta yleensä leikkipaikkojen kasvillisuus koostuu helppohoitoisista ja paikalliseen ilmastoon soveltuvista puista ja pensaista.

Kirsikkapuut koristavat niin puistoja, päiväkotien ja koulujen pihoja kuin leikkipaikkojakin. Niiden kukinta on vuoden kohokohta, ja usein niiden alla on tilaa levittää piknikliinat kirsikankukkajuhlia varten. Toinen japanilaisten puistojen ja leikkipaikkojen vakioelementti on sinisateen (*Wisteria floribunda*) peittämä pergola. Huumaavan tuoksuisen kukinnan jälkeen pergola tarjoaa miellyttävän varjoisen levähdyspaikan leikkien keskellä.

Pensasaidoissa käytetään paljon atsaleoita (*Rhododendron*) ja intianalppiruusuja (*Rhododendron indicum*) sekä syksyisin upean punaisiksi värjäytyviä kellopensaita (*Enkianthus perulatus*). Eri vuodenaikoina kukinnasta vastaavat lisäksi kameliat (*Camellia japonica*, *C. sasanqua*), hortensiat (*Hydrangea*), kiinankutriot (*Lagerstroemia indica*) ja lännenkukkanukat (*Cornus florida*). Tyypillisiä puita ovat japanilaiset tammetsat (*Cyclobalanopsis*), neidonhiuspuut (*Ginkgo biloba*) ja kamferipuut (*Cinnamomum camphora*).

KOKO PERHEEN PUISTO

Hyvä esimerkki japanilaisesta koko perheen puistosta on Yanagawan kaupungissa eteläisessä Japanissa sijaitseva You Yū-no-mori köen. Käytöstä poistetun juna-aseman paikalle joen varteen rakennettu noin 1,5 hehtaarin kokoinen puisto

jakautuu kolmeen osaan.

Joulukuisena sunnuntaina laajalla hiekkakentällä pelataan pallopelejä, kuten pesäpalloa, jalkapalloa ja sulkapalloa. Puiston keskellä on laatoitettu alue, jossa sinisadepergolan alle on sijoitettu neliön malliset puupenkit levähtämistä ja eväiden syömistä varten. Sieltä on myös hyvä näkyvyys kentälle ja toisella puolella olevaan pienempien lasten leikkipuistoon, josta löytyvät erilaiset kiipeilytelineet, liukumäki, vieriteriikit ja keinut. Välineistö on monipuolista ja materiaaleina on käytetty pääosin puuta ja metallia.

Leikkipuiston takana avautuu pieni mutta viehättävä puulajipuisto, jonka kookkaiden puiden alla voi päiväsaikaan kokeilla myös teltailemista. Kirsikkapuut on puolestaan sijoitettu puistoa myötäilevän kävelytien molemmille puolille. Historiasta juna-asemana muistuttavat vanhat valokuvat ja suuntakyltti.

Kasvillisuus on monipuolista ja paikalliseen ilmastoon hyvin soveltuva. Pääpaino on puissa ja pensaissa, joiden kukinta ja syysvärit pitävät mielenkiinnon yllä. Syksyn kääntymässä talveen ovat metsäpuiston puut pääosin jo lehdeettömiä, mutta yksittäinen neidonhiuspuu ja muutama iso lehtipuu liekehtivät vielä keltaisina. Kellopensasaidat loistavat tulipunaisina ja talipuiden (*Triadica sebifera*) punaisten lehtien keskellä hohtavat vitivalkoiset, linnuille maistuvat marjat. Kukkivan kamelian alla ovat isä ja pojat piilosilla, kun taas pieni tyttö ihmettelee äitinsä kanssa kiiltokielopuun (*Pittosporum tobira*) kypsyviä marjoja. Puisto on hyvin suosittu kaiken ikäisten keskuudessa. **vy**

Kirjoittaja on vapaa puutarhatoimittaja.

Fukuokan Yanagawassa sijaitseva You Yū-no-mori köen jakautuu kolmeen selkeään osaan: pelikenttään, lasten leikkipaikkaan ja metsäpuistoon. Keskellä on sinisadepergola penkkeineen.

Luontopohjaiset ratkaisut osaksi leikki- ja liikuntaympäristöjä

Globaalit ympäristöhaasteet, kuten ilmastonmuutoksen sopeutuminen ja luonnon monimuotoisuuden kato, vaativat maailmanlaajusten tekojen ohella myös paikallisia ratkaisuja. teksti: EMILIA WECMAN

Luontopohjaiset ratkaisut ovat nousseet ympäristörakentamisessa tärkeiksi vaihtoehdoiksi perinteisten, enimmäkseen teknistä näkökulmaa painottavien ratkaisujen rinnalle. Kestävän rakentamisen ratkaisuja on tarve ottaa käyttöön kaikenlaisissa ympäristöissä, uutta rakentaessa tai vanhaa korjattaessa.

Näin on myös leikki- ja liikuntaympäristöjen kohdalla. Kytkemällä kestävän lähiympäristön ja luontopohjaiset ratkaisut aktiiviseksi osaksi koulujen ja päiväkotien pedagogiikkaa sekä muuta lapsille ja nuorille suunnattua toimintaa, teemme kestävästä luontoperustaisista ratkaisuista tuttuja – ja sen myötä tulevaisuuden uutta normaalia.

PALJON KYSYMYKSIÄ – MISTÄ VASTAUKSET?

Mitä luontopohjaisilla ratkaisuilla tarkoitetaan, miksi ne ovat tärkeitä? Miten edistämme luontopohjaisten ratkaisujen toteutumista arkiympäristössämme? Minkälaisia ovat luontopohjaiset ratkaisut leikki- ja liikuntaympäristössä? Kuka tekee päätöksiä, jotta muutos on mahdollinen? Milloin ratkaisuihin voidaan vaikuttaa? Onko alueiden pinta-alalla merkitystä luontopohjaisuuden näkökulmasta? Minkälaisia kohteita on jo toteutunut?

Viherympäristöliitossa on työn alla luontopohjaisia ratkaisuja edistävä opasjulkaisu, jonka tavoitteena on vastata muun muassa edellä esitettyihin kysymyksiin. Julkaisu tuo esille luontopohjaisten ratkaisujen käyttömahdollisuuksia leikki- ja liikuntaympäristöissä. Leikki- ja liikuntaympäristöillä tarkoitetaan tässä esimerkiksi puistoissa sijaitsevia leikki- ja liikuntapaikkoja sekä oppimisympäristöjä eli koulujen ja päiväkotien piha-alueita.

Pohjoismaissa on viime vuosina tehty useita selvityksiä ja julkaisuja erityisesti koulupihojen kehittämisestä ja tilatarpeesta kaupunkiympäristössä. Tämän taustalla on kaupungistuminen ja sen myötä keskustelu lasten leikkiympäristöjen ja koulupihojen laadusta.

Tiiviisti rakennetuilla alueilla leikille ja liikunnalle sopivia ympäristöjä on vähän tarjolla ja pienillä päiväkotij- ja koulutonteilla ympäristöstä tulee tyypillisesti tiiviisti rakennettua. Lasten ja nuorten – myös aikuisten – liikkumattomuus on ruutuajan kasvaessa jatkuva huolenaihe. Tutkimuksissa on havaittu liikunnan ja oppimisen välisen suhteen merkitys. Liikuntaa, aktiviteetteja ja luontokosketusta tulisi lisätä kaikkien – niin lasten, nuorten kuin aikuistenkin – arkipäivään.

Oppaassa käsitellään sitä, miten luontopohjaisia ratkaisuja voidaan edistää. Siinä tuodaan esille muutoksen tarpeen syi-

Kööpenhaminassa sijaitseva Valbyparkenin luontoleikkipaikka on yksi oppaassa esiteltävistä esimerkkikohteista. Jo kaksikymmentä vuotta kaupunkilaisia palvellut, noin 2,5 hehtaarin laajuinen leikkipaikka on yksi Kööpenhaminan suosituimmista. Leikkipaikka rakentui entiselle kaatopaikalle työllistämishankkeena. Alkuperäisissä puurakenteissa käytettiin kaupungin puistoista jalavataudin vuoksi kaadetuista puista tehtyjä lautoja. Alue on tarkoitus peruskorjata lähivuosina. Kuva: Helle Nebelong.

tä ja hyötyjä. Julkaisussa tarkastellaan leikki- ja liikuntaympäristöjen kestäviä suunnitteluratkaisuja, kuten paikallalähtöisyyttä ja olemassa olevan ympäristön säilyttämistä sekä alueiden jäsentelyä ja luontopohjaisten ratkaisujen vaikutusta alueiden mitoittamiseen. Luontopohjaisia ratkaisuja käsitellään eri teemojen sekä esimerkkihankkeiden kautta. Lisäksi oppaassa tuodaan esille myös ratkaisujen turvallisuusnäkökulmia. Kuvituksena on toteutettuja kohteita meiltä ja maailmalta.

Opas on laadittu kehittämisen avuksi leikki- ja liikuntaympäristöjä käyttäville ja hallinoiville tahoille eli asukkaille, koulu- ja päiväkotiyhteisöille sekä kaupunkien päättäjille ja virkamiehille. Opas tarjoaa tietoa myös suunnittelijoille, toteuttajille ja kunnossapitäjille tai muille aiheesta kiinnostuneille. **vy**

Kirjoittaja on opasjulkaisun toimittaja.

Luontopohjaiset ratkaisut (englanniksi *nature-based solutions*) ovat yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisuja, jotka tukeutuvat luontoon tai inspiroituvat siitä. Ne tuottavat samanaikaisesti ekologista, sosiaalista ja taloudellista hyötyä (lähde: www.sitra.fi/tulevaisuussanasto/luontopohjaiset-ratkaisut/).

Lahdessa Humpulan uuden päiväkodin pihalla on kasvihuone, istutuslaatikoita, hedelmäpuita ja marjapensaita.
Kuva: Marja Roslund.

Lapsille terveyttä leikkipaikoilta ja päiväkoti- ja koulupihoilta

teksti: RIIKKA PUHAKKA, MARJA ROSLUND JA AKI SINKKONEN

Luontopohjaiset leikkipaikat ja päiväkoti- ja koulupihat voivat olla tärkeitä lasten terveyden ja hyvinvoinnin kannalta. Tutkimuksemme mukaan lasten puolustusjärjestelmän säätely parantui jo kuukaudessa, kun monimuotoinen luonto tuotiin päiväkotipihaan. Koska lapset viettävät suuren osan päivästänsä päiväkodissa tai koulussa, on tärkeää suunnitella terveyttä ja hyvinvointia edistäviä pihaympäristöjä ja leikki- paikkoja.

Luonnon myönteiset vaikutukset ihmisen terveyteen ja hyvinvointiin tunnustetaan yhä paremmin. Vankkaa tutkimusnäyttöä on saatu muun muassa luonnon monimuotoisten mikrobien tärkeydestä puolustusjärjestelmämme toiminnan ohjautumisessa.

Joka viidennen kehittyneiden maiden asukkaan on arvi-

oitu kärsivän vakavista immuunijärjestelmän häiriöistä, kuten allergioista, astmasta tai tyypin 1 diabeteksestä. Keskeisiä syitä häiriöiden lisääntymiseen ovat korkea hygieniataso, urbaani elämäntyyli ja riittämätön luontokosketus, jotka yksipuolistavat ihmisen elimistön mikrobistoa. Suoliston mikrobit vaikuttavat myös henkiseen hyvinvointiin.

Vielä ennen toista maailmansotaa elimme läheisessä kosketuksessa luontoon. Tällöin ihmisen puolustusjärjestelmä oppi seulomaan elinympäristöstä vaaralliset ja haitattomat mikrobit sekä omat ja vieraat solut. Nykyisin puolustusjärjestelmä kohtaa yhä vähemmän ympäristön luonnollisia mikrobeja. Tällöin puolustusjärjestelmä voi vahingossa alkaa torjua ihmisen omia soluja, elimistön toiminnan kannalta välttämättömiä mikrobeja tai siitepölyn kaltaisia harmittomia hiukkasia. Kun epätasapainoinen puolustusjärjestelmä ei enää erota hyödyllisiä ja haitallisia tai omia ja vieraita hiukkasia, soluja tai solutuotteita toisistaan, voi syntyä autoimmuunisairaus tai allergia. Myös kaupungeissa esiintyvät haitta-aineet, kuten liikenteen pakokaasut, voivat muuntaa elinympäristön ja elimistön mikrobiyhteisöä sekä puolustusjär-

jestelmän toimintaa.

Nykyisen tutkimustiedon perusteella altistuminen monimuotoiselle luonnolle vähentää riskiä sairastua puolustusjärjestelmän häiriöihin. Erityisen hyödyllistä on kosketus metsien ja maatalousalueiden monipuoliseen mikrobi- ja piene- liöyhteisöön. Tutkimuksessamme on havaittu, että maatalousalueiden lähialueilla varttuneilla lapsilla on pienempi riski sairastua tyyppin 1 diabetekseen kuin kaupungissa varttuneilla. Koska valtaosa väestöstä elää kaupungeissa, on tärkeää suunnitella biologisesti monimuotoisia luontoympäristöjä myös kaupungeissa. Kaupunkiympäristöjen häiriöttömän toiminnankin kannalta on eduksi, että viheralueiden eliöyhteisöt ovat monimuotoisia.

HYÖDYLLISIÄ MIKROBEJA VIHERPILHALTA

Erityisen tärkeää altistuminen luonnon monimuotoiselle mikrobistolle on varhaisina elinvuosina, jolloin puolustusjärjestelmä pitkälti kehittyy. Kaupungeissa päiväkotia- ja kouluympäristöt ovat keskeisiä lasten arkisen luontokontaktin ja heidän monipuolisen kehityksensä kannalta.

ADELE-, ImmunoGarden- ja KOTA-hankkeissa tuotiin Lahdessa, Tampereella ja Espoossa päiväkotien pihaille kuntaa, siirtonurmikkoa ja istutuslaatikoita. Lapset olivat kosketuksissa kasvialusta- ja kasvillisuusmateriaaleihin ohjatussa toiminnassa ja vapaan ulkoilun aikana. Tutkimuksessa vertailtiin viherrettyissä päiväkodeissa, tavallisissa kaupunkipäiväkodeissa ja luontopäiväkodeissa olevien lasten mikrobistoa ja puolustusjärjestelmän toimintaa.

Hyödylliset vaikutukset lasten puolustusjärjestelmään havaittiin jo kuukauden jälkeen. Viisi kertaa viikossa toistuva viheraltistus monipuolisti immuunivälitteisiltä sairauksilta suojaavaa elimistön mikrobistoa lapsilla. Viherpihalla leikkivien lasten ihon ja suoliston mikrobisto muuttui samankaltaiseksi kuin luontopäiväkotien lapsilla, jotka vierailivat usein metsässä. Muutokset näkyivät myös veriarvoissa, jotka liittyivät pienempään riskiin sairastua autoimmuunisairauksiin ja allergioihin.

Vihertämisen vaikutukset olivat pitkäaikaisia. Muutokset näkyivät vielä vuoden seurannan jälkeen etenkin iholla ja suun mikrobistossa. Kontrolliryhmään verrattuna viherpihan saaneilla päiväkotilapsilla oli vähemmän potentiaalisia patogeenisiä bakteereja eli taudinaiheuttajia ihollaan. Muissa tutkimuksissa on saatu viitteitä siitä, että kun iholla on monipuolinen kattaus hyödyllisiä ja harmittomia luonnon mikrobeja, yksittäinen patogeeni ei pääse vallalle.

Vaikka kunta talleantui lasten leikkiessä, monimuotoinen ja hyödyllinen maanpinnan mikrobisto säilyi päiväkodin pihassa koko kahden vuoden seurannan ajan.

MONIPUOLISTA LEIKKIÄ, LIIKUNTAA JA HYVINVOINTIA

Tutkimuksessa havaittiin myös viherpihan myönteiset vaikutukset lasten leikkiin ja liikkumiseen, luontosuhteeseen ja koettuun hyvinvointiin. Eloperäinen materiaali lisäsi lasten toimintamahdollisuuksia päiväkodissa. Lapset saivat uusia virikkeitä luovaan leikkiin, ja heidän liikkumisensa lisäntyi ja monipuolistui. Lapset olivat kosketuksissa eloperäiseen materiaaliin eri aistein ja saivat uutta tietoa luonnosta – esi-

Luonnon monimuotoisuutta lisää pihaan rakennettu kosteikkoalue, johon on istutettu muun muassa rantakukkaa (*Lythrum salicaria*). Kuva: Marja Roslund.

merkiksi istuttaessaan ja hoitaessaan kasveja. Tämä todennäköisesti vahvistaa lasten luontoyhteyttä ja ympäristövastuullisuutta.

Viherpiha vaikutti myönteisesti sekä lasten että aikuisten mielialaan, jaksamiseen ja motivaatioon päiväkodissa. Myös ilmanlaadun koettiin parantuvan, kun pölyävät hiekkalueet vaihdettiin luonnonmukaisiin materiaaleihin. Samankaltaisia viherpihojen vaikutuksia lasten hyvinvointiin, fyysiseen aktiivisuuteen, keskittymiskykyyn ja oppimiseen on havaittu muissakin maissa.

VIHERPIHOJEN SUUNNITTELU

Lasten leikkipaikkojen suunnittelussa on otettu huomioon välittömään fyysiseen turvallisuuteen liittyvät seikat, mutta ympäristön turvallisuus lasten terveyden ja puolustusjärjestelmän kehittymisen kannalta on jätetty usein huomiotta. Asfaltti, sora, turvahiekka sekä muoviset putoamisalustat ja tekonurmikot ovat vallanneet modernit päiväkotien pihat ja leikkipaikat. Nykytiedon valossa tämä voi lisätä lasten riskiä sairastua puolustusjärjestelmän häiriöihin verrattuna tilanteeseen, jossa lasten arkeen kuuluu monipuolinen altistuminen viheralueiden mikrobiyhteisölle.

Lasten terveyden ja hyvinvoinnin kannalta parasta on, jos päiväkotia- ja kouluympäristöt mahdollistavat monipuolisen luontoaltistuksen päivittäin. Pihalle ja leikkipaikoille suositellaan eloperäistä materiaalia, joissa on runsas ja monimuoto-

toinen mikrobiyhteisö. Pihoille istutetaan monilajisia, kulu- tusta kestäviä pensaskasvustoja. Pihoilla on paljon irrallista ja muovattavaa luonnonmateriaalia, kuten maatunutta lehti- kariketta, käpyjä ja tikkuja. Irralliset materiaalit ovat hyödyllisiä paitsi mikrobialistuksen myös lasten kehityksen kan- nalta. Kun lapset osallistetaan viherpihojen hoitoon, kuten kasvien viljelyyn ja kasteluun, pihoista tulee tärkeitä ja mer- kityksellisiä heille.

Koska päiväkotien ja koulujen pihoilla on kova kulutus, suositellaan pihojen jakamista vyöhykkeisiin. Vyöhykkeises- sä pihasuunnittelun mallissa luodaan tontin reuna-alueille metsämäistä ympäristöä ja pelastustie sekä perinteiset leik- kialueet sijoitetaan lähelle rakennusta. Näiden vyöhykkei- den väliin sijoittuu metsän karikekerrokseen ja uudennuolai- luonnonmukaisiin pihamateriaaleihin perustuva vapaan lei- kin alue. Sinne voidaan sijoittaa eri materiaaleja hyödyntäviä askelkiviä, pöllejä ja majanrakennuspaikkoja. Tämä osin ka- rikepäällysteinen alue on hiekkalaatikkoon verrattava, maa- tuva leikkialue, jonka pintakerrosta täydennetään säännöl- lisesti.

Uusia viherrakennusmateriaaleja ja suunnitteluohjeistus- ta on testattu päiväkotipihoilla Espoossa ja Lahdessa. Koke- musten perusteella uudenlaiset viherpihat eivät lisää kunnos- sapidon tarvetta vaan tuovat siihen monipuolisuutta. Vihera- lueiden ja päiväkotipihojen kunnosta huolehtiva henkilöstö

on kokenut työnsä mielekkyyden kasvaneen. He ovat tehneet yhteistyötä päiväkotien henkilökunnan kanssa, jotta lapset voidaan ottaa mukaan hoitamaan pihaa. Pihojen kunnosta huolehtivat ovat osaltaan mahdollistaneet sen, että pihalle jää sopivasti kasviperäistä, lapsia kiinnostavaa ainesta, kuten käpyjä tai lehtiä lasten haravoitavaksi. Toisena esimerkkinä ovat maapuut, joista lapset irrottavat tuohen. Tällöin sileään pintaan kannattaa sahata viiltoja, mikä takaa pinnan turvalli- suuden myös sateella.

Tutkimuksen tuloksia ja sen pohjalta laadittuja suosituk- sia voidaan hyödyntää paitsi päiväkotien, koulujen ja leik- kipaikkojen, myös vanhustentalojen ja muiden julkisten pi- ha- ja puistoalueiden suunnittelussa ja rakentamisessa. Päi- väkodeista saatujen kokemusten perusteella hallittu hoita- mattomuus on parempi kuin kliinisesti hoidettu piha niin käyttäjien hyvinvoinnin kuin piha- ja puistoalueisiin liitty- vän työn mielekkyyden kannalta. **vy**

Dosentti, FT Riikka Puhakka työskentelee akatemitutkijana Helsingin yliopis- tossa Lahden yliopistokampuksella. FT Marja Roslund työskentelee tutkija- tohtorina Luonnonvarakeskuksessa. Dosentti, FT Aki Sinkkonen työskentelee erikoistutkijana Luonnonvarakeskuksessa.

Kirjoituksen pohjana olevat tutkimushankkeet on toteutettu yhteistyössä muun muassa Tampereen yliopiston ja Hämeen ammattikorkeakoulun kanssa.

Lapset otetaan mukaan viherpihojen hoitoon. Kuva: Riikka Puhakka.

Koulun pihasta rakentuu vehreä oppimisympäristö Padasjoella

**Padasjoen Kullasvuoren koulun pihapiiriin on perustettu niitty, istutettu puita, hankittu uusia pihakalusteita ja asennettu hyönteishotelleja. Koulun lähialue muuttuu paikallisella yhteistyöllä ulko-
luokkaympäristöksi, joka innostaa monipuoliseen tekemiseen, kokemiseen ja oppimiseen.**

teksti ja kuvat: RAIIJA MERONEN

Ympäristöpääkaupunki GreenLahti ulottuu Padasjoellekin: Kullasvuoren koulun ja vuonna 1874 rakennetun Museokoulu-rakennuksen ympäristössä Padasjoella alettiin keväällä 2021 toteuttaa uutta pihasuunnitelmaa puutarhurin johdolla. Oppilaat ovat saaneet osallistua muun muassa puiden istuttamiseen ja niityn perustamiseen. Koululaiset askartelivat myös hyönteishotelleja pihapiiriin. Syksyllä maahan upposi pienin käsin satoja kukkasipuleita.

Lasten palaute on ollut innostunutta, kertoo hanketta koordinoiva opettaja Raija Meronen. – Oppilaille on erittäin mieluista sahata ja käyttää voimasaksia, kaivaa kuoppia ja kammata talikolla. Kesän aikana koululle on noussut myös kotalaavu, hiekkaleikkiluokka ja keppihevosrata sekä katettu ulkoiluokka.

PUUTARHURI ON OHJANNUT KÄYTÄNNÖN TÖITÄ

Ammattilaisapuna hankkeessa on kiinteästi ollut kunnan puistopuutarhuri Tuija Puranen. Hankkeen suuria iloja onkin erinomaisen yhteistyön syntyminen puisto-osaston ja oppilaitoksen välillä – puutarhuri on ohjannut työkohteiden äärelle saapuneita oppilasryhmiä.

Puranen kiittää oppilaita hienosta asenteesta ja uutteruudesta välillä voimaakin vaativassa työssä. Kehuja tulee myös pelkäämättömyydestä. – Oppilaat eivät ole kaivanneet hanskkoja käsiinsä matoja ja ötököitä tarjoavassa työympäristössä, iloitsee Puranen.

ULOS TEKEMÄÄN JA OPIMAAN!

Ympäristöpääkaupungin projektitukea saaneessa hankkeessa on tavoitteena kehittää koululaisten luontosuhdetta. 60 neliömetrin ulkoiluokka koulun pihalle tarjoaa helpon tavan opiskella ympäristöasioita: vehreys aukeaa vierestä ja ulkopöydillä on käytännöllistä tehdä pieniä luontotutkimuksia.

Tarkoitus on, että koululaiset viettäisivät aiempaa enemmän aikaa ulkona. Ideaa on mahdollista soveltaa myös muissa paikoissa eri kohderyhmille. Esimerkiksi työyhteisöt voisivat viedä kokouksiaan ulkotiloihin, Padasjoella visioidaan.

vy

Kirjoittaja on luokanopettaja ja biologianopettaja Padasjoen kunnassa. Hän koordinoi koulun GreenLahti-hanketta.

Koululaiset askartelivat hyönteishotelleja koulun pihapiiriin.

Keppihevosrata innostaa koululaisia viettämään aikaa ja liikkumaan ulkona.

Vehreät pihat kutsuvat luovaan leikkiin

Lasten arkiympäristöihin panostaminen luo pohjaa kestäväälle tulevaisuudelle ja hyvinvoinnille. Pihaympäristöt voivat tukea kaupunkilaislasten monipuolista luontosuhdetta.

teksti ja kuva: PÄIVI RAIVIO

Kasvillisuudella ja muilla luonnon elementeillä on monia etuja: ne tukevat luovaa leikkiä, parantavat kaupunkikuvaa, lisäävät moniaistisuutta ja toiminnallisuutta. Terveystyötyökin on kuten vastustuskyvyn tukeminen säännöllisellä multakosketuksella. Monet päiväkotien pihat koetaan karuiksi: niissä on paljon asfalttipintaa ja vain vähän kasvillisuutta.

Päiväkotien vihreät pihat -projektin tavoitteena oli lisätä pihan monimuotoisuutta ja vehreyttä kevyin ja luovin keinoin, ohjatusti osana isompaa kokonaisuutta. Konkreettiset teot ja tulokset innostavat jatkamaan pihojen kehittämistä omaehtoisesti.

KASVIT KUTSUVA TUTKIMAAN MAAILMAA

Kasvimaat rikastavat lasten arkea monin tavoin ja tuovat pihan pehmeyttä. Kasvien kasvun seuraamisen ja hoitamisen lisäksi yhteiset puutarhat ovat leikin ja ympäristön tutkimisen aihioita: syötävillä kukilla koristeltiin hiekkakakkuja ja kasvien seassa olevia hyönteisiä seurailtiin kiinnostuneina. Erilaisia laajoja teemoja, kuten kiertotaloutta, on hauska käsitellä esimerkiksi tekemällä ja tutkimalla, miten multa syntyy.

Luonnon monimuotoisuus ulottui projektissa myös muihin aktiviteetteihin: ideapankki innosti muun muassa luontokylpyihin ja askartelemaan Kasvuseinää sisätiloissa. Pihoilta tuotiin myös puupöllejä, joista syntyi niin mielikuvituslinjoja kuin jakkarat pihapiiriin.

PÄIVÄKOTIEN PIHOISSA ON POTENTIAALIA

Päiväkotien pihat ovat oivallisia oppimisympäristöjä, joihin luontopohjaiset ratkaisut lisäävät monimuotoisuutta. Projektin innosti henkilöstöä kehittämään pihaa eri tavoin ja lisäksi herkkyyttä huomata luonnon monimuotoisuuden teemoja pihaympäristöissä. Osassa päiväkoteja projektin teemoista syntyi kesäksi päiväkodin yhteinen pedagoginen teema. Kuten eräs päiväkodin johtaja totesikin: "Tämähän vain kasvaa kasvamistaan!" **vy**

Kirjoittaja on muotoilija ja fasilitaattori RaivioBumann Oy:ssä.

Päiväkotien vihreät pihat -projekti pähkinäkuoressa:

- Projektin osallistui kahdeksan päiväkotia Lahdesta ja yli 100 lasta osallistui viljelytyöpajoihin.
- Projektin toteutti muotoilutoimisto RaivioBumann Oy.
- Projektista syntyi monistettava malli muihin kaupunkeihin ja kuntiin.
- Projektissa pilotoitiin myös Parkly-moduuleja päiväkotien pihalla: www.helloparkly.com.
- Projektin tulosten innoittamana Lahden kaupungin Ympäristöpalvelut suunnittelee mallia, jonka avulla Lahden päiväkotien on helppoa aloittaa hyötyviljely.
- Projekti oli osa Lahden ympäristöpääkaupunkivuoden ohjelmaa: www.greenlahti.fi.

Lohjan Saarenta, Lohja. Tuote: Luna TWPC 26x140 Musta

NÄYTTÄVÄ KOTIMAINEN LUNAWOOD LÄMPÖPUUKOMPOSIITTI

Eleganttia ja modernia ulkonäköä toivoville on valittavana neljä tyylikästä väriä; musta, grafiitinharmaa, ruskea ja hopeanharmaa. Piilokiinnityksen ansiosta asennus on nopeaa ja lopputulos siisti. Reunat viimeistellään L-listoilla.

Lämpöpuukomposiitti on miellyttävä jalan alla, eikä se tikkuunnu tai halkeile. Pinta ei ole märkänäkään liukas. Ja kaiken lisäksi se on helppohoitoinen.

Ainut Suomessa valmistettu, puupohjainen ja täysin myrkytön Lämpöpuukomposiitti sisältää 87%:sti uusioraaka-ainetta. Ja kaikki ne tulevat Suomesta.

Ainutlaatuisen koostumuksensa ansiosta Lunawood Lämpöpuukomposiitti on kestävä ja markkinoiden **mittapysyvin**, olipa lämpötila $\pm 50^{\circ}\text{C}$.

Pyydä esittely tai tilaa näytepalat
info@lunawood.com, p. 050 326 6495

LUNAWOOD.COM

Leikkipaikkojen pinnoitteet

Ideasta valmiiseen ratkaisuun

Tarjoamme suunnittelutukea hankkeen tarpeiden mukaisesti sen kaikissa vaiheissa.

Ympäristö etusijalla

Ympäristöasiat ovat lähellä sydäntämme. Haluamme tarjota asiakkaillemme parhaita tuotteita ja ratkaisuja, jotka ovat kestäviä myös ympäristön kannalta. Kehitämme omia ympäristöystävällisiä tuotteita ja pyrimme löytämään parhaita mahdollisia yhteistyökumppaneita.

Ota meihin yhteyttä. Kerromme sinulle mielellämme lisää palveluistamme!

Live to move. Move to live.

+358 06 557 0700
finland@unisport.com

UNISPORT.COM

UNISPORT

Liikunta – edullisin henkivakuutus

Liikunta on yksiselitteisesti paras yksittäinen kansanterveyttä kohottava tekijä. Se kehittää hengityselimistön toimintaa, vahvistaa tuki- ja liikuntaelimistöä, parantaa sokeriaineenvaihduntaa, alentaa kohonnutta verenpainetta, auttaa painonhallinnassa, tukee psyykkistä hyvinvointia... Listaa voisi jatkaa loputtomiin.

teksti: KAJ SÖDERLUND ja TURKKA LATONEN, kuvat: TURKKA LATONEN, J-TRADING OY

↑ StreetWorkout -kuntoiluvälineitä Ratinan ulkokuntosalissa Tampereella.

← Staattisten ja nivellettyjen tuotteiden yhdistelmä Pikku Kakkosen puistossa Tampereella.

Kaikki toimet, joilla lisätään väestön liikkumista, voidaan nähdä sijoituksena tulevaisuuteen niin yksilön kuin yhteiskunnan kannalta. Osalle ihmisistä liikunta on luonnollinen osa arkea, kenties jo lapsesta lähtien. Erityistä huomiota soisi kohdistettavan väestön osaan, joka ei harrasta liikuntaa missään muodossa.

Kynnystä aloittaa liikuntaharrastus pitäisi saada mahdollisimman matalaksi. Moni saattaa kokea kuntosalin tai muun ohjatun harrastuksen aloituskynnyksen liian suurena. Tässä kohtaa luonnossa liikkuminen, pururadat, ulkokuntoilupaiikat ja muut matalan kynnyksen liikuntamahdollisuudet astuvat kuvaan. Kävelyreitit ääreltä löytyvä rekkitanko, vatsapenkki tai muu vastaava helposti lähestyttävä kuntoiluväline saattaa houkuttaa kokeilemaan, josko saisi vedettyä yhden leuan tai muutaman vatsalihaksen. Jos ja kun se onnistuu, tunne itsensä ylittämisen on monesti paras palkinto, mikä kasvattaa halua tehdä saman uudestaan.

Ulkokuntoilupaiikkojen merkitys on korostunut entisestään parin viime vuoden aikana, kun koronavirustaudin vuoksi sisäliikuntapaikkojen käyttöä on rajoitettu. Myös moni muu kuin liikunnallinen harrastus on saattanut jäädä vähemmälle. Sen sijaan puistojen käyttöä ei ole rajoitettu, ja

niiden merkitys niin liikunnallisena kuin sosiaalisena kohtaamispaikkana on korostunut.

MILLAINEN ON HYVÄ ULKOLIIKUNTAPAIKKA?

Ulkokuntoilupaikoille on nykyään tarjolla hyvin moninaisia välineitä. Ne voidaan jakaa ominaisuuksien perusteella staattisiin ja dynaamisiin välineisiin tai käyttäjäryhmän mukaisesti.

Staattisissa välineissä käyttäjän keho, sen hallinta sekä voima, toimivat liikkeen vastuksena. Perinteisiä tällaisia välineitä ovat lenkkipolkujen varsien peruskuntoiluvälineet. Tähän ryhmään on viime vuosien aikana liittynyt *StreetWorkout* kuntoiluvälineet ja *Ninja Warrior* tyylliset esteradat, joissa yhdistyvät kehon voima sekä kehon monipuolinen hallinta taitoa vaativiin liikkeisiin.

Dynaamiset kuntoiluvälineet sisältävät esimerkiksi nivelmekanismin liikkeen mahdollistamiseksi. Näissä välineissä keho toimii avustettuna liikkeen vastuksena. Välineessä voi olla myös vastuspainot, joita käyttäjä voi säätää oman voimatasonsa mukaisesti.

Käyttäjäryhmän mukaisesti ulkokuntoiluvälineet voidaan karkeasti jakaa liikuntarajoitteisille, senioreille, yleiskuntoilijoille ja aktiiviileikkujille tarkoitettuihin. Tämä jako on osit-

Seniorirata Hovirinnan rantapuistossa Kaarinassa.

tain häilyvä, koska esimerkiksi liikuntarajoitteisuus tai käyttäjän ikä ei aina estä yleiskuntoilua tai aktiiviliikuntaa. Kuitenkin tällainen jaottelu antaa parhaiten kuvan välineiden ominaisuuksista.

Liikuntarajoitteisille ja senioreille tarkoitettujen kuntoiluvälineiden sisältävät ylimääräisiä tartuntaotteita, jotta käyttö on turvallista, vaikka liikuntakyky olisi rajoittunut tai heikentynyt. Valmistajilla on näille käyttäjäryhmille tarjottavana staattisia välineitä, kuten tasapainoradat ja -tasot reunustavien käsijohtein, sekä dynaamisia välineitä, kuten jalkapyörät ja prässit, vartalonkiertovälineet ja ylävartaloa harjoittavat välineet. Osalla tällä käyttäjäryhmällä lihasvoima ja kehonhallinta on erityisen heikkoa, jolloin välineissä on enemmän painostettu nivelten liikkuvuuden ja kehon hallinnan ylläpitoa tukeviin ominaisuuksiin. Erikseen on myös ylävartaloharjoituksiin tarkoitettuja välineitä pyörätuolia käyttäville, joissa pyörätuolista ei tarvitse nousta.

Yleiskuntoilijoille ja aktiiviliikkuville soveltuvat lähes kaikki kuntoiluvälineet. Kuitenkin on huomioitava, että nämä käyttäjäryhmät ovat hyvin moninaisia liikuntatottumuksissaan. Toiset yleiskuntoilijat saattavat olla satunnaisia välineiden käyttäjiä, jotka tuntevat olonsa turvalliseksi perinteisten staattisten tai yksinkertaisten nivellettyjen välineiden käyttäjinä, kun taas toiset ovat tottuneet sisä kuntosalien vastapainovälineisiin ja toivovat tällaisia myös ulkokuntoilupaikoille.

Aktiiviliikkuville kuntoiluvälineen toiminnallisuus ei aina ole tärkeintä vaan se, että ulkokuntoilupaikkoja ylipäättään

on ja että niitä voi käyttää ulkoilun yhteydessä. Heille on tärkeää myös tietää, mistä kohteesta löytyy juuri heidän suosimalle kuntoilumuodolle soveltuvat välineet.

Jos ulkokuntoilupaikasta tehtäisiin täydellinen, siinä huomioitaisiin kaikki käyttäjäryhmät, kuntoiluvälineillä saataisiin harjoitetuksi kaikkia lihasryhmiä ja välineet olisivat käyttäjien toiminnallisten mieltymyksen mukaisia. Kohteen tilatarpeen ja käytössä olevien taloudellisten resurssien vuoksi tällainen ei yleisesti ole mahdollista.

Kun puhutaan hyvästä kuntoilupaikasta, on pohdittava, halutaanko huomioida kaikki käyttäjäryhmät vai halutaanko kuntoilupaikka profiloita tietyn käyttäjäryhmän mukaiseksi. Jos tavoitteena on tarjota hyvä kuntoilupaikka käyttäjille, jotka haluavat ulkokuntoiluvälineiltä vastaavia ominaisuuksia kuin sisä kuntosalissa, on kohteeseen valittava dynaamiset painopakalliset välineet sekä leuanveto- ja dippitangot, vatsapenkit ja muita staattisia aktiiviliikkujan kuntoiluvälineitä. Jos kohde taas halutaan tarjota mahdollisimman monelle käyttäjäryhmälle, olisi välineet hyvä valita kaikkia lihasryhmiä tukevaksi. Jos kohteesta halutaan luoda ”matalan kynnyksen” kuntoilupaikka, jonka tarkoitus on rohkaista kaikkia ihmisiä lisäämään liikkumistaan, ja jonne kaikilla on mielekästä poiketa, kohdetta ei pidä profiloita yksittäisen käyttäjäryhmän tarpeisiin.

Ulkokuntoilupaikat ovat vapaita kaikille ja kuntoilu tapahtuu muut kuntoilijat huomioon ottaen. Vaikka muut käyttäjät eivät arvostele toisten tekemistä, suuri osa käyttäjistä tus-

kin tuntee itsensä tervetulleeksi kohteeseen, jossa on vain tietyn kuntoilumuodon edustajia.

ULKOKUNTOILUPAIKKOJEN TURVALLISUUS

Ulkokuntoilupaikka on kohde, jonka omistaja tarjoaa käyttäjilleen palvelua, joten näissä on huomioitava kulutajaturvallisuus. Kohdetta suunniteltaessa ja välineitä valittaessa on hyvä huomioida, että ne ovat standardin EN-16630 mukaisia. Alueen ollessa lähellä leikkipaikkaa, on myös mahdollista, että kuntoiluvälineiden tulee täyttää standardin EN-1176-1 vaatimuksia, jolloin esimerkiksi kuntoiluvälineiden putoamisalueen koko ja alustan iskua vaimentavat ominaisuuden voivat olla tiukemmat kuin mitä kuntoilupaikoille on säädetty.

Jos nämä kaksi erityyppistä aluetta ovat lähekkäin, mutta halutaan että molemmille alueille riittää niille tarkoitettut standardit, on alueet erotettava toisistaan käytävällä, istutusalueella, aidalla tai muulla vastaavalla. Kannattaa kuitenkin muistaa, että leikkivät lapset eivät erottele, mitkä välineet ja alueet ovat leikkiin suunnattuja ja mitkä kuntoiluun. Jos lapset haluavat käyttää kuntoiluvälineitä leikinomaisesti, eivät aidat tai istutukset tätä estä.

Paras tapa erottamiseen onkin riittävä etäisyys, eli alueet ovat yksinkertaisesti täysin erillään. Yksiselitteistä tapaa ei kuitenkaan ole, vaan asia tulee ratkaista kohde- ja suunnitelmakohtaisesti. **VY**

Kaj Söderlund toimii työnjohtajana ja Turkka Latonen myyntipäällikkönä J-Trading Oy:ssä.

Kävelyreitin perinteiset staattiset ulkokuntoiluvälineet Lorisevan puistossa Tampereella.

KYSY
ENSIN
MEILTÄ

BETONIKIVIÄ

**Kotimaista kiveä
kaikenkokoisiin pihoihin.**

Pihakiveyksen ja laatoituksen asiantuntija

BETONILAATTA OY

➔ www.betonilaatta.fi

BETONIKIVIÄ

AKQ®
GARDEN

UUTUUS

Muoto on vapaa – vaikka pyöreä

Suunnittele oma mallisi – päästä luovuutesi valloilleen uusilla muodoilla ja astu uuteen veikeään maailmaan.

**RAKENNUSBETONI-
JA ELEMENTTI OY**

Kukonkankaantie 8, Hollola • 03 877 200
www.rakennusbetoni.fi

JÄTEHUOLLON RATKAISUJA

EWF ECO

Jätehuollon tulevaisuus on täällä!

- Roskien puristin
- Älykkäät sensorit
- Suljettu astia
- Toimii auronkoenergialla
- Analytiikka
- Optimoitu keräys

EWFEKO .com

Bigbelly
SMART CITY SOLUTIONS

Helsingin Taavetipuisto sijaitsee asuinkortteleiden keskellä, lähellä on myös ikäihmisten palvelutalo. Puistossa voi treenata tasapainoa yksin tai ryhmässä. Kuva: Ossi Gustafsson/ Ikäinstituutti.

Puistot kuuluvat kaikille

Viihtyisä puisto lähellä kotia houkuttaa ihmiset ulos – myös seniori-ikäiset. Ei siis tarvita välttämättä erityisesti senioreille suunniteltuja puistoja vaan puistoja, jotka soveltuvat kaikenikäisille.

teksti: Minna Säpyskä-Nordberg sekä työryhmä Erja Rappe ja Heli Starck

Kun puistojen suunnittelussa otetaan alusta lähtien huomioon kaikkien kuntalaisten tai alueen asukkaiden tarpeet on lopputulos todennäköisesti onnistunut. WHO:n ikäystävällisten kaupunkien suunnittelussa käytetään käsitettä *design for diversity* eli kaupunkiympäristöä suunnitellaan ihmisille, joiden toimintakyvyssä on eroja. WHO myös suosittelee, että vähintään 0,5–1 hehtaarin suuruinen vihialue tulisi sijaita viiden minuutin kävelymatkan päässä kodista.

Puistot tulisi rakentaa keskeisille paikoille, lähelle asutuskeskittymiä, jonne on helppo kulkea. Ennen rakentamisen aloittamista alue kartoitetaan maaperä- ja ilmasto-olosuhteiltaan. Kun perustustyöt toteutetaan huolellisesti, päästään kestäväan ja käytettävään lopputulokseen.

Suunnittelussa yhteistyö kunnan eri hallinnonalojen erityisesti teknisen ja liikuntatoimen sekä vanhuspalveluiden, iäkkäitä edustavien järjestöjen, yritysten ja alueen asukkaiden kanssa on keskeistä. Ikäihmisten tarpeet ja toiveet saa

kartoitettua erilaisten kyselyiden ja työpajojen avulla. Kuntien vanhusneuvostot ovat asiantuntevia yhteistyökumppaneita, joiden kautta tavoittaa laajasti alueen ikääntyvää väestöä. Ympäristöön kannattaa tutustua paikan päällä eri tahojen kanssa jo suunnitteluvaiheessa, jolloin paikalliset olosuhteet ja mahdollisuudet tulevat helpommin esille.

PUISTO KAIKILLE AISTEILLE

Lähipuistoon voi piipahtaa lyhyeksikin aikaa. Sinne pääsee myös rollaattorilla tai muulla apuvälineellä, ja puistossa on penkkejä levähtämistä varten sekä paikkoja, joissa voi kohdata eri ikäisiä ihmisiä. Hyvinvointia tuova puisto on esteetön ja siellä voi kokea eri vuodenaikojen vaihtelun. Sopivasti valitut kasvi-istutukset puut, pensaat ja kukkapenkit tuovat aistien iloksi vuodenaajat keväästä syksyyn. Puistossa tulee olla riittävästi valoa, mutta myös varjopaikkoja ja suojaa kuumalta auringonpaisteelta.

Viherympäristö rauhoittaa, se antaa ikäihmiselle ja eri-

tyisesti muistisairaille aistielämyksiä ja virikkeitä silloinkin, kun kognitiiviset kyvyt ovat heikentyneet. Keravalla ikä- ja muistiystävällisen korttelipuiston suunnittelussa painotetaan rauhoittumista ja kiireetöntä kohtaamista. Rakenteilla on eri aistikokemuksia ja muistijälkiä tuottava Marttilanpuisto.

Viihtyisä ympäristö tuo turvallisuuden tunnetta. On myös huolehdittava, että puistoissa on riittävä ja häikäisemätön valaistus, joka lisää turvallisuutta ja laajentaa puiston käyttöä eri vuorokauden aikoina.

Talvisin puiston kulkuväylien aurauksesta ja hiekoituksesta huolehditaan, myös penkkien kohdalta. Paimiossa palvelutalon pihan penkkeihin kiinnitettiin ketjulla harja, jolla saattoi putsata penkistä lumetkin pois. Pieni, mutta tärkeä toimenpide.

ULKOILU HAASTAA JA HARJOITTA

Puisto voi olla myös liikkumiskykyä harjoittava. Erilaiset kävelyalustat ja kulkureitit, pieni ylämäki tai porrasaskelma kaiteineen houkuttavat ikäihmisenkin kokeilemaan taitojaan turvallisessa ympäristössä.

Puiston yhteydessä oleva lähiliikuntapaikka tai toimintapuisto monipuolisine kuntoiluvälineineen sopii hyvin eri ikäisille ja kannustaa harjoittelemaan. Lähiliikuntapaikkojen rakentamiseen myöntää tukea opetus- ja kulttuuriministeriö ja aluehallintovirastot. Lisätietoa rakentamisesta saa Rakennustieto Oy:n julkaisemista opetus- ja kulttuuriministeriön liikuntapaikkajulkaisu -sarjan oppaista.

Ikäihmisille suunnatut ulkokuntoiluvälineet kannattaa valita niin, että ne harjoittavat alaraajojen lihasvoimaa sekä haastavat tasapainoa ja ketteryyttä. Sopivia välineitä ovat jalakaprässit, kuntoportaat, tasapainolaudat ja puomit, joissa on myös tukikaiteet. Monissa paikoissa on jo uusia kuntoiluvälineitä, joissa voi itse säätää vastusta. Ne voivat olla joillekin ikäihmisille hankala käyttää, mutta yleensä puistoissa on paikalla myös nuorempaa väkeä, jolta saa varmasti apua. Välinevalmistajia on useita ja heiltä saa apua suunnitteluun.

Hyvä esimerkkejä ikäihmisille soveltuvista liikuntapais- toista on muun muassa Helsingin Taavetinpuisto ja Pohjois-Haagan puisto. Ne sijaitsevat alueella, jossa asuu paljon ikäihmisiä ja myös muun ikäisiä asukkaita. Kempeleen Ilon pilke -puiston Kävely kevyemmäksi -kuntopolulle on asennettu kiinteät jumppaohjetulut omatoimisen harjoitteluun.

Aina ei tarvita erityistä laitetta, vaan penkkiäkin voi hyödyntää harjoitteluun. Hämeenlinnassa voima-tasapainoryhmä harjoitteli ulkona, kun koronavirustauti sulki sisäliikuntatilat. Lapinjärven puistoon rakennettiin istutuksin ja erilaisin kävelyalustoin paikka tasapainon harjoitteluun.

Moni ikäihminen tarvitsee opastusta ja rohkaisua kuntoluvälineiden käyttöön. Toimintaa voi käynnistää yhteistyössä liikuntatoimen ja järjestöjen kanssa. Useassa kunnassa toimii jo ulkoliikuntaryhmiä, jossa välineiden käyttöä harjoitellaan porukalla.

PENKKILENKIT KANNUSTAVAT LIIKKEELLE

Ulkoilu ja käveleminen on ikäihmisille mieluisa harrastus ja tärkeä liikuntamuoto. Kunnissa on kohennettu lähialueen kävelyreittejä ikäihmisille sopiviksi ja houkuttaviksi. Epävirallinen käsite penkkilenkki on levinnyt laajasti *Voimaa vanhuuteen* -ohjelman kuntiin eri puolilla Suomea.

Alueelle, jossa asuu paljon ikäihmisiä, on kunnostettu eri pituisia reittejä ja niiden varrelle sijoitettu riittävästi penkkejä. Reitin pituus vaihtelee 500 metristä muutamaan kilometriin. Huonomminkin liikkuva ikäihminen uskaltautuu kävelyreitille, kun seuraava penkki on näkyvässä. Penkkilenkkejä on tehty keskeisille paikoille koulun läheisyyteen, joen rantaan, tai hautausmaan ympäristöön. Penkeissä voi olla jump- paohjeita tai reitin varrella historiasta kertovia opastetauluja.

Aisti- ja toimintapuistot, lähiliikuntapaikat tai penkkilenkit ovat oiva tapa päästä läheltä liikkeelle ja saada ulkoilu ja liikkuminen osaksi myös ikäihmisten arkea.

Lisätietoja:

Rappe E, Kotilainen H, Rajaniemi J ja Topo P (2018). Muisti- ja ikäystävällisyyttä asuinympäristöihin. Opas. Helsinki: Ikäinstituutti & ympäristöministeriö. <https://www.ikainstituutti.fi/muisti-ja-ikaystavallisyutta-asuinymparistoihin-pikaopas/>

Rajaniemi J & Rappe E (2020). Ikäystävällisyyden edistäminen asuinalueilla ja taajamissa. Ympäristöministeriön julkaisuja 2020:2. Helsinki: Ympäristöministeriö. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/>

Erja Rappe, Jere Rajaniemi (2021). Turvallinen asuinalue ikääntyneille, Ympäristöministeriön julkaisuja 2021:10. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/>

Ikäystävälliset liikkumisympäristöt -verkkosivut.

<https://www.ikainstituutti.fi/ikaystavalliset-liikkumisymparistot/>

Kirjoittajat työskentelevät Ikäinstituutissa

Hämeenlinnassa jumpparyhmä vietiin lähipuistoon, kun koronavirustauti sulki sisätilat. Ohjaaja toi pienvälineitä, joilla voima- ja tasapainoharjoittelu sujui porukalla penkkejä hyödyntäen. Kuva: Ritva-Liisa Salonen/ Ikäinstituutti

Leikkipaikkaverkoston mitoitus ja muuntojoustavuus

Millainen palveluverkosto muodostuu kunnan kaikista leikkipaikoista kokonaisuutena? Miten ketterästi verkostoa täydennetään tai kevennetään asukkaiden ikärakenteen muuttuessa? Yksittäisen leikkipaikan poistaminen nousee herkästi paikallisiin uutisotsikoihin, kun kuntaorganisaatio joutuu sovittamaan käyttöä ja resursseja yhteen. Leikkipaikkaverkostosuunnitelma voi olla hyvä strateginen työkalu leikkipaikkojen kehittämisessä ja pitkäjänteisessä asukasyhteistyön rakentamisessa.

teksti: SARI SUOMALAINEN

Ratinan kauppakeskuksen leikkialue tarjoaa ympärivuotisen leikin mahdollisuuden Tampereen keskustassa. Kuva: Simo Suomalainen.

Kestävän kehitystä edistävät ratkaisut koskevat myös leikkipaikkojen kehittämistä. *Kestävän ympäristörakentamisen toimintamallin* (KESY) tavoitteita on toteutettu joidenkin leikkipaikkojen rakentamisvaiheessa eli käytännön toteutuksessa. Viime vuosina on kiinnostuttu myös siitä, miten strategisella tasolla voidaan tukea verkostoa, jossa palveluverkon katavuus on suhteessa käyttäjämääriin ja suhteutettuna eri ikäryhmille. Strateginen tulokulma ennakoii mitoituksen ja saa-

tavuuden toimivuutta 10–20 vuoden aikavälillä, jotta haluttu palvelutaso kokonaisuutena säilyy juuri oikeilla paikoilla.

Maankäytön suunnittelu varmistaa puitteet erilaisten luontoalueiden säilymiselle ja lisäksi se on pohja palveluverkostojen mitoitukselle. *Tampereen kantakaupungin yleiskaavaa 2040* varten tehty viher- ja virkistysalueverkkoselvityksen tavoitteena on turvata muun muassa viheralueiden saatavuus ja luonnonkokeminen sekä tasapuoliset palvelut kaupungin eri osissa.

Yleiskaava siis osoittaa parhaalla mahdollisella tavalla kehityssuuntaa, mutta ei kuvaa nykytilannetta minkään verkoston osalta. Aiemmin leikkipaikkoja on usein rakennettu uusille asemakaava-alueille ilman pohjalla olevaa palveluverkostomitoitusta, joissain tapauksissa kuin sieniä sateella.

Leikkipaikkaverkostoselvityksiä laaditaan nykytilanteessa kokonaiskuvan luomiseksi ja hallinnoinnin välineeksi. Pääasiallinen tarkastelu liittyy nimenomaan alueen asukasmääriin, verkostotiheyteen, tuleviin maankäytön muutoksiin tai esimerkiksi monitoiminnallisuuden kehittämiseen. Liian tiheästä palveluverkostosta on voinut seurata toimintojen keskittämistä eli myös leikkipaikkojen poistamista, jotta verkoston ylläpidon kustannukset pysyvät tarkoituksenmukaisina.

Palveluverkoston mitoituksiin liittyy myös leikkipaikkojen luokittelu. Yhtenäistä nimeämiskäytäntöä ei ole, mutta esimerkiksi *Espoon leikkipaikkaohjelmassa* (2016–2026) leikkipaikan suositeltavaksi etäisyydeksi on määritelty 500–650 metriä, kun taas asukaspuisto tulisi saavuttaa 1,5–2 kilometrin säteellä. *Hyvinkään leikkipaikkaverkostosuunnitelmassa* (2019–2023) palvelua pyritään mitoittamaan siten, että etäisyys kortteli- tai asuinalueleikkipaikkaan on 250–500 metriä. Oulun kaupungin suunnitelmassa (2014–2032) saavutettavuutena pidetään 500–1000 metrin kävelyetäisyyden päässä olevaa leikkipaikkaa, leikkipuistoa tai keskusleikkipuistoa. Mitoitusta on perusteltu myös alueen lapsimäärillä tai yleisemmin vain alueen asukasmäärillä. Lisäksi oman näkökulman mitoitukseen tuovat kuntaliitokset, joiden osalta kanta-kaupungin verkostomitoitusta ei toteuteta.

MILLAINEN LEIKKIPAIIKKAVERKOSTO ON ASUKKAAN NÄKÖKULMASTA?

Uusien leikkipaikkojen tarve korostuu uuden asuinalueen rakentamisvaiheessa. Pientaloalueilla tässä vaiheessa lapsien määrä on suurin, mutta kerrostaloalueilla leikkijöiden määrä ei välttämättä vähene vuosien myötä. Lähietäisyydellä sijaitseva leikkipaikka voi toimia alueen kohtaamispaikkana eri väestöryhmille. Kun leikkipaikkaverkostoa tarkastellaan kokonaisuutena, voidaan myös entistä määrätietoisemmin painottaa yksittäisten leikkipaikkojen toimintoja tai välineitä ja siten monipuolistaa palveluja myös muualta kuin lähialueelta tuleville.

Kuopion kaupungin leikki- ja lähiliikuntapaikkojen viherpalveluohjelma nimeää toteutuksen lähtökohdiksi hyvän elämän ja liikkumisen tavoitteet. Ohjelma sisältää koulupihojen ja päiväkotien lähiliikuntapaikkoja, mutta näiden alueiden leikkialueet eivät kuulu tarkasteluun. Tämä näyttää olevan yleinen tarkastelun raja, vaikka nämä leikkialueet voivat olla asukkaiden käytössä päiväkodin toiminta-aikojen ulkopuolella.

Vaikka leikkipaikkaverkosto voi olla kokonaisuutena hyvinkin monipuolinen, niin yksittäisen asukkaan lähellä sijaitsevan leikkipaikan merkitys on arkielämässä suuri. Luontokokemusten ja liikkumisen aktivoiminen, omien rajojen tunnistelu tai vaikka rakenteluleikki ovat myös nykyisin entistä vahvemmin leikkipaikkasuunnittelun keskiössä. Toisaalta myös kaupunkielämän ja kaupunkikeskustojen kehittyminen oleskeluun tuo myös uusia mahdollisuuksia leikkiin ja sosi-

aalisiin kontakteihin ympärivuotisessa käytössä, kuten esimerkiksi Ratinan kauppakeskuksen leikkipaikalla Tampereella.

Naantalinn kaupungin Suovuoren ideasuunnitelma tarjoaa yhden verkostoesimerkin, jossa yhdistyy leikkipaikat ja julkisen liikenteen yhteydet saavutettavuuden kannalta. Tee-moitettut virkistysalueet, kuten tapahtumaniitty, kota, talviliuku ja muut monitoiminnalliset alueet tukevat leikkipaikkaverkostoa, ja siten myös lapsen kehitystä. Lapsen, nuoren ja aikuisen tarpeet kohtaamispaikkoihin vaihtelevat. Lapset toimivat usein yksittäisissä pisteissä, nuoruudessa ja aikuisuudessa elinpiirin laajenemisen myötä verkostot korostuvat, kun taas vanhuudessa oman elinympäristön lähipaikat tulevat tärkeiksi.

Pistemäiset toteutukset näkyvät myös taloyhtiöiden leikkipaikkojen toteutuksessa, kun hallintarajat perustuvat tontteihin ja tontin rajoihin. Leikkipaikkojen toimintoja ja välineistöä voisi kohdentaa nykyistä paremmin, jos leikkipaikkasuunnittelua voitaisiin tehdä korttelikokonaisuuksina. *Ketterä Kaupunki* -projektissa luodun kaupunkiasumisen mallin mukaan korttelipihoista tulisi puolijulkisia alueita, jolloin eri pihoilla olisi erilaisia toimintoja. Kaikki tämä liittyy kokonaisuuteen, jossa kaupunkitila kuuluu asukkaille ja ratkaisut tukevat eri elämänvaiheiden muuntojoustavuutta.

MUUNTOJOUSTO ELI POISTO, LISÄYS VAI MUUTOS?

Leikkipaikkaverkostosuunnitelmissa leikkialueet voivat sisältää toimintaa ja painotuksia eri ikäryhmille. Poistettavat leikkipaikat muutetaan lähtökohtaisesti ympäröivän kunnossapitoluokan mukaiseksi viheralueeksi tai maisemoidaan oleskelualueeksi, ja joissakin tilanteissa leikkivälineiden tilalle on asennettu ulkokuntoiluvälineitä.

Muuntojoustavuus tähtää kuitenkin pysyvään, elinkaaren mittaiseen ratkaisuun, sanoo Tampereen kaupunginpuutarhuri Timo Koski. Tampereella leikkivälineitä on leikkipaikkaverkostosuunnitelmaa (Leikkipaikkaohjelma 2021–2030) toteutettaessa poistettu myös metsäisiltä alueilta, jolloin alueita on maisemoitu metsänpohjalla tai hakkeella. Poistettujen leikkipaikkojen alueita on hyödynnetty myös puulajikoalueina. Lähtökohtaisesti toimenpiteitä toteutetaan kuitenkin niin, että kunnossapitoon ei tule lisää paineita.

Tampereella nähdään myös pistemäisten leikkipaikkapalvelujen potentiaalina koko viherverkoston tarjoamat mahdollisuudet luonnonkokemiseen ja itseohjautuvaan toimintaan. Leikkipaikkaohjelman perusteella leikkipaikan poistamisen yhteydessä voidaan asukkaille poisto perustella uuden tai peruskorjatun alueleikkipaikan tuoma palvelun parantuminen. Leikkipaikan välineiden poisto, peruskorjaus tai uuden rakentaminen toteutetaan yhtäaikaaisesti, jolloin palvelun käyttäjän asiakaskokemus pysyy vähintään hyvänä.

Leikkipaikat ovat myös osa viherverkostoa, jossa toteutuu myös luonnon monimuotoisuus alueiden erilaisten käyttö-, rakentamis- ja kunnossapitotapojen mukaan. Luonnon monimuotoisuuden tukeminen voi olla myös keskeinen tavoite, kun leikkipaikka on jäänyt vähälle käytölle tai se poistuu kokonaan leikkipaikkaverkostosta. Tampereella on myös koke-musta Villivöhyke ry:n kanssa tehdystä yhteistyöstä, jossa

Muutosalueilla leikkipaikkojen tai pelikenttien hiekka-alueita muutetaan niityiksi. Nekalan Haavikonpuiston kylvö tehtiin Villivöyhyke ry:n keräämillä siemenillä: ukontulikukka, mäkitervakko, neidonkieli, nurmikhokki ja harvinainen ketotyräruohoa, joka lähti kasvuun hyvin. Kuva: Jere Nieminen.

muutosalueilla leikkipaikkojen tai pelikenttien hiekka-alueita muutetaan niityiksi. Työ perustuu kunnossapitobudjettiin mahtuvalla maaston muotoilulla ja samalta alueelta kerätyn siemenen kylvämisellä.

Oulun kaupunginpuutarhuri Heikki Pulkkinen kertoo, että muutoksia kohdistuu myös suunnitelman toteutukseen. Rakentamisen ja kunnostamisen järjestystä tarkastellaan vuosittain ja aikataulu elää jonkin verran suunnitellusta. Esimerkiksi, jos leikkipuistossa olevat välineet ovat kunnoltaan hyviä leikkipuistojen elinkaarta on pidennetty suunnitellusta. Tiettyjen alueiden kaavoituksen ja rakentamisen aikataulut voivat myös muuttua, mikä viivästyttää leikkipuiston rakentamisaikataulua. **vy**

Lisätietoja:

Espoon leikkipaikkaohjelma 2016–2026. <https://docplayer.fi/40323393-Espoon-leikkipaikkaohjelma.html>

Hyvinkään leikkipaikkaohjelma 2019–2023. <https://www.hyvinkaa.fi/asuinymparisto-ja-rakentaminen/puistot-metsat-ja-leikkipaikat/leikkipaikat/>

Ketterä kaupunki. <https://www.tuni.fi/unit-magazine/artikkelit/kettera-kaupunki-sopeutuu-asukkaan-elamaan>

Kuopion kaupungin leikki- ja lähiliikuntapaikkojen viherpalveluohjelma 2018–2024. <https://www.kuopio.fi/leikki-ja-lahiliikuntapaikat>

Suovuoren ideasuunnitelma, Naantali. <https://aleksis.naantali.fi/Dyn10Web/kokous/2021123-3-5302.PDF>

Oulun leikkipaikkojen kehittämissuunnitelma 2014–2032. <https://www.ouka.fi/oulu/ymparisto-ja-luonto/leikkipuistot>

Tampereen leikkipaikkaohjelma 2021–2030. <https://www.tampere.fi/asuminen-ja-ymparisto/ymparisto-ja-luonto/puistot-ja-viheralueet/leikkipaikat/leikkipaikkaohjelma.html>

Kirjoittaja työskentelee Hämeen ammattikorkeakoulun rakennetun ympäristön lehtorina.

Perinteisen leikkipaikkakulttuurin muutos näkyy Suomessakin

Ylen Eurooppa-kirjeenvaihtaja Suvi Turtiainen on kirjoittanut Berliinin leikkialueista, ja aiheet ovat saaneet aikaan keskustelua ovat myös Suomessa. Leikkipaikkakulttuuri on Saksassa erilaista ja Turtiaisen mukaan leikkipaikat toimivat kaupungissa olohuoneina. Toisena kokemuksena hän tuo esiin leikkipaikkojen haastavuuden, jolloin lapset joutuvat tietoisesti punnitsemaan riskejä ja haastamaan aikuisen luottamusta.

Saman olen tiedostanut Stuttgartin leikkipuistojen suunnittelussa sekä saksalaisten kollegojen Kaupunginpuutarhurien Seura ry:tä vastaavan järjestön GALKin kehittämistyöryhmän *Spielen in der Stadt* kirjoituksissa. Leikkipaikat sisältävät monia toimintoja ja eri luonnonelementit, runsas kasvillisuus sekä maastonmuotoilu ovat osa kokonaisuutta.

Leikkipaikkakulttuuri Suomessa ottaa myös samaa suuntaa eli teemallisten alueiden kaavoituksessa voi olla tarpeen ottaa huomioon myös kulkuyhteydet, kuten esimerkiksi Vennynpuistossa Helsingissä, jossa puiston runsas suosio aiheutti pysäköintiongelmia alueella. Kaavoituksella ratkaistaan siis lähtökohtaisesti paljon asioita, jotka vaikuttavat leikkipuiston tai muun monitoiminnalliseen alueen sisältöön ja viihtyvyyteen.

Leikintekoa ohjaa Turun leikkipuistojen kehittämistä lähivuosina

Turun kaupungin leikkipuisto-ohjelma *Leikintekoa* valmistui kesäkuussa 2021. Ohjelma ohjaa seuraavan viiden vuoden aikana tapahtuvaa kehittämistä. Turussa on 153 leikkipuistoa ja 107 päiväkotia- ja koulupihaa. Leikkipuisto-ohjelman ydin tiivistettiin palvelulupauksiksi, joiden toteutumista pystytään konkreettisesti seuraamaan. Perinteisen leikkipuistopalvelun lisäksi Leikintekoa ohjelman palvelulupaukset tukevat myös hyvinvointia, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

teksti ja kuvat: ANNA-KAISA KAUKOLA

O hjelman valmistelu tehtiin moniammatillisena yhteistyönä, joka oli erittäin hedelmällistä ja koko kaupunkia ajatellen saatiin aikaan mahdollisimman laajasti asiakkaita palveleva ohjelma. Osallisuustyö jouduttiin tekemään kokonaan verkossa koronarajoitteiden vuoksi. *Leikintekoa*-ohjelma on otettu hyvin vastaan ja monet ohjelman tavoitteista ovat hyvää vauhtia toteutumassa.

LEIKINTEKOA ON YHTEINEN ASIA

Leikkipuistot ovat asuinalueiden ja puistojen keskeisiä elementtejä ja ne vaikuttavat muun muassa asukkaiden viihtyvyyteen, liikkumiseen, oppimisympäristöihin ja yhteisöllisyyteen. Ohjelman laadinnan alkumetreillä tunnistettiin monialaisuuden tarve ja koottiin moniammatillinen työryhmä ohjelmaa laatimaan. Myös aiempi leikkipuistojen verkostotarkastelu laadittiin poikkihallinnollisena yhteistyönä.

Mukana työskentelyssä olivat asiantuntijat varhaiskasvatuksesta, tilapalveluista, liikuntapalveluista, kaavoituksesta, viheralueuunnittelusta, kunnossapidosta sekä osallisuudesta. Työryhmä toimi innovatiivisesti ja ennakkoluulottomasti

ja asetti ohjelmatyön tavoitteeksi parantaa leikkipuistopalveluita vastaamaan monimuotoisia tarpeita. Moni sovittu uusi työskentelytapa ja toimenpide jalkautui jo ennen varsinaisen ohjelman valmistumista. Leikkipaikkojen kehittäminen nähtiin yhteisenä tahtotilana.

ASUKKAIDEN ÄÄNI KUULUVIIN

Asukkaiden ääni haluttiin ohjelmassa kuuluvilla. Koronarajoitukset estivät asukastapaamiset, joiden avulla olisi saatu vuorovaikutteisempaa ja aidompaa osallisuutta. Asukastapaamisten sijaan tiedonkeruuvälineenä käytettiin Turun kaupungilla käytössä olevaa *Kerrokantasi*-verkkokyselyalustaa, johon laadittiin vapaamuotoinen kysely asukkaille.

Kyselyyn saatiin yhteensä 190 vastausta. Vastauksista välittyi raikas kehittämisen linjaus. Vastaajat toivoivat muun muassa osallistamisen lisäämistä puistojen peruskorjaushankkeissa, lisää liikunnallisuutta, teemaleikkipuistoja, puistojen viihtyisyyden lisäämistä ja tapaamispaikkoja kaikenikäisille.

Toisena pohjatietona käytettiin Turun palautepalveluun tulleita leikkipuistopalauteita, joita oli saatu noin 1400. Pa-

Teemaleikkipaikat kiehtovat ja houkuttelevat leikkipuistoretkelle. On aina yhtä hauskaa kun Hippo nielaisee vaarin.

Lasten äänen kuuleminen ja lasten aito osallistuminen leikkipuistojen suunnitteluun ja pieniinkin muutoksiin on haastavaa ja toisaalta erittäin palkitsevaa. Lasten kuuleminen on tärkeä palvelulupaus *Leikintekoa*-ohjelmassa. Turussa toimii aktiivinen ja osaava lasten parlamentti, joka seuraa erityisesti tämän palvelulupauksen toteutumista.

lautepalvelun luonne on muodostunut enemmän vikailmoituskanavaksi, jossa tulee ilmi arkisia toimivuuteen ja käytettävyyteen liittyviä seikkoja. Palautepalvelussakin samat asiat toistuivat, kun analysoitiin koko tietokantaa. Viestinnän ja osallisuuden parantaminen ja puhtaanapito nousivat erityisesti esiin palautteista.

Työryhmän työskentely aloitettiin pureutumalla asukkaiden esille nostamiin seikkoihin, joista muodostui ohjelman palvelulupaukset.

Palvelulupausten lisäksi ohjelma sisältää linjauksia kunnossapidosta, esteettömyydestä ja luontopohjaisten leikkipaikkojen merkityksestä. Nämäkin asiat ovat edenneet harppauksen jo tässä ensimmäisen puolen vuoden aikana.

Leikintekoa-ohjelmaa viimeisteltiin kaupungin johtoryhmässä, se esiteltiin kaupunkiympäristölautakunnassa ja kaupunginhallitus hyväksyi ohjelman.

Leikintekoa-ohjelma on luettavissa kaupungin verkkosivuilla: www.turku.fi/leikintekoa.

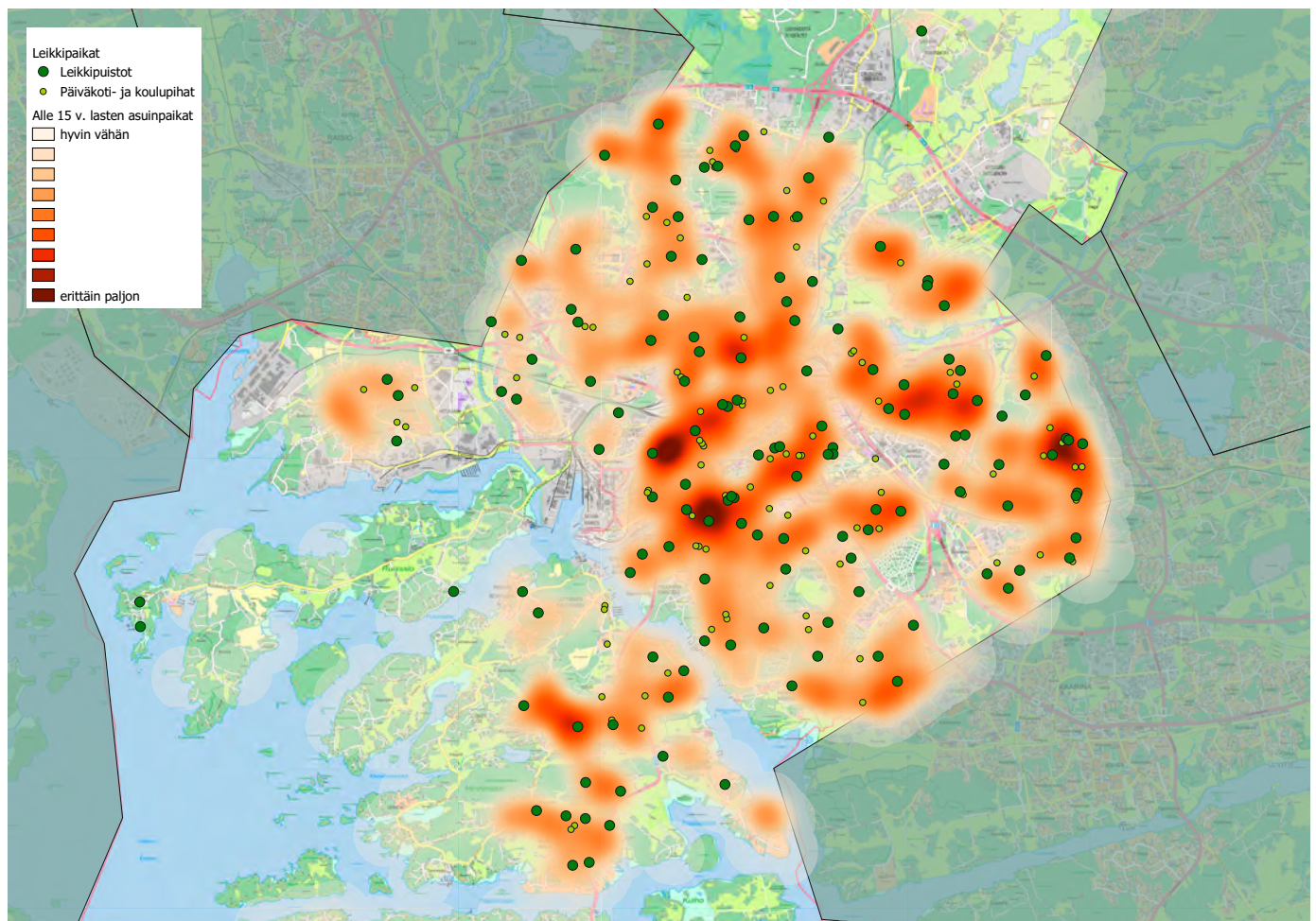
LEIKINTEKOA TOI MUKANAAN ONNISTUMISEN KOKEMUKSIA JA AJATUKSIA SEURAAVAAN OHJELMAKAUTEEN

Leikintekoa tehtiin yhdessä ja innostuneessa ilmapiirissä. Yhteinen tahtotila siivittää ohjelmakautta ja luo hyvän pohjan

ohjelman toteuttamiselle. Seuraavalla kaudella osallisuuteen ja erityisesti lasten osallisuuteen jo ohjelman laadinnassa tulee tarttua voimallisemmin. Tämän ohjeen saimme myös Turun lasten parlamentilta, joka toimii aktiivisesti ja joka osallistuu ohjaa toimintaamme.

Seuraavaan ohjelmaan tavoitellaan myös linjausta koulu- ja päiväkotipihojen kehittämiseen. Nykyinen ohjelma huomioi pihat vain verkostotarkastelussa. Viiden vuoden päästä olemme valmiimpia määrittelemään leikkipaikkojen hiileneutraaliutta ja rakentamisen ja materiaalien ympäristöarvoja. Luontopohjaiset leikkiympäristöt ovat varmasti saaneet jo vakiintuneen asemansa ja saamme niistä luotua tavoitetilaa tulevaan. **vy**

Kirjoittaja on vastaava rakennuttaja Turun kaupungilla.

Leikkipuistoverkoston tarkastelussa hyödynnettiin karttapohjaista tarkastelua, johon otettiin mukaan lasten sijoittuminen eri alueille sekä leikkipuistojen ja päiväkoti- ja koulupihojen sijainnit. Kuva: Turun kaupunki.

Turun kaupungin leikkipaikkojen palvelulupauksiin tiivistyy asukkaiden ja kaupungin tahtotila

1. Palvelulupaus: Lapset ovat leikkipaikkojen parhaita asiantuntijoita, käytetään tätä asiantuntijuutta.

Lasten osallisuuden kehittäminen nousi esille monessa vaiheessa ohjelmaa laadittaessa. Turku on saanut *Unicefin lapsiystävällinen kunta* -tunnustuksen, joka velvoittaa toteuttamaan Suomen Unicefin lapsiystävällinen kunta toimintamallia. Turku on valinnut erityisesti painopisteikseen lapsen oikeuksien ja lasten osallisuuden tunnetuksi tekemisen ja edistämisen.

Lapsiystävällisessä kunnassa lapsia kohdellaan tasa-arvoisesti kunnan asukkaina. Heidät otetaan mukaan palveluiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Jokaiselle lapselle turvataan yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua. Kunnan päätöksenteossa hyödynnetään lasten ja nuorten tietämystä omasta arjestaan ja arvioidaan päätösten lapsivaikutuksia. Lapsen oikeus riittävään osuuteen yhteiskunnan voimavaroista näkyy kunnan talousarviossa. Lapsille että aikuisille tiedotetaan lapsen oikeuksista. Lapsia ja nuoria rohkaistaan toimimaan kansalaisyhteiskunnassa ja he kokevat olevansa lähiyhteisönsä arvokkaita jäseniä.

Ohjelmakauden aikana rakennetaan toimintamalli, jossa määritellään, miten lapset saadaan mukaan entistä paremmin leikkipuistojen suunnitteluun ja pieniinkin varustevaihtokorjauksiin. Varhaiskasvatuksesta ja opetuksesta saadaan apua lasten kuulemiseen. Ensimmäisiä pilotteja on tehty päiväkotien kanssa. Avoimissa asukas-kuulemisissa on huomattu, että aikuisten ja vanhempien mielipiteet ovat vahvasti ohjaavia. Tavoitteena on myös ohjeistaa vanhempia tuomaan esille lasten omia mielipiteitä ja tuntemuksia.

2. Palvelulupaus: Varmistetaan hyväkuntoinen ja toimiva leikkipuistoverkosto riittävillä resursseilla

Toimiva leikkipuistoverkosto ja sen varmistaminen on ohjelman ydin. Verkostotarkasteluun otettiin mukaan päiväkotien ja koulujen pihat, joita voi käyttää vapaasti iltaisin ja viikonloppuisin. Turun nykyinen leikkipuistoverkosto on toimiva ja paineita leikkipuistojen poistoon tai lisärakentamiseen valmiissa kaupunkiympäristössä ei todettu. Leikkipuistojen sijainteja tarkasteltiin suhteessa lasten määrään eri alueilla. Ohjelma sisältää peruskorjausten investointiohjelman seuraavalle viidelle vuodelle.

3. Palvelulupaus: Leikkipaikalla tapahtuvista muutoksista tiedotetaan aktiivisesti.

Leikkipuistojen pienistä muutostöistä ja peruskorjauksista tiedotetaan jatkossa aktiivisemmin. Leikkipuisto on tärkeä arkiympäristön palvelu, ja leikkipuiston sulkeminen työn tai työmaan ajaksi voi vaikuttaa suuresti lapsiperheiden ja varhaiskasvatuksen arkiru-

tiineihin.

Tärkein tiedotuskanava vielä nykyäänkin on aitaan kiinnitettävät tiedotteet. Leikkipuistoista on avattu myös Instagram-tili *@turku_leikkipuistot*, jonka kautta tiedotetaan ajankohtaisista asioista.

4. Palvelulupaus: Leikkipuistot toimivat viihtyisinä ympäristöinä ja kaikenikäisten kohtaamispaikkoina

Leikkipuisto kohtaamispaikkana tuli vahvasti esille ohjelman laatimisprosessin aikana. Korona-aikana perheet ja asukkaat ovat viettäneet enemmän aikaa lähiympäristöissä ja niiden merkitys on kasvanut. Leikkipuistot nähtiin tärkeinä yhteisöllisinä kohtaamispaikkoina. Tavoitellaksikin asetettiin kaikenikäisten viihtyminen. Viihtyisyyttä erityisesti parantavina keinoina nähtiin kasvillisuuden ja luonnonmukaisuuden lisääminen. Kaikkiin leikkipuistoihin toivottiin pöytäpenkit ja varjopaikkoja.

5. Palvelulupaus: Teemaleikkipuistoissa viihdytään ja ne houkuttelevat leikkipuistoretkeilyyn

Leikkipuistoretkeilyä tehdään erityisesti mielenkiintoisiin ja teemallisiin leikkipuistoihin. Teemaleikkipuistoja toivottiin, ja niiden voidaan nähdä kannustavan ja varhaiskasvatuksen ryhmiä liikumaan eri kaupunginosissa. Teemaleikkipaikkojen teemoja toivotaan jatkotyöskentelyssä nousevan asukkailta ja erityisesti lasten kanssa tehtävässä osallisuustyössä.

6. Palvelulupaus: Leikkipuistot ovat liikunnallisia ja ne kehittävät kaikenikäisten toimintakykyä.

Kaikenikäisten lähiliikunnan edistäminen osana leikkipuistojen kehittämistä koettiin erittäin tärkeäksi. Leikkipuisto-ohjelmassa liikunnallisuutta lähdettiin rakentamaan yhteisen liikunnan ja leikin näkökulmasta. Liikuntapalvelut järjestävät leikkipuistoissa ohjattua leikkipuistojumppaa, leikkipuistoihin on viety ohjetaulua, jotka ohjaavat QR-koodin kautta itsenäisesti toteutettavaan jumppahjeeseen.

Yhdelle keskustan leikkipaikalle on tehty *"Aarrejahti"* liikunnallinen leikki perheitä varten. Yhtenä tehtävänä on esimerkiksi, että lasta keuhkokuumeeseen vanhempi tekee kyykyn aina vauhtia antaessa. Uusiin ja peruskorjattaviin kohteisiin leikkivälineet suunnitellaan siten, että myös aikuisten kuntoilu on mahdollista, suositaan rekkitankoja, nojapuita, steppilautoja.

Liikunnan ja leikin yhdistäminen on kirjattu myös Turun pormestariohjelmahan. Tässä palvelulupauksen osuudessa erityisesti näkyy työryhmän innostus kehittää palveluita asukkaalle yhdessä innovoiden.

Leikki- ja lähiliikuntapaikkojen turvallisuuslautakunta palveluksessa

Viherympäristöliiton Leikki- ja lähiliikuntapaikkojen turvallisuuslautakunta on aktiivinen ja asialleen omistautunut asiantuntijaryhmä. Lautakunnan tavoitteena on omalta osaltaan parantaa leikki- ja lähiliikuntapaikkojen turvallisuutta tiedottamalla, laatimalla suosituksia turvallisuuden parantamiseksi sekä määrittää koulutustasojen sisällöt osaamisperusteisesti.

teksti ja kuvat: ANNA-KAISA KAUKOLA

Leikki- ja lähiliikuntapaikkojen turvallisuuslautakunnassa on edustettuna leikki- ja lähiliikuntapaikkoja suunnittelevat, rakentavat ja hallinnoivat Viherympäristöliiton jäsenjärjestöt, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), koulutajatahot sekä suurimpien leikki- ja lähiliikuntavälineiden valmistajien edustus.

Lautakunnan tehtävät ovat:

- edistää leikkiturvallisuutta ja tiedottaa viheralaa leikkiturvallisuusasioista ja muutoksista sekä vastata sitä koskeviin kysymyksiin
- Viherympäristöliiton toimintaohjesäännön mukaisesti suunnitella ja hyväksyä ulkoleikkipaikkoja koskevat turvallisuuskoulutusten sisällöt sekä kouluttajien pätevyydet
- antaa suosituksia leikkiturvallisuuden parantamiseksi
- vastata pyydettyihin lausuntoihin ja antaa lausuntoja.

LAUTAKUNNAN KOKOUSKÄYTÄNTÖ

Lautakunta kokoontuu kahdesti vuodessa. Kokouksissa käsitellään ajankohtaisia turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä ja hankkeita. Muun muassa Tukes tekee katsauksen ajankohdaisiin turvallisuusasioihin joka kokouksessa. Tukesin kautta saadaan hyvää informaatiota ja viestiä käytännön haasteista kentältä ja esimerkkejä sattuneista onnettomuuksista. Asialistalla on usein myös uusien liikuntalajien, materiaalien ja välineiden esittelyjä.

Lautakunnan kokoukset ovat keskustelevia ja asioita pohditaan yhdessä hyvässä ja rakentavassa hengessä. Kokoukset venyvät usein usean tunnin mittaisiksi ja siksi suurimpien työstettävien asioiden tueksi on perustettu pientyöryhmiä, jotka valmistelevalle asiaille esittelyyn ja päätöksentekoon lautakunnalle.

Kokousten lisäksi lautakunta tiedottaa muun muassa koostamalla Viherympäristöliiton tietopankkisivustolle ajankohtaisia asioita. Ajankohtaisista muutoksista tiedotetaan myös lehtiartikkeleilla.

SUOSITUKSIA JA PÄTEVYYKSIÄ

Suosituksot edistävät turvallisuutta ja antavat alalle yhteistä

suuntaa. Viimeksi on laadittu leikkipaikan käyttöönottotarkastussuositus, joka selkeyttää toimijoiden välistä vastuuta ja lisää leikkipaikan käyttöönoton turvallisuuden hallintaa. Rakentajan omavalvontalomakkeeseen kirjataan rakentamisen aikaisia työvaiheita ja rakentajan toteama käyttöönottovalmius. Tilaa ja omistajatahon vastuulle jää käyttöönottotarkastus, joka ottaa kantaa koko leikkipaikan turvallisuuden huomioiden myös lähiympäristön. Ristiintarkastukset tuovat kattavasti esiin mahdolliset turvallisuuspuutteet sekä ne asiat, joita tulee leikkipuiston käytössä seurata. Lautakunta toivoo palautetta alan toimijoilta suositusten toimivuudesta, jotta ne saadaan hiottua mahdollisimman hyvin alaa palveleviksi.

Parhaillaan työn alla on tarkastajapätevyyden määrittely. Se laaditaan osaamisperustaiseksi. Tarkastajan osaamisperusteisuutta ohjaa Suomen Standardisoimisliitto SFS ry:n tekninen raportti *Leikkikentät ja vapaa-ajan alueet*. Tarkastuksen laatu ja tarkastajien pätevyys. Samassa yhteydessä

pohditaan pätevyyskysien avoin ja riippumaton hallinta Viherympäristöliiton alaisuudessa. Tarkastajapätevyys laaditaan siten, että siihen on hyvä jatkumo kaikista nykyisistä Viherympäristöliiton hyväksymistä koulutuksista. Koulutuspolkujen halutaan palvelevan työelämän ja tilaajan tarpeita mahdollisimman hyvin. Tavoitteena on määritellä myös lyhyempiä työelämän tarpeita vastaavia osaamistasoja.

Luontopohjaiset leikki- ja liikuntaympäristöt ovat tulevaisuutta ja lautakunta haluaa osaltaan edistää uudenlaista ja innovatiivista ympäristöä, kerätä ja jakaa kokemuksia luontopohjaisten ratkaisujen turvallisuudesta, eduista ja haasteista. **vy**

Lisätietoja:

Leikki- ja lähiliikuntapaikkojen turvallisuus -verkkosivusto, Viherympäristöliitto.
<https://www.vyl.fi/tietopankki/leikki-ja-lahiliikuntapaikkojen-turvallisuus/>

Kirjoittaja on Viherympäristöliiton leikki- ja lähiliikuntapaikka lautakunnan puheenjohtaja ja vastaava rakennuttaja Turun kaupungilla.

Leikki- ja lähiliikuntapaikkojen lautakunnan jäsenet ja varajäsenet

Jaakko Laitinen, Arttu Mäkinen
(Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes)
Liisa Alanko (Maisemasuunnittelijat ry)
Marja Siitonen, Teemu Linna
(Helsingin kaupungin rakentamispalveluliikelaitos Stara)
Siri Pekuri, Heikki Peltoniemi
(Hämeen ammattikorkeakoulu Oy HAMK)
Kaj Söderlund, Turkka Latonen (J-Trading Oy)
Milla Utriainen (Lappset Oy)
Marko Eskolainen (Pro Park Palvelut Oy)
Anna-Kaisa Kaukola (puheenjohtaja),
Teemu Kylmäkoski (Kaupunginpuutarhurien Seura ry)
Henrik Bos (Viher- ja ympäristörakentajat ry)
Taavi Forssell (Viherympäristöliitto ry)
Eki-Eemeli Känkänen (Leikkiset Oy)
Juuso Saarinen (Gympark Oy)
Antti Leppäkorpi (Unisport Oy)
Johanna Keronen (KOMPAN Suomi Oy)
Antti Kinnunen (Lehtovuori Oy)
Jussi Mäenpää (Finture Oy)
Niclas Kaivola (Puuha Group Oy)

Turvakate™ LUONNONMUKAINEN VALINTA LEIKKIPAIKOILLE

Lisätietoa tuotteesta löydät
Kekkilän nettisivuilta

Kekkilä Turvakate™

on joustava ja luonnonmukainen putoamisalusta leikki- ja kuntoiluvälineiden alle puistoihin ja liikuntapaikoille.

Turva-alusta leikkipuistoihin, ulkoliikuntapaikoille tai katteeksi istutusalueille.

Kotimaisesta lehtipuusta valmistettu.

Testatusti turvallinen, leikkikenttäpinnoitteiden turvastandardit täyttävä putoamisalusta.

Helppo ja nopea asentaa.

Tilaukset ja asiakaspalvelu
020 331 404

kekila.fi/viherkentaminen

Leikkipaikkojen kehittyvät trendit

Leikkipaikat ovat hiljalleen kehittymässä suuntaan, jossa käyttöohjeilla varustetut leikkivälinekokoelmat vähenevät niiden antaessa sijaa leikin ympäristöille, jotka eivät määritä leikin sääntöjä. Uniikkisuus, varovaisesti kehittyvä positiivinen riskinotto ja voimakas luontoyhteyden korostaminen kuvaavat kiinnostavimpia uusia rakennettuja leikkipaikkoja.

teksti ja kuvat: NITA MIINALAINEN

Leikki on luonteeltaan kuvitteellista, mutta toisaalta parhaimmillaan niin mukaan tempaavaa, että se tuntuu leikkijästä todelta. Leikki syntyy vapaaehtoisesti ja pakottamatta. Se on synnynäinen taito kaikilla ihmisillä ja samaan aikaan syvästi sidoksissa ympäröivään kulttuuriin. Leikillä on tärkeä merkitys lapsen kehitykselle ja se onkin lapselle luontainen tapa oppia.

Leikki toimii omaehtoisesti ja syntyy spontaanisti suotuisassa ympäristössä. Leikille suotuisaan ympäristöön vaikuttavat sekä fyysinen ympäristö, että psykososiaalinen ympäristö eli perheen ja yhteiskunnan muodostama kasvuympäristö. Rakennetut leikkipaikat voivat parhaimmillaan tukea näitä leikin edellytyksiä. Toisaalta pahimmillaan rakennettu leikin ympäristö voi toimia myös leikin latistajana.

RISKEJÄ ON OTETTAVA!

Leikkipaikkojen suunnittelua ja välineistöä säätelevät monet lait, ohjeet, määräykset ja standardit, joiden tarkoituksena on vähentää erilaisia riskejä ja uhkakuvia. Kuluneina vuosikymmeninä mielenkiinto lasten riskienottoa ja sen hyödyllisyyttä kohtaan on kuitenkin kasvanut huomattavasti.

Maisema-arkkitehti Jussi Virta kokoa diplomityössään,

Riskejä on otettava (2019), useita hyötyjä positiivisesta riskin ottamisesta lasten leikkipaikoilla. Myös sisustusarkkitehti Suvi Sederlöf painottaa samaa näkökulmaa opinnäytetyössään *Yhdessä – Leikkien – Salaisessa – Puutarhassa: Leikkipaikkakonsepti lähiöympäristöön* (2014). Sederlöf myös korostaa psykososiaalisen ympäristön merkitystä osana leikille suotuisaa ympäristöä.

Riskin ottaminen voidaan jakaa kahteen kategoriaan. Hyvät riskit sitovat ja haastavat lapsia tukien samalla kasvua, oppimista ja kehitystä. Huonot riskit taas ovat lapsille liian vaikeita tai mahdottomia arvioida itse, eikä niillä ole erikseen osoitettavia hyötyjä. Vaikka riskinotto jo määritelmänä antaa ymmärtää, että se sisältää jonkinlaisen todennäköisyyden epätoivotuille seurauksille, riskinottamisen kautta oppiminen on tärkeää lapsen kehitykselle. Riskienottamisen kautta lapsi oppii ymmärtämään tilanteita, arvioimaan omia valmiuksiaan ja välttämään liiallisia riskejä. Jotta lapsi oppii toimimaan ympäristössään, hänen on opittava oman toimintansa seuraukset, häntä ohjaavien aikuisten on annettava oppimiselle tukensa ja ympäristön on oltava virikkeiltään monipuolinen.

Positiivista riskinottoa määrittelevät yksilöllisyys, monipuoliset haasteet, yhteys ympäröivään maastoon ja odotta-

Leikki ei aina vaadi leikkivälineitä.

KYSY ENSIN MEILTÄ

mattomuus. Näitä teemoja on myös nähtävissä kiinnostavimmissa uusissa rakennetuissa leikkipaikoissa. Yksilöllisyys, uniikkisuus ja odottamattomuus näkyvät erityisen voimakkaasti laajoissa uusissa leikkipuistoissa, jotka kuvastavat vahvaa suunnitteluideaa ja liittyvät ympäristöön – luontevasti. Orgaaniset pinnanmuodot, kuten erilaiset kumpareet, on tyypillinen motorisia haasteita mahdollistava ilmiö uusilla leikkipaikoilla. Tämä ilmiö on hyvin edustettuna kautta linjan, niin leikkipaikoilla, leikkipuistoissa kuin päiväkotien ja koulujen pihojen leikkipaikoilla.

LUONTOPOHJAISET RATKAISUT

Luontopohjaisten ratkaisujen hyödyntäminen leikkipaikoilla ja niiden ympäristössä on kasvussa. Koulu- tai päiväkotimetsä yhdistyy useissa uusissa kohteissa saumattomaksi osaksi leikkipaikkaa, mikä mahdollistaa päivittäisen luontokosketuksen. Myös hulevesiuomia hyödynnetään luonnon oppimisympäristöinä. Tällaisten ratkaisujen mahdollistaminen on kuitenkin huomioitava jo kaavoitus- tasolla.

Luontoyhteys ja positiivinen riskinotto yhdistyvät mielenkiintoisesti uutuuskohteissa, joissa metsä tai vesiuoma liittyvät saumattomasti osaksi leikkipaikkaa. Näissä rakennetun leikkipaikan ja luonnon kohtaamisissa fyysinen ja psykososiaalinen kasvuympäristö yhdistyvät erityisen hyvin. Lapsen annetaan tutkia ja oppia luonnosta leikin kautta.

Luontoyhteys on kuitenkin mahdollista kokea leikkipuistossa ilman olemassa olevaa metsäyhteyttä. Luonnonvarakeskuksen tutkijan johtamassa kokeellisessa tutkimuksessa osoitettiin vuonna 2020, että 3–5-vuotiaiden päiväkotilasten immuunijärjestelmän säätely parani, kun asfaltoiduille, laatoitetuille ja sorapäälysteisille päiväkotipihoille lisättiin metsäpohjaista kasvustoa eli kuntaa, siirtonurmikkoa ja istutuslaatikoita. Tällaisen viherpihan saaneiden lasten suolistomikrobisto samankaltaistui päivittäin metsässä vierailevien lasten suoliston mikrobiston kanssa. Tulevaisuudessa luontopohjaisten ratkaisujen hyödyntämisen voikin odottaa näkyvän enenevässä määrin voimakkaasti rakennettujen ympäristöjen leikkipaikoilla. **vy**

Lisätietoa:

Roslund M, Puhakka R, Grönroos M, Nurminen N, Oikarinen S, Gazali AM, Cinek O, Kramná L, Siter N, Vari HJ, Soininen L, Parajuli A, Rajaniemi J, Kinnunen T, Laitinen OH, Hyöty H, Sinkkonen A. 2020. Biodiversity intervention enhances immune regulation and health-associated commensal microbiota among daycare children. *Science Advances* 6: eaba2578.

Sederlöf, Suvi (2014). Yhdessä – Leikkien – Salaisessa – Puutarhassa: Leikkipaikkakonsepti lähiympäristöön. Taiteen maisterin opinnäytetyö. Aalto-yliopisto, Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu, Muotoilun laitos. Espoo. 154 s.

Virta, Jussi (2019). Riskejä on otettava. Diplomityö. Aalto-yliopisto, Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu, Arkkitehtuurin laitos. Espoo. 154 s.

Koulumetsät <http://www.sll.fi/koulumetsa>

Kirjoittaja työskentelee Suomen maisema-arkkitehtiliiton pääsihteerinä.

KUNTAA

PIIRAISEN Kunta®
Kainuusta kaikkialle Suomeen

☎ 050 5450 050
✉ kunta@piiraisenviherpalvelu.fi
🏠 www.piiraisenviherpalvelu.fi

PIIRAISEN viherpalvelu

MAANKATTEITA JA VIHERRATTOJA

Viherkatto helposti siemeneroosiomatolla!
www.eg-trading.fi

eg

ULKOKUNTOILULAITTEITA

GRITBIRD

WWW.GRITBIRD.COM
INFO@GRITBIRD.COM
+358 (0)45 124 2030

Leikki- ja lähiliikuntapaikkojen uudet muodot

Tässä juttusarjassa esitellään suomalaisia viheralueiden uutuuskohteita. Tällä kertaa vuorossa ovat uudet tai peruskorjatut leikki- ja lähiliikuntapaikat. Maisemasuunnittelijat ry ja Suomen maisema-arkkitehtiliitto ry valitsee juttusarjassa esitellyt kohteet.

teksti: ESITELTYJEN KOHTEIDEN SUUNNITTELIJAT

Kuva: Hannu Rytty

PÄIVÄKOTI HOPEALAAKSO

Kohteen suunnittelija: AFKS Oy

Kohteen rakentaja: Oy Rakennuspartio

Kohteen kunnossapitäjä: Helsingin kaupunki, Kaupunkiympäristö

Kohteen valmistumisvuosi: 2021

Helsinkiläinen päiväkoti Hopealaakso ja sen piha muodostavat harmonisen kokonaisuuden, jossa puun käyttö korostuu. Pihan kasvillisuus, käytetyt materiaalit ja aiheet luovat hienovaraisia muistumia alueen historiasta. Ajan myötä puurakenteiden harmaantuessa ja hopealehtisten kasvien päästyä kasvuun syntyy hopeoitu maisema.

Kuva: Jussi Riikonen, Videcam Oy

LAIVAKANKAAN PÄIVÄKOTI

Kohteen suunnittelija: Minna Hänninen

Kohteen rakennuttaja: Oulun Tilapalvelut

Kohteen rakentaja: Vasarahai Oy

Oululaisen Laivakankaan päiväkodin pihan peruskorjauksessa pienten pihaa muokattiin mittasuhteiltaan sopivan kokoiseksi. Samalla saatiin isommille lapsille lisää leikkitilaa ja pelikenttä. Pihalle suunniteltiin meriteemainen alue laivoineen ja meriaiheisine jousikeinuineen. Kovassa käytössä oleva polkuautorata kiertää leikkialueen ympäri. Pihalle istutettiin lisää kasvillisuutta – etenkin puita, jotka kasvaessaan tarjoavat varjoisia paikkoja. Pihalle tuotiin istutuslaatikoita ja marjapensaita. Lisäksi jätettiin luonnonmukainen alue, jonka mäntyjen väliin toteutettiin tasapainoilu- ja temppurata.

Kuva: Aino Karilas

LAUTTASAAREN PÄIVÄKOTI

Kohteen suunnittelija: Sitowise Oy

Kohteen rakentaja: TerraWise Oy

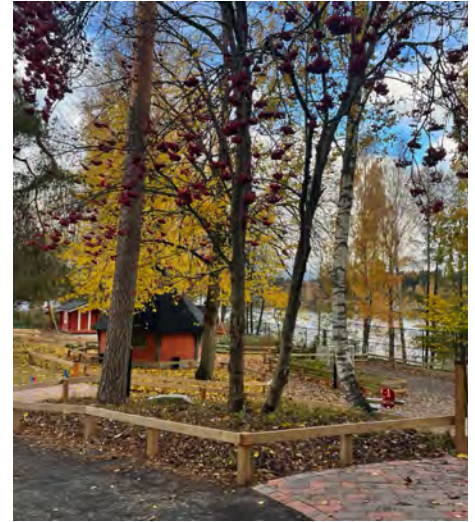
Kohteen valmistumisvuosi: 2020

Helsinkiläisen päiväkoti Lauttasaaren piha on toiminnallinen luontopiha, jossa leikkialueet on integroitu säilytettyyn kallioiseen rinteeseen. Pihan suunnittelussa on pitänyt ottaa huomioon turvallisuus sekä puiston muu virkistyskäyttö myös silloin kun leikkitilat ovat käytössä.

RUORINIEMEN PÄIVÄKOTI

Kohteen suunnittelijat: Piha- ja pääsuunnittelu Pihasuunnittelu Eeva Blomberg, pinnantasaus- ja rakennesuunnittelu Ramboll Finland Oy, sähkösuunnittelu WE Sähkö Oy, LVI-suunnittelu Vahanen Talotekniikka Oy
Kohteen rakennuttaja: Lahden Tilakeskus Oy
Kohteen rakentaja: Viherpalvelut Hyvönen Oy
Kohteen valmistumisvuosi: Peruskorjaus valmistui 2020

Lahtelaisen Ruorinimen päiväkotirakennus on vanha tehtaanjohtajan asunto ja suojelukohde. Peruskorjauksessa pihalle sijoitettiin katsomoportaait, rinneliuku ja pyyllymäki sekä kota, vaunukatos ja lämmitetyt portaat. Pihan alaosaan asennettiin salaojitus ja hulevesien imeytykseen sadepuutarha. Iso lehmus ja vanhat männyt säästettiin, jotta pihalla on myös varjoisia paikkoja. Uudet leikkivälineet ja kalusteet valittiin niin, että ne sopivat yhteen vanhojen mäntyjen kanssa ja houkuttelevat liikkumaan ja leikkimään. Luontokosketusta on lisätty kuntalla, kukkaniityllä, perennoilla sekä hedelmä- ja marjakasveilla.

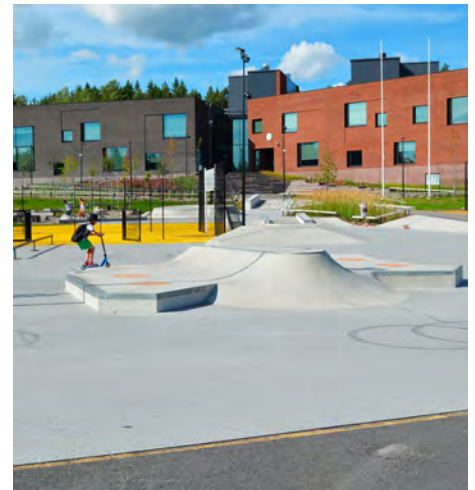

Kuva: Eeva Blomberg

SIPOONLAHDEN KOULU

Kohteen suunnittelijat: Maisema-arkkitehtuurisuunnittelu Nomaji maisema-arkkitehdit Oy, Virearc, skeitti- ja parkourelementit Janne Saario, hulevesi- ja kuivatussuunnittelu FCG, pääkonsultti ja arkkitehtisuunnittelu työyhteisöliittymä Arkkitehdit Rudanko+Kankkunen Oy ja AFKS Oy
Kohteen rakentajat: Pääurakoitsija Rakennus K. Karhu Oy, viherurakoitsija Terrawise Oy, betoniskeittipaikka Concrete Proof Oy
Kohteen kunnossapitäjä: Sipoon kunta
Kohteen valmistumisvuosi: 2019–2020

Sipoolaisen Sipoonlahden koulun laajennushankkeen yhteydessä uusittiin koulun pihalle alue sekä toteutettiin alueelle uusi lähiliikuntapaikka. Suunnittelun lähtökohtana oli tuoda oppimisympäristö ulos erilaisten teemallisten toimintojen ja eri ikäryhmille suunnattujen oppimispolkujen muodossa. Oppimisympäristö jatkuu luontevasti viereiseen metsään.

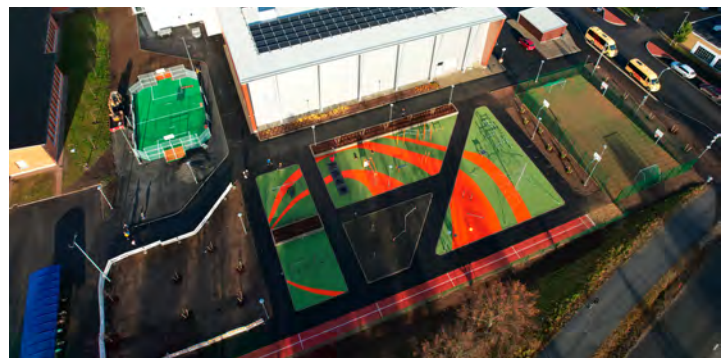

Kuva: Ina Vesterlund

KAATRON LÄHILIIKUNTAPAIKKA

Kohteen suunnittelija: Henna Väisänen
Kohteen rakennuttaja: Suonenjoen kaupunki
Kohteen rakentaja: Viherhansa Oy

Monitoimihallin ja koulun yhteyteen rakennettu Kaatron lähiliikuntapaikka Suonenjoella on monipuolinen liikunta- ja leikkikokonaisuus, joka tuo huomattavan parannuksen pienen paikkakunnan lähiliikuntapaikkatarjontaan. Se tarjoaa mahdollisuuksia välitunneille, liikuntatunneille sekä kunta- ja laisten liikkumiseen koulun aukioloaikojen ulkopuolella.

Kuva: Jussi Rantama, Suonenjoen kaupunki

PARAISTEN KESKUSPUISTON LEIKKIPUISTO

Puiston yleissuunnitelma: Tuuli Heino, Sitowise Oy
Kohteen rakennuttaja ja rakentaja: Paraisten kaupunki, useita toteuttajia

Vuodesta 2017 lähtien on Paraisten Keskuspuiston leikkipuisto kehitetty ja monipuolistettu. Lähtölaukauksena oli Stefan Lindforsin toiminnallinen taideteos *Lucius alienus*. Surrealistista meriteemaa on jatkettu lasten erityisesti toivomilla kiipeilytelineillä, joista uusimpana 2021 rakennettiin Leikkisetin toteuttama uniikki, interaktiivinen *Pesä*. Puiston kehitystyö jatkuu yhteistyössä muun muassa taiteilijoiden kanssa.

Kuva: Daniel Falck

Kuva: Näkymä Oy

VENNYNPUISTO

Kohteen suunnittelija: Ympäristösuunnittelu Näkymä Oy, rakennesuunnittelu Suunnittelukide Oy, geo- ja kuivatussuunnittelu Finnmap Oy

Kohteen rakentaja: Stara / Helsingin kaupunki

Kohteen kunnossapitäjä: Helsingin kaupunki

Kohteen valmistumisvuosi: 2020

Helsingin Kuninkaantammen uudelle asuinalueelle sijoittuvan Vennynpuiston leikkialueen kokoavana aiheena on kaareva ylijäämämassoja hyödyntävä korkea leikkirinne ja -kumpare. Värikäs verkkokiipeilyalue rinneliukuineen ja kiipeilyotteineen tarjoaa ”sylin” laajalle hiekkaleikkialueelle. Siellä on kolme erilaista puista leikkimajaa, taaperoille sopivine liukumäkineen ja keinuineen. Hiekkaleikkipaikan sydämenä on vesileikkipaikka, josta alkaa matala puomainen kivikouru. Hiekkaleikkipaikan eteläpuolelle on sijoitettu piknikpöytiä ja puistogrilli. Puiston suunnittelussa on kiinnitetty erityistä huomiota materiaalien, kalusteiden ja rakenteiden hiilijalanjälkeen ja elinkaareen.

Kuva: Pyry Kantanen

ÄVIKIN LEIKKIPAikka

Kohteen suunnittelijat: Maisema-arkkitehtuurisuunnittelu Loci maisema-arkkitehdit Oy, geo- ja hulevesisuunnittelu Sipti Infra Oy, rakennesuunnittelu Vahnen Suunnittelupalvelut Oy, kunnallistekniikka Finnmap Infra Oy, valaistussuunnittelu Lighting Design Collective Oy, liikennesuunnittelu WSP Finland Oy, leikkipaikan turvallisuus Pro Park palvelut Oy

Kohteen rakentaja: GRK Infra Oy

Kohteen kunnossapitäjä: Vantaan Kaupunki

Kohteen valmistumisvuosi: 2020

Vantaalaisen Ävikin leikkipuiston teema ”kaislikossa suhisee” saa innoituksensa ympäröivästä jokiluonnosta ja näkyy visuaalisessa ilmeessä, kuten leikkipaikan erikoisaidan ”kaislikossa”. Värimaailma on poimittu ympäröivän luonnon väripaletista ja leikkipaikalta voi bongata vuollejokisimpukoita helmineen. Leikkipaikalla on monipuolisia teeman mukaisia välineitä eri ikäisille käyttäjille sekä pohjavettä hyödyntävä vesileikkipaikka ”mini-Keravanjoki”, jossa leikin avulla on mahdollista havainnoida muun muassa tulvatilannetta.

Kuva: Tapani Söderberg

VIRTUOOSI – ESTEETÖN MUSIIKKILEIKKIPAikka

Kohteen suunnittelija: Tapani Söderberg

Kohteen rakennuttaja: Pirjetta Sipiläinen-Salo

Kohteen rakentaja: Porin Infran rakentaminen

Porin Kirjurinluodon Keskusleikkipuiston esteettömän leikkipaikan peruskorjauksen johtotähdiksi valittiin Percussion Play -ulkosoittimet, jotka sopivat erinomaisesti puistoalueen vetonaulaksi. Samalla kunnioitetaan Kirjurinluodon perinteitä Pori Jazzin synnyinpaikkana. Peruskorjauksessa noudatettiin Kestävän ympäristörakentamisen toimintamallin KESYN periaatteita. Muun muassa osa vanhoista välineistä ja kalusteista käytettiin uudestaan tai kunnostettiin paikoillaan. Myös hyväkuntoiset päällysteet säästettiin ja uusien päällysteiden valinnassa huomioitiin helppohoitaisuus. Uusiksi päällysteiksi valittiin erivärisiä valettavia turva-alustoja, tekonurmikoita ja kuviobetonaa.

Puiden istutuskampanjat

– aikamme ilmiö

Erilaiset puiden istutuskampanjat ovat rantautumassa kiivasta tahtia Suomeen. Niiden alkulähteillä USA:ssa kampanjoita on ollut erilaisissa muodoissa jo kolmatta vuosikymmentä. Tämä aikaperspektiivi sallii jo niin voittojen kuin tappioidenkin arviointia. Mitä niistä voisi oppia?

teksti: ANU RIIKONEN

Puiden istutuskampanjat juontavat Yhdysvalloissa juurensa pitkälle taaksepäin, ainakin hollanninjalavataudin valtavien tuhojen korjaamiseksi tehtyihin istutuskampanjoihin 1970-luvulla. 1990-luvulla kampanjat ovat alkaneet piirtyä selvästi omanlaisenaan ilmiönä, joka on kasvanut vuosikymmenestä toiseen. Erityisesti viimeisen 10–15 vuoden aikana monet valtavat suuret, puiden ekosysteemipalveluilla ja ilmastomuutoksen ja sen haittojen hillinnällä perustellut istutuskampanjat ovat jyllänneet rapakon takana.

KAMPANJAT ILMIÖNÄ

USA:ssa tehdyssä kyselytutkimuksessa saatiin koottua tietoa yli neljästäkymmenestä jo toteutetusta puunistutuskampanjasta. Monissa kaupungeissa kampanjoita on ehditty käydä läpi jo useitakin. Sitä, miten kampanjat todellisuudessa onnistuvat, on tutkittu varsin vähän.

Puunistutuskampanjat ovat USA:ssa erilaisten toimijoiden yhteistyötä. Mukana on yleensä paitsi yksi tai useampi kansalaisjärjestö, myös vapaamuotoisempia tahoja, kuten asukkaita. Kunnan tai kaupungin tuki on myös varsin välttämätöntä, vaikka monissa kampanjoissa puut istutetaan julkisten viheralueiden sijaan asukkaiden tonteille.

Rahoitus kampanjoille tulee yleensä viherrakentamisen ja -kunnossapidon budjetin ulkopuolelta, ja usein joku vallanpitäjä – tyypillisimmin pormestari – on näkyvästi kampanjan ohjaksissa. Medianäkyvyys on usein hyvin tärkeää. Toisaalta näin saadaan resursseja kaupungin viherrytykseen, mutta sekä kampanjat että etenkin puiden vaatima myöhempi kunnossapito ovat poliittisille tuulille ja kelkankäännöksille alttiita.

YHTEISIÄ ONGELMIA

Istutuskampanjat kytkeytyvät usein heikosti kaupungin laajempaan viherrakenteen kuvaan ja suunnitelmaan. Suurin tästä seuraava haaste on, että puut jäävät istutuksen jälkeen helposti hoitamatta. Kampanjarahoitusta keskittyy taimien hankintaan ja istutustyössä hyödynnetään vapaaehtoisia, mutta kasteluun asti vapaaehtoisten motivaatio ei usein riitä.

Kunnossapitoon ja kasteluun oli keskimäärin käytetty vain alle 15 prosenttia kampanjarahasta, taimien hankintaan noin puolet. Tämä ei vastaa mitenkään puiden istutuksen todellista kustannusrakennetta kaupunkiympäristössä, ei edes USA:ssa, jossa vapaaehtoiset saattavat joskus osallistua myös istutuksen jälkeisiin vaiheisiin.

Istutuskampanjoissa istutettujen puiden selviämisestä on tehty muutamia tutkimuksia, joissa on todettu, että selviäminen jo muutaman vuoden päähän on yli 10 prosenttia heikompaa kuin uusien puuistutusten yleensä. Jos kunnossapidon resurssointia ei ole, puut jäävät helposti heitteille, kehittyvät huonosti tai jopa kuolevat. Kampanjan hyöty valahtaa siis helposti vain alkuvaiheen mediahuomiossa paistattelevan poliitikon taskuun.

VALTA JA VASTUU

Puunistutuskampanjoita masinoidaan meilläkin ”virallisen viheralan” ohi. Viheralan ammattilaisilla voi olla vähän mahdollisuuksia ohjata sitä, miten ja mihin kansalaisjärjestöjen tai kunnallispolitiikan intressit puuntaimia sijoittavat. Pahimmassa tapauksessa puut istutetaan sopimattomiin paikkoihin, jäävät kokonaan hoitamatta, tai ne on hoidettava jo ennestään niukoilla kunnossapidon resursseilla.

Puunistutuskampanjoiden heikko sidos viheralaan on selkeä ongelma. Kun ei olla mukana junassa, sitä ei myöskään voida ohjailla. Parasta epäilemättä olisi olla mukana jo kampanjan ruohonjuuritasolla, jolloin voitaisiin ohjata istutusta sopiville alueille ja kohteisiin, esimerkiksi torilta tai kadun keskikaistalta helpompaan maastoon, puiston tai lähimetsän suuntaan. Siellä puut selviäisivät ehkä jopa ilman katuruon hinnasta leijonanosan vievää kastelua. Mutta miten tämä käytännössä onnistuisi?

Parhaimmillaan istutuskampanjat voisivat palvella aidosti sekä kampanjoiden tavoitteita ja ideaaleja että myös kaupungin viherrakennetta ja ekosysteemipalveluita. Kansalaisten ja järjestöjen osallisuus voisi tuoda mukaan rahaa ja resursseja hankaluuksien ja konfliktien sijaan. Tähän ei nykyisellä toimintatavalla juurikaan päästä. Siihen, miten ongelma ratkaistaan, ei tutkimus – ainakaan vielä – anna avaimia. Selvää kuitenkin on, että pelkästään taimiin kampanjarahoja ei pidä upottaa – tätä kampanjoiden masinoijat harvoin tiedostavat. **vy**

Tarkasteltu artikkeli:

Eisenman, T. S., Flanders, T., Harper, R. W., Hauer, R. J., & Lieberknecht, K. (2021). Traits of a bloom: a nationwide survey of US urban tree planting initiatives (TPIs). *Urban Forestry & Urban Greening*, 61, 127006.

Kirjoittaja on MMT.

Kaavoitus- ja rakentamislakiehdotus lausunnoilla

Nykyinen maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) muuttuu tulevaisuudessa kaavoitus- ja rakennuslaiksi (KRL). Lakiehdotus oli lausunnoilla loppuvuodesta 2021. Monessa yhdistyksessä, kunnassa ja muussa organisaatiossa on paiskittu töitä tämän jättimäistä lakipakettia koskevan lausunnon äärellä. Myös Viherympäristöliitto antoi lakiehdotuksesta lausuntonsa.

teksti: MERVI VALLINKOSKI, kuva: ARI HEINONEN

Lain uudistusta on valmisteltu kolmisen vuotta. Viherympäristöliitto on ollut aktiivisesti mukana työssä kuuluen niin sanottuun sidosryhmäfoorumiin. Liitto on työstänyt useita kannanottoja ja ollut aktiivisesti yhteydessä valmisteleviin virkamiehiin ympäristöministeriössä. Vaikuttamistyö on kannattanut, lakiehdotus sisältää hyviä lisäyksiä viheralan näkökulmasta.

Viherympäristöliiton lausunnon valmistelun pohjaksi järjestettiin marraskuussa etätyöpaja, joka antoi lausunnon valmistelijoille hyviä eväitä. Lopullisen lausunnon koostamisesta vastasivat Ranja Hautamäki, Mari Ariluoma, Heidi Ahlgren, Katariina Peltola, Heli Nukki, Pia Kuusiniemi ja Mervi Vallinkoski. Kokonaisuudessaan lausunto on luettavissa Viherympäristöliiton verkkosivuilla.

VIHERRAKENNE KIISTOJEN KESKIÖSSÄ

Kukaan ei ole tainnut välttää huomaamasta kriittisiä äänenpainoja, joita kaavoitus- ja rakentamislakiehdotukseen on esitetty. Niitä ovat antaneet niin maakuntaliitot, kunnat, erilaiset etujärjestöt kuin rakennusteollisuuskin. Kritiikkiä on saanut erityisesti maakuntakaavan roolin kaventaminen, uusi ehdotettu kaupunkiseutusuunnitelma, rakentamisen ohjaukseen liittyvät pykälät ja – valitettavasti – myös viherrakenne. Kaiken kaikkiaan lain alkuperäinen pyrkimys esimerkiksi alueidenkäytön suunnittelun sujuvoittamisesta ei lakiehdotuksesta välity.

Viherrakennetta koskeva kritiikki on varsinkin maa- ja metsätaloussektorin suunnalta tulevaa. Erityisesti maakuntakaavan oikeusvaikutteista viherrakenne-vaatimusta vastustetaan. Viherrakenne nähdään uhkana yksityisten maanomistajien mahdollisuuksille hyödyntää metsiään. Lakiehdotukseen on lisättykin uusi haitankorvauspykälä, jonka perusteella on mahdollista saada korvauksia, jos kaavan määräykset aiheuttavat maanomistajille vähäistä suurempia taloudellisia menetyksiä.

Viherympäristöliitto on koko valmisteluajan pitänyt esillä sitä, että viherrakenne tulee esittää kaikilla kaavatasoilla oikeusvaikutteisena. Maakuntakaavassa turvataan viherrakenteen isoja linjoja. Esimerkiksi yli kuntarajojen jatkuvat viher yhteydet tulee mielestämme turvata samalla lailla kuin lii-

kenteenkin yhteyksien jatkuvuus. Toisaalta tarkimmallakin suunnittelun tasolla, asemakaavalla, voi olla merkittävä vaikutus viherrakenteen yhtenäisyyden ja eheyden kannalta. Mitään tasoa ei voida viherrakenteen tarkastelussa jättää väliin.

LAKIEHDOTUKSEN PLUSSAT

Jos kiteyttää, niin lakiehdotuksen plussia ovat parjattu viherrakenne-käsite ja viherrakenteen sisällyttäminen (lähes) kaikille kaavatasoille, ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen liittyvät uudet pykäläsisällöt sekä maisema- ja pihasuunnittelijan mukaan pääsy erityissuunnittelijoiden joukkoon.

Viherrakenne on uusi käsite laissa. Sen määritelmä ja erityisesti lakiehdotuksen perusteluosuudessa esitetty laajempi kuvaus on mainio. Viherrakenne esitetään otettavaksi oikeusvaikutteisena sisältönä niin maakuntakaavassa kuin yleiskaavassakin. Asemakaavassa ei käytetä pykälissä viherrakenne-käsitettä, ja tästä puutteesta liitto lausunnossaan huomauttikin. Yleisesti ottaen huoli on, että viherrakenne typistyy käytännössä joko liian suppeaksi – eli keskitytään vain johonkin ”siivuun” viherrakenteen kokonaisuudesta – tai sitten se tulkitaan liian laajasti, mikä voi aiheuttaa esimerkiksi ylisuuria selvitystarpeita. Olennaista onkin, että lakia tulkitsevista asetuksista ja ohjeistuksista tullaan kiteyttämään sitä, mitä viherrakenteella tarkoitetaan eri suunnittelutasoilla.

Ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen ovat saaneet lakiehdotuksessa omat uudet pykälänsä, jotka koskevat sekä kaavoitusta että rakentamisen ohjausta. Lisäksi ilmastonmuutosta koskevat sisällöt näkyvät muun muassa kaavojen vaikutusten arvioinnin laajentuneissa vaatimuksissa. Liiton lausunnon tuotiin esille, että viherrakenteella on suuri merkitys niin hillinnässä kuin sopeutumisessa. Ylipäättään ilmastonmuutokseen liittyvät kysymykset kietoutuvat moniin maankäytön ja rakentamisen näkökulmiin. Tärkeintä on, että suunnitteluratkaisuja ja niiden vaikutuksia arvioidaan kokonaisvaltaisesti.

Ilmastonmuutokseen sopeutumisessa hulevedet ovat yksi tärkeä, viheralaaikin erityisesti kiinnostava kysymys – niiden osalta liiton lausunnon nostettiin esiin lakiehdotuksessa korostunut näkemys hulevesien määrällisestä käsittelystä.

tä. Esitimme lausunnossamme, että laissa tulisi selkeämmin tuoda esille hulevesien laadullinen käsittely ja niiden monihyötyisyys muun muassa luonnon monimuotoisuuden, virkistys- tai veden laadun kannalta.

LAIN KIPUKOHTIA

Sekä yleis- että asemakaavoituksen osalta nostimme lausunnossa esille seikkoja, jotka voivat vaarantaa erityisesti viherrakenteen jatkuvuuden ja kytkeytyneisyyden. Lakiehdotuksessa on sellaisia kaavoituksen sujuvuutta parantavia pykälä – kuten yleis- ja asemakaavojen yhteiskäsittely – jotka voivat pahimmillaan johtaa hankekaavoituksessa viherrakenteen ominaispiirteiden unohtamiseen. Korostimme lausunnossa erityisesti asemakaavatasoa, kuinka vielä siinäkin voidaan aiheuttaa haittaa viherrakenteen eheyden ja jatkuvuuden osalta. Asemakaavatasolla tulee myös kiinnittää huomiota viherrakenteen pienialaisiin kohteisiin ja kasvullisiin alueisiin, jotka usein kaavassa ovat merkinnöiltään muuta kuin viheraluetta tai puistoa.

Viherympäristöliiton lausunnossa nostettiin jo edellä mainittujen näkökulmien lisäksi esille kommentteja koskien maailmanperintökohteita ja muita kulttuuriympäristökysymyksiä, kansallisia kaupunkipuistoja, energiaratkaisujen ohjausta sekä yleisiä alueita.

Kulttuuriympäristön arvojen turvaaminen uhkaa heikentyä muun muassa maakuntakaavan sisältövaatimusten ka-

ventuessa. Uusissa maailmanperintökohteita koskevissa pykälissä taas ei riittävästi tunnistettu kaavoituksen roolia näiden kohteiden arvojen turvaamisessa. Yleisiä alueita koskevissa pykälissä nostimme esille sen, että infralaitteiden sijoittamisessa saattaa herkällä alueella pienikin muutos aiheuttaa suuret haitat maiseman tai kulttuuriympäristön näkökulmasta.

MITÄ SEURAAVAKSI?

Seuraavaksi lausuntojen kimppuun käyvät ympäristöministeriön lainvalmistelijat. Heillä on edessään suuri työmaa, palautteita kun kertyi useita satoja. Kaiken kaikkiaan on erittäin mielenkiintoista seurata, kuinka lakiehdotuksen käy. Nopeimmillaan se voisi edetä hallituksen esityksenä eduskuntaan ensi syksynä. Toisen ääripään skenaariona on koko valmistelun keskeyttäminen, mitä monet tahot ovat vaatineet. Jos historiaan tilannetta peilaa, niin todennäköisesti lain valmistelu ainakin vielä venyy ajatellusta – kestihän edellinenkin MRL-uudistus parisenkymmentä vuotta. **VY**

Lisätietoja:

Viherympäristöliitto ry:n lausunto https://www.vyl.fi/site/assets/files/4084/lausunto_krl_viherymparistoliitto.pdf

Kirjoittaja on Viherympäristöliiton MRL-työryhmän puheenjohtaja sekä Jyväskylän kaupungin yleiskaavapäällikkö

Viher-Pirkan kolme yrityskauppaa

Viherurakoinnissa on Suomessa menty aika cowboy-meiningillä vielä 10–15 vuotta sitten, sanoo Viher-Pirkka Oy:n toimitusjohtaja Tapio Sundholm. Viime vuosina viherrakentamisen arvostus on kasvanut, ala on kehittynyt ja toiminta ammattimaistuu entisestään. Suomessa on pohjoismaiselle osaamiselle ja omistajuudelle tilausta. Yrityskaupat ruokkivat alan kehitystä.

teksti ja kuvat: TUULA IHAMUOTILA

Viher-Pirkka Oy ja Koiviston Vihertyö Oy yhdistyivät keväällä 2019. Edellisellä tilikaudella molemmilla yhtiöillä oli reilun viiden miljoonan euron liikevaihto, ja yrittäjät tiesivät kasvun tuon pisteen yli olevan haasteellista.

– Kun kumpikin yhtiö koki hyötyvänsä toistensa vahvuuksista ja yrittäjät toisistaan, paketti oli kasassa, kertoo Viher-Pirkka Oy:n toimitusjohtaja Tapio Sundholm.

Viher-Pirkka jatkoi kasvua kesäkuussa 2021 kun Vihermuuri Oy tuli yrityskaupan myötä tytäryhtiöksi.

OSAKSI GREENIÄ

Tukholman pörssissä noteeratun Green Landscaping Group AB:n (GLS) silloinen edustaja Johannes Vock kävi marraskuussa 2019 Henrik Bosin kutsumana Viher- ja ympäristörakentajat ry:n koulutustilaisuudessa kertomassa yhtiön toimintafilosofiasta ja strategiasta Pohjoismaissa. Viher-Pirkan ensimmäinen tapaaminen GLS:n kanssa tapahtui samassa yhteydessä, mutta silloin yrityskauppa ei ollut ajankohtainen.

– Olimme keskittyneet kehittämään Viher-Pirkkaa ja sen toimintatapoja, mutta asiaa luvattiin katsoa uudelleen muutamien vuodien päästä, Sundholm linjaa.

Lokakuussa 2020 keskustelut avattiin uudestaan ja kesäkuussa 2021 tehtiin yrityskauppa. Viher-Pirkka Oy:stä tuli näin ensimmäinen GLS:n omistama yhtiö Suomessa ja samalla Tapio Sundholmista ja Tomi Koivistosta ensimmäiset suomalaiset GLS:ia omistavat yrittäjät.

– Syy siihen, miksi päädyimme valitsemaan yhteistyön Greenin kanssa oli halu kehittää Viher-Pirkkaa edelleen. Myös kemia ostajatahon kanssa toimivat heti ja kun vielä filosofiatkin kohtasivat, päätös oli luonnollinen. Meidät haluttiin osaksi Greeniä ja me halusimme myös.

Sundholm oli yhteydessä norjalaiseen kollegaansa ennen kuin lopullinen päätös myynnistä tehtiin ja vakuuttui, että asiat olivat sielläkin edenneet kuten oli luvattu. – On ehkä helpompaa olla kauppajien jälkeen tekemisissä alan ihmisten kuin finansi- ja numeroihmisten kanssa, hän miettii.

Joulukuussa 2021 GLS:in osakkeenomistajaksi tuli myös Anssi Koskela, kun Viherpojat Oy liittyi konserniin.

ITSENÄINEN YRITTÄJÄ KALTAISTENSA JOUKOSSA

Sundholm tietää, että yrittäjä on lopulta aika yksinäinen. – Green tarjoaa kollegoita ja ”kodin” yrittäjille. Ensimmäises-

Viher-Pirkka Oy:n toimitusjohtajan Tapio Sundholm toteaa, että liittyessään Green Landscaping Group AB:n osakkaaksi yrittäjät tulevat osaksi isompaa kokonaisuutta ja jatkavat edelleen omien itsenäisten yritystensä johdossa.

ti Green etsii motivoituneita yrittäjiä, jotka ovat halukkaita jatkamaan töitä kuten tähänkin asti. Tuki ja yhteisöllisyys on yksi iso syy kauppoihin tässä mallissa.

Siksi henkilökemioiden kohtaaminen on erittäin tärkeää. Yritystä ei myydä muutaman vuoden päästä eteenpäin, kuten usein tehdään perinteisessä pääomasijoituskuviassa, vaan yrittäjät tulevat osaksi isompaa kokonaisuutta ja jatkavat edelleen omien itsenäisten yritystensä johdossa. Käytännössä entiset omistajat tekevät takaisinsijoituksen ja siirtyvät GLS:n osakkaiksi.

– Peruspilarina on se, että jokainen ostettu yritys toimii it-

senäisenä, kuten tähänkin asti. Sen sijaan, että omistat vain yhtä yritystä, omistat jatkossa pienen osan noin 39:ää pohjoismaista yritystä, Sundholm tähdentää.

OIKEA AIKA MYYDÄ

Yrityksen oikeaa myyntiajankohtaa voi olla vaikea hahmottaa eikä yhtä oikeaa hetkeä ole olemassa. Kaupanteon malleja on erilaisia, kuten viheralallakin on nähty. Sundholm painottaa, että oleellista on miettiä, mitä ja mihin haluaa.

- Kannattaa varmistaa, että lähtee oman näköiseen juttuun mukaan. Meille oli tärkeää, että kaupan jälkeen mikään asia ei muutu, jos emme itse näin halua. Joku muu saattaa haluta luopua työnteosta kokonaan ja heti. Silloin täytyy etsiä toisenlainen ostaja. Oikea hetki myydä voi olla myös silloin kun ajattelee, että vielä ei kannata myydä. Todella moni Greeniin päättänyt yritys ei ole ollut kaupan, hän paljastaa.

Sundholmin mukaan leveämmät hartiat voi olla oikea ratkaisu myös silloin kun omistaja on tilanteessa, jossa yritys ei omillaan enää pääse kehittymään. Tällöin liiketoiminnan suunnitelmallisuus ja strategiat jäävät helposti taka-alalle. Seuraavan kehitysaskelen ottaminen on helpompaa, kun on osa isompaa kokonaisuutta ja tukena on kollegoiden laaja-alaista kokemusta ja näkemystä.

YRITYS AINA MYYNTIKUNNOSSA

Sundholmin kokemuksen mukaan yrittäjät alkavat usein valmistautua mahdolliseen myyntiin liian myöhään. Prosessi vie helposti vuosia.

- Vaikka ei olisi myymässä, firman läpivalaisu on fiksu veto. Palkkaa ammattilainen sparraamaan ja käymään yritys

perusteellisesti läpi. Se on halpa investointi, joka kantaa pitkälle ja kehittää yritystä joka tapauksessa, hän neuvoo.

YRITYSKAUPPOJA JA HAASTEITA HORISONTISSA

Lähivuosina yrityskauppojen määrä kasvaa ja ne puolestaan ruokkivat alan kehitystä, Sundholm ennustaa. Pitkän uran tehneet yrittäjät hakevat aiempaa aktiivisemmin yrityksilleen jatkuvuutta. Pienet toimijat puolestaan tavoittelevat synergioita erilaisilla yritysjärjestelyillä ja yhdistymisillä.

- Työvoimapula ja ammattilaisten löytäminen on alan suurin haaste. Tähän pitäisi löytää lääkkeitä ja tehdä toimenpiteitä, jotta alan potentiaali Suomessa saadaan esiin.

”

Meille oli tärkeää, että kaupan jälkeen mikään ei muutu, jos emme itse halua.

Yrityskaupan synty GLS:n tapaan

Ensimmäisessä tapaamisessa Green Landscaping Group esittelee toimintamallinsa ja ostoprosessin. Ostokohteena oleva yritys kertoo muun muass organisaatiostaan ja keskeisistä taloudellisista seikoista. Jos yritysten tavoitteet kohtaavat, seuraa suuntaa antava tarjous, jossa määritellään yrityksen arvo ja kaupan muut ehdot. Indikatiivisella tarjouksella kartoitetaan, päästäänkö asioista yhteisymmärrykseen.

Tämän jälkeen prosessi etenee allekirjoittamalla aiesopimus. Siihen kirjataan osapuolten neuvotteluissa saavutettu sen hetkinen yksimielisyys ja mahdolliset jatkosuunnitelmat. Aiesopimus ei lähtökohtaisesti ole sitova sopimus.

DUE DILIGENCE -PROSESSI HYÖDYTTÄÄ MOLEMPIA OSAPUOLIA

Seuraavaksi edetään kohti yritystarkastusta, jossa suoritetaan kaupan kohteena olevan yrityksen taloudellisten, kaupallisten, juridisten ja verotuksellisten asioiden tar-

kastus. Tällä *Due Diligence* -prosessilla kartoitetaan ennakolta yrityskauppaan liittyviä riskejä ja vastuita. Näin ostajalle ja myyjälle syntyy tarkempi käsitys kaupan koh- teesta ja kaupan toteuttamiseen tarvittavista ehdoista.

Sundholm tietää kokemuksesta, että prosessi voi olla raskas viedä läpi muun yritystoiminnan ohessa, mutta joka tapauksessa se on molempien osapuolien kannalta tarpeen. Apua on saatavilla.

- Kannattaa palkata välittäjä, joka osaa ajatella myyjän tavoitteita kokonaisuutena, ei vain euroja. Yrityskaupan ammattilainen auttaa arvonmäärittämisessä. Ammattivälittäjän ja lakimiesten käyttö on tarpeen siinäkin mielessä, että kauppakirjat ja niihin liittyvät dokumentit ovat monimutkaisia. Yksin ei kannata yrittää tehdä kaikkea.

Kirjoittaja on ekonomi, viheralan yrittäjä Pihamuotila Oy:ssä ja toisen vuoden opiskelija Hämeen ammattikorkeakoulun Rakennetun ympäristön koulutusohjelmassa..

Käyttäjät mukana siirtolapuutarhan suunnittelussa Kemissä hyödynnetään palvelumuotoilua siirtolapuutarhan perustamisessa

Kemin kaupungissa selvitetään siirtolapuutarhan perustamisen edellytyksiä, koska kiinnostus kaupunkiviljelyyn ja lähimatkailuun on lisääntynyt vallitsevan valtakunnallisen trendin mukaisesti. Siirtolapuutarhaa on lähdetty alusta asti suunnittelemaan yhdessä käyttäjien kanssa, jotta perustettava alue on ihmisten tarpeiden ja toiveiden mukainen.

teksti: HEIDI NIKKILÄ ja MERJA O'ROURKE

Käyttäjälähtöisessä siirtolapuutarhan suunnittelussa on hyödynnetty ja testattu palvelumuotoilun menetelmiä ja työkaluja, joiden avulla on hankittu tietoa siirtolapuutarhan tulevasta käyttäjästä ja ideoitu alueelle sopivaa siirtolapuutarhamallia. Selvitystyön tuloksena valmistui Yamk-opinnäytetyö ”Siirtolapuutarhan perustaminen palvelumuotoilulla”.

Puutarhaharrastuksen suosio kaupungeissa on kasvanut merkittävästi viime vuosina ja sitä mukaa myös uusien palkaviljely- ja siirtolapuutarha-alueiden tarve on lisääntynyt. Siirtolapuutarhat ovat kaupungin vihreitä vyöhykkeitä, joilla on merkitystä luonnon monimuotoisuudelle, ilmastolle ja yksilön hyvinvoinnille. Ne tarjoavat mahdollisuuden tuottaa laadukasta ravintoa ja viettää vapaa-aikaa kestäväällä tavalla lähellä kaupunkikeskustaa.

Monessa kaupungissa selvitetään uusien alueiden perustamisen mahdollisuuksia osana julkisia viheralueita. Suunnitteluvaiheessa täytyy ratkaista monia alueen erityispiirteitä, tarkastella kaavoitusta, alueen käyttöä sekä rakentamista tarkemmin. Kaavoituksella kunta mahdollistaa uuden siirtolapuutarha-alueen perustamisen tiettyyn paikkaan ja turvaa alueen pysyvyyden muun rakentamisen ohessa. Siirtolapuutarhan perustaminen on usein pitkä prosessi ja vaatii pitkäjänteistä yhteistyötä kaupungin ja siirtolapuutarhaviilijöiden välillä, ennen kuin rakentaminen ja viljelytoiminta voi alkaa.

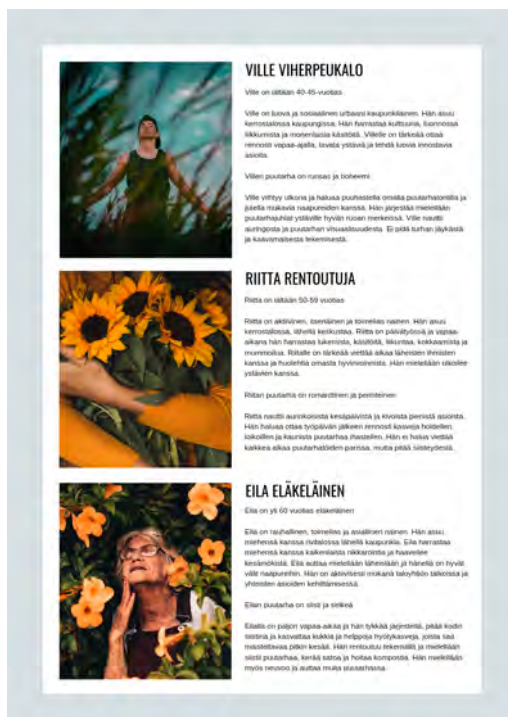
PALVELUMUOTOILUSTA APUA KAUPUNKIVILJELYN KEHITTÄMISEEN

Kemin kaupunki on sitoutunut edistämään vihreitä arvoja alueen viihtyisyyttä ja vetovoimaa lisäävinä tekijöinä. Tavoitteita edistämään on perustettu useita hankkeita, esimerkiksi kaupunkiviljelyn kehittämiseen ja edistämiseen tähtäävä *Ympäri vuorokauden kaupunkiviljely* -hanke. Hankkeessa on selvitetty siirtolapuutarhan perustamisen edellytyksiä uudella ja innovatiivisella tavalla. Alueen tulevia käyttäjiä on osallistettu ja aktivoitu siirtolapuutarhan suunnitteluun palvelumuotoilun avulla. Palvelumuotoilun menetelmillä on kerätty tietoa alueen käyttäjistä ja toteutettu vuorovaikutteista siirtola-

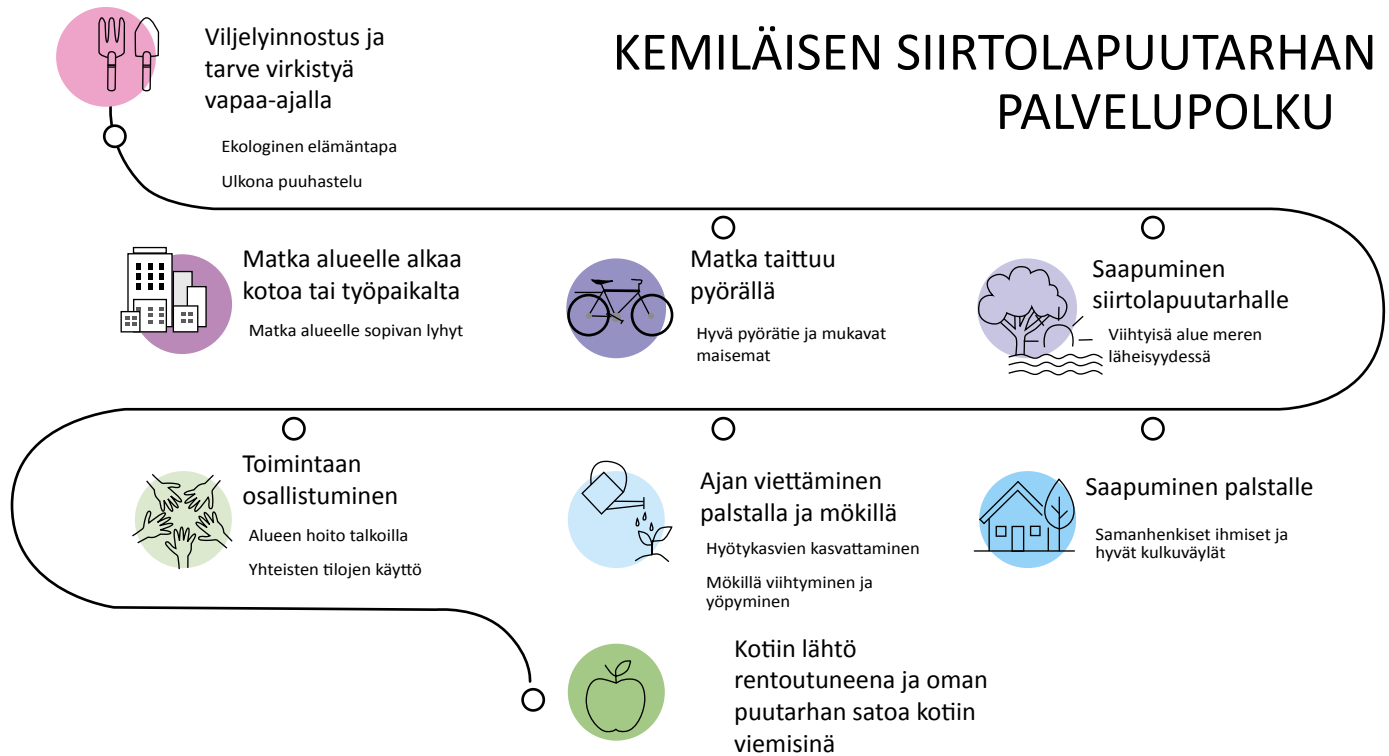
puutarhan suunnittelua ja ideointia yhdessä kaupunkilaisten kanssa syksyn 2020 ja kevään 2021 aikana.

Palvelumuotoilu on luovaa ja innovatiivista kehittämistointia, jossa keskeistä on luoda syvälinen ymmärrys asiakkaan tarpeista, toiveista ja kokemuksista. Empatia palvelun käyttäjiä kohtaan ja taito ymmärtää asiakasta ovat palvelumuotoilun ja suunnitteluprosessin lähtökohtana.

Yhteiskehittämisessä on tärkeää sitouttaa käyttäjät mukaan suunnitteluprosessin eri vaiheisiin, jotta kaikkien näkökannat tulevat huomioiduksi ja kehitettävä palvelu on sellainen, että sille löytyy käyttäjiä ja se tuottaa myös taloudellista arvoa palvelun tuottajalle. Palvelumuotoilu kuvataan yleensä prosessina, jossa on erilaisia vaiheita yleisimmin neljä päävaihetta.

Haastattelutietojen avulla luotiin asiakasprofileja, jotka kuvaavat mahdollisten käyttäjäryhmien ominaisuuksia, tarpeita ja arvoja.

Palvelupolku havainnollistaa asiakkaan kulkemista siirtolapuutarhassa ja kuvaa asiakkaan kokemia vuorovaikutustilanteita toiminnan aikana.

Palvelumuotoiluprosessin aluksi määritellään kehityshaaste ja luodaan ymmärrys palvelun käyttäjistä. Tämän jälkeen alkaa varsinainen suunnitteluvaihe, jossa ideoidaan ja konseptoidaan uusia ratkaisuja käsillä olevaan kehityshaasteeseen yhdessä käyttäjien kanssa. Kolmannessa vaiheessa valituista ratkaisuista tuotetaan prototyypppejä ja niiden käytettävyyttä arvioidaan edelleen halutun lopputuloksen saavuttamiseksi.

Viimeisessä vaiheessa valmis palvelu viedään markkinoille ja kerätään siitä asiakaspalautetta. Palautetta kerätään jatkokehittämistä varten, jolloin muuttuviin tilanteisiin ja asiakastarpeisiin voidaan reagoida julkaisun jälkeenkin. Palvelumuotoilua on käytetty melko vähän kaupunkisuunnittelussa, vaikka sen avulla on mahdollista kehittää ympäristöä vuorovaikutteisesti esimerkiksi kaavoitusprosessin eri vaiheissa.

ARVOKASTA TIETOA HAASTATTELUISTA JA TYÖPAJOISTA
Kemin siirtolapuutarhan suunnitteluprosessi toteutettiin yleisen palvelumuotoiluprosessin neljän päävaiheen mukaisesti. Prosessin eri vaiheissa käytettiin monipuolisesti palvelumuotoilun visuaalisia menetelmiä, esimerkiksi haastatteluja, asiakasprofilointia, palvelupolkukuvausta ja työpajatyöskentelyä. Eri menetelmien avulla oli mahdollista hahmottaa ja konkretisoida käyttäjien tarpeita sekä aluetta paremmin jo suunnitteluvaiheessa. Haastattelemalla tulevia alueen käyttäjiä saatiin tarkempaa tietoa heidän arvoistaan ja motiiveistaan siirtolapuutarhatoimintaan.

Käyttäjien haastattelujen pohjalta laadittiin myös palve-

lupolkukuvaus, joka konkretisoi suunnitteilla olevaa aluetta käyttäjien kokemana ja auttaa hahmottamaan käyttäjän kannalta oleellista toimintaa alueella.

Vuorovaikutteista suunnittelua tehtiin erilaisissa työpajoissa, joissa osallistujilla oli mahdollisuus ideoida ja suunnitella ratkaisuja valittuihin teemoihin. Työpajoja järjestettiin neljä kertaa palvelumuotoilun prosessin toisessa eli suunnitteluvaiheessa. Työpajoissa kerättiin tarkempaa tietoa esimerkiksi alueen sijainnista, alueen toiminnoista sekä siirtolapuutarhamökin vaatimuksista ja alueen perusrakenteista.

SIIRTOLAPUUTARHAN PALVELUMALLI

Kolmannessa eli palvelun tuotantovaiheessa työpajatyöskentelyn avulla saatu tieto koottiin *Kemiläisen siirtolapuutarhan palvelumalliksi*, joka esittää siirtolapuutarhan tuotantotapaa, rakennetta ja perustamisen vaiheita visuaalisella tavalla. Palvelumalli laadittiin *Business Model Canvas* -työkalun avulla, joka on tarkoitettu liiketoimintamallin kehittämiseen.

Palvelumalli sisältää yhdeksän osa-alueen, joiden kautta siirtolapuutarhan toiminta tapahtuu. Palvelumalli sisältää esimerkiksi arvolutauksen eli sen, millaista hyötyä palvelu tuottaa käyttäjille. Palvelumalli auttaa hahmottamaan siirtolapuutarhapalvelun monimuotoisuutta ja yhtymäkohtia, jolloin myös sen toteutettavuutta on helpompi arvioida suunnittelun edetessä.

Siirtolapuutarhan suunnitteluprosessi osoitti, että palvelumuotoilua voi hyödyntää siirtolapuutarha-alueen suunnittelussa. Palvelumuotoilu lisää vuorovaikutteisuutta, edistää ai-

Työpajatyöskentelyn avulla saatiin käyttäjiltä ideoita ja kehittämishetket alueille suunnitteluun. Kuvassa on esitelty käyttäjien ajatuksia siirtolapuutarhamökistä.

toa vuoropuhelua käyttäjien kanssa ja parantaa kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksia. Erialaisten menetelmien avulla voidaan sitouttaa alueen käyttäjiä paremmin jo suunnittelun alkuvaiheessa ja kehittää alueita, jotka ovat houkuttelevia ja käytettävyydeltään asiakkaiden todellisia tarpeita vastaavia.

Palvelumuotoilu antaa monenlaisia mahdollisuuksia käyttäjälähtöiseen kaupunkisuunnitteluun. Eri hankkeiden kohdalla on tarpeen suunnitella ja arvioida menetelmien tarpeellisuus tarkkaan, jotta saavutettava hyöty on suurempi, kuin siihen tarvittava panostus. Palvelumuotoilun visuaaliset ja ketterät toimintatavat tuovat suunnitteluun kokonaisvaltaisuutta, luovuutta ja inhimillisyyttä, joita tarvitaan jatkuvan muutoksen keskellä. **vy**

Lisätietoja:

Opinnäytetyö Siirtolapuutarhan perustaminen palvelumuotoilulla <https://www.theseus.fi/handle/10024/500305>

Opinnäytetyön tekijä hortonomi (amk) Heidi Nikkilä toimi projektipäällikkönä Ympärivuotinen kaupunkiviljely ja lähiruuan tuottaminen Kemissä -hankkeessa siirtolapuutarhan palvelumuotoiluprosessin aikana.

Opinnäytetyön ohjaajana toimi lehtori FM, hortonomi (amk) Merja O'Rourke Oulun Ammattikorkeakoulusta.

Lähteet:

Ahonen, T. 2017. Palvelumuotoilu Sotessa. Palvelumuotoilun käsikirja sosi- ja terveysalan palvelujen kehittämiseen. Nummela: Painokiila Oy.

Halminen, K. 2013. Kaupunkiviljelyn tulevaisuus? Lahden ammattikorkeakoulu. Design Business ja muotoilun tutkimus. Muotoilun YAMK opinnäytetyö.

Kemin kaupunki 2018. Kemin kaupunkistrategia 2030. Kaupunginvaltuusto 11.6.2018.

Koivisto, M. 2007. Mitä on palvelumuotoilu? Muotoilun hyödyntäminen palvelujen suunnittelussa. Taideteollinen korkeakoulu. Taiteen maisterin loppu-työ.

Kurronen, J. 2015. Muotoilu osana julkisen sektorin innovointia. Teoksessa: Jyrämä, A. & Mattelmäki, T. Palvelumuotoilu saapuu verkostojen kaupunkiin. Verkosto- ja muotoilunäkökulmia kaupungin palvelujen kehittämiseen. Aalto yliopiston julkaisusarja TAIDE + MUOTOILU + ARKKITEHTUURI 1/2015. Helsinki: Unigrafia Oy.

Kälviäinen, M. 2014. Muotoiluajattelua vai muotoilutoimintaa? Teoksessa: Miettinen, S. (Toim.) Muotoiluajattelu. Teknologiateollisuus ry. Helsinki: Teknologiainfo Teknova Oy.

Laaksonen, M-M. 2013. Ruokaturvasta ekologiseen elämäntapaan. Helsingin siirtolapuutarhojen sosiaalisen rakenteen ja merkityksen muutos ajan saatossa. Turun yliopisto. Maantieteen ja geologian laitos. Pro Gradu -tutkielma.

Lauren, P. 2020. Vähävaraisten viljelypalstoista jokamiehen kaupunkimökeiksi. Siirtolapuutarha 1/2020, 12–13.

Liedtka, J. 2014. Innovative ways companies are using design thinking. Strategy & Leadership, Vol. 42 Iss 2, 40–45.

Miettinen, S. 2011. Palvelumuotoilu – yhteissuunnittelua, empatiaa ja osallistumista. Teoksessa: Miettinen, S. (Toim.) Palvelumuotoilu – uusia menetelmiä käyttäjätiedon hankintaan ja hyödyntämiseen. Teknologiateollisuus ry. Helsinki: Teknologiainfo Teknova Oy.

Mäkinen, M. 2018. Palvelumuotoiluajattelumalla paremmaksi? Opas järjestö- ja yhdistystoimijoille. Helsinki: Changeagentia.

Nikkilä, H. 2021. Siirtolapuutarhan perustaminen palvelumuotoilulla. Oulun ammattikorkeakoulu. Maaseudun kehittämisen tutkinto-ohjelma. Yamk-opinnäytetyö.

Nissinen, H. 2020. Korona-aika on ravistellut suomalaisten arvoja: kestävästä elämäntavasta toivotaan pysyviä. SITRA 15.12.2020.

Office International du Coin de Terre et des Jardins Familiaux a.s.b.l. 2017. Innovative projects on Europe's allotments.

Roininen, J. Horelli, L. & Wallin, S. 2003. Osallistuminen ja vuorovaikutus kaavoituksessa. Seurannan ja arvioinnin viitekehys ja menetelmät. Ympäristöministeriö. Alueiden käytön osasto. Suomen ympäristö 664.

Tuulaniemi, J. 2011. Palvelumuotoilu. Talentum Media Oy.

Kaupungit tuottavat ilmastonmuutosta mutta myös Uusia paikkoja vihreälle ja oppimiselle

Varsinkin mantereiden rannikkoalueilla on kaupungistumisen ja biodiversiteetin köyhtymisen "hot spotteja".
Kuva San Franciscosta.
Kuva: Eeva Vänskä.

Professori Dagmar Haasen mukaan kaupungistuminen globaalissa mittakaavassa on aiheuttanut ja aiheuttaa monia ongelmia, kuten ilmastokriisin syvenemistä. Silti toivoa on, kun käytämme tilaisuuksia hyväksi.

teksti: EEVA VÄNSKÄ

Kaupungissa asuvia ihmisiä on maailmassa enemmän kuin maaseudulla asuvia. Kaupungistuminen räjähti 1900-luvun alussa, ja kaupunkien kasvu sekä tiivistyminen jatkuu. Dagmar Haase Humboldtin yliopistosta mallintaa ja yhdistää maankäyttöön, kaupungistumiseen ja ekosysteemipalveluihin liittyvää tietoa.

– Kaupungeilla ja niiden prosesseilla on selkeä yhteys ympäristöön. Elämme tällä hetkellä kolmatta historian taloudellisen toiminnan kiihtymisen vaihetta, joka muuttaa ekosysteemejä.

Pelkästään jos katsotaan hiilidioksidipäästöjä ja väestönkasvua kaupungeissa, huomataan yhteys.

– Mitä enemmän ihmisiä, sitä enemmän hiilidioksidipäästöjä ja suurempi vaikutus ilmaston muuttumiseen.

VAIKUTUS LAJEIHIN

Myös biodiversiteetin kannalta kaupunkien kasvu ja lisääntyminen näkyy. Globaalissa kartassa voi erottaa biodiversiteetin vinkkelistä ”kuumia pisteitä”, joissa lajiston köyhtyminen on kiihtynyt. Erityisesti mantereiden rannikkoalueilla voi nähdä näitä pisteitä kaupunkialueilla. Lintulajit ovat yksi muutoksen indikaattori.

– Yleisenä kehityslinjana on maaseutulajien kato ja yleisten metsälajien lisääntyminen. Toisaalta kaupunkien voi myös tulla uusia lintulajeja asumaan, eli kaikki seuraukset eivät ole negatiivisia.

Myös sillä on vaikutusta, onko kyseessä vanha vai nuori kaupunkiympäristö.

– Vanhoissa kaupungeissa rakennusten profiilit ja rakennusmateriaalit ovat erilaisia. Esimerkiksi se, miten ja mistä katot on rakennettu, vaikuttaa niiden sopivuuteen lintujen pesintään.

Ehkä kaikkia uusia rakennuksia ei tarvitse tehdä samoin ja samoista materiaaleista? Ehkä vanhaa rakennuskantaa voitaisiin kunnostaa?

VALOISA YÖAIKA

Haasen mukaan kaupungit aiheuttavat seurauksia paljon omaa aluettaan laajemmalle. Kauppa, tarvikevirrat ja liikenne vaikuttavat ekosysteemeihin kaupunkien välillä.

Entä sitten kaupunkien suora vaikutus saastumisen kautta?

”

On tärkeää, että kaupungeissa on myös rakentamattomia paikkoja.

– Kaupungit paitsi saastuttavat, myös lämmittävät maailmaa. Yösatelliittikuvista näkyy hyvin, miten valoa tuotetaan kaupungistuneilla alueilla, ja yö onkin valoisa.

Tämä tarkoittaa lajien elinympäristövaikutuksia ja -muutoksia. Ainakin hyönteiset ja jotkin nisäkkäät kärsivät kaupunkiympäristön valosaasteen vaikutuksista. Toisaalta jotkut lajit voivat hyötyä kaupungistumisesta. Urbaanit eliölajit ovat vallanneet uusia elinalueita kaupungeista ja käyttävät hyväksi rakennetun ympäristön erityispiirteitä.

– Ihmiset käyttävät tällä hetkellä 75 prosenttia jäätä vapaasta maa-alasta maapallolla. Jos eliölaji haluaa selvitä, se on todennäköisempää, jos sopeutuu ihmisen rakentamaan ympäristöön.

RATKAISUJEN KEKSIMINEN

Dagmar Haase hahmottelee ideaa siitä, että kaupungit voivat olla eräänlaisia oppimisympäristöjä siihen, miten sopeudutaan kuumuuteen, kuivuuteen tai rankkasateisiin.

– Kaupunki voi olla ratkaisujen keksimisen paikka.

Haasen kotikaupungissa Leipzigissa pitkäaikainen kuivuus johti paitsi nuorten kaupunkipuiden, myös osin vanhojen kaupunkipuiden kuolemiseen.

– Kun kuivuus lisääntyy ilmiönä, joudumme miettimään uusia kaupunkipuulajeja eurooppalaisissa kaupungeissa.

Joutomaat ovat yllättäen tärkeitä vihreitä keitoita, joissa kasvit selviävät katupuita paremmin ääri-ilmiöistä.

– Meidän täytyy antaa luonnolle mahdollisuus sopeutua käynnissä olevaan muutokseen, ja siksi on tärkeää, että kaupungeissa on myös rakentamattomia paikkoja. Ne toimivat kokeilulaboratorioina, ja voivat tarjota vastauksia siitä, miten tulevaisuuden kaupunkien ekosysteemipalvelut säilyvät.

JULKINEN VIHREÄ

Voivatko kaupungit siis olla mahdollisuuksien paikkoja ilmastokriisissä?

– Kyllä voivat, vaikka kaupungeilla on paljon negatiivisia vaikutuksia. Meillä on vihreitä kaupunkeja, joissa julkista vihreää tilaa on enemmän kuin se olisi välttämätöntä verrattuna asukasmäärään. Meillä on toivoa, ja mitä enemmän vihreää pidetään yllä, sen parempi tilanne on.

Professori Dagmar Haase korostaa riittävän kaupunkivihreän ja yhtenäisten viheralueiden merkitystä kaupungin kasvun ja tiivistymisen vastapainona. Kuva: Dr Nadja Kabisch.

Haase nostaa esimerkiksi vihreän ympäristön voiman kaupunkialueiden viilentämisessä.

– Mekin voisimme ottaa oppia Kiinassa käynnissä olevasta metsäkaupunki-ohjelmasta. Voisimme vielä nykyistä paremmin tukea vihreän hyviä vaikutuksia. Asumme yhä useammin kaupungeissa, jotka kasvavat ja tihenevät, mutta niissä on myös vihreitä alueita, ja meidän tehtävämme on kasvattaa tätä vihreää infrastruktuuria.

Mitkä ovat mielestäsi tärkeimmät toimet, joita pitäisi tehdä kaupungeissa?

– Kaupunkien tulisi tähdätä yhtenäisiin metsäverkostoihin ja puualueisiin, jotta lämpövaikutus ja siitä aiheutuva stressi pienenevät, jotta pohjavesi pysyy korkeammalla tasolla, ja jotta vaarantuneille lajeille jäisi elinympäristöjä.

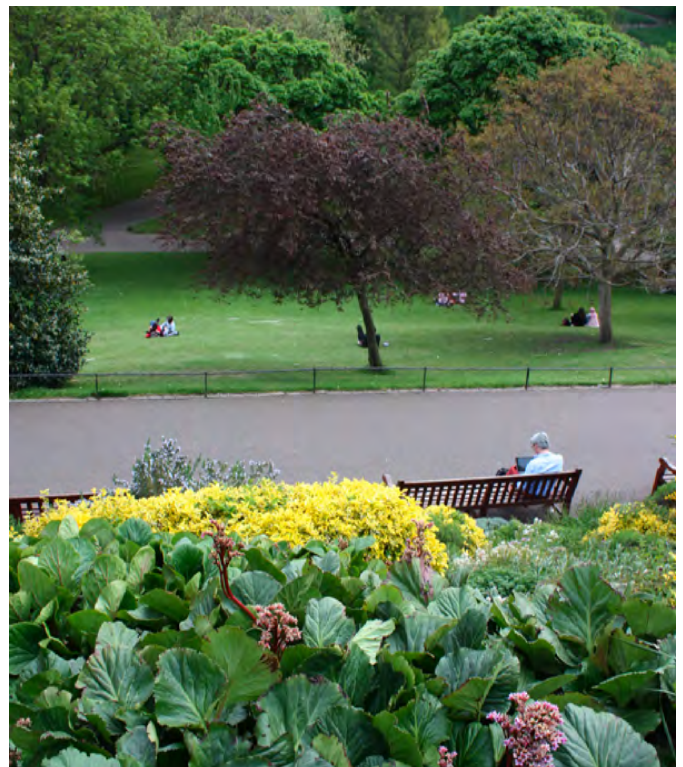
Kaupungit ovat siis myös muiden kuin pelkästään ihmisten paikkoja.

– Urbaanissa ympäristössä voidaan myös melko helpoilla toimilla luoda kukkivia kaistaleita tai ketoja, jotka lisäävät monimuotoisuutta. Vihreät katot ja seinät täydentävät muuta viherympäristöä, mutta eivät voi korvata sitä.

Siksi Dagmar Haase kehottaakin viheralan ammattilaisia luomaan yhtenäisiä viheralueita, vihreää suojaa ja nauhamaisia struktuureja, jotka tekevät hyvää paitsi ihmisille myös muille organismeille.

– On tärkeää, että kaupunkiluonnostakin löytyy häiriöttömiä paikkoja ja nurkkauksia, joissa luonto voi kokeilla sopeutumista muuttuviin oloihin. **VY**

Kirjoittaja on toimittaja.

Princes Street Gardens perustettiin Edinburghiin vuonna 1820, ja puistoalue erottaa nykyisin kaupungin vanhan ja uuden puolen. Vihreiden alueiden merkitys kaupungeissa tulee edelleen kasvamaan ilmastokriisin edetessä. Kuva: Eeva Vänskä.

Hyvää merellistä ympäristöä

Uudenkaupungin infrapalveluiden osana toimiva viherpalvelut vastaa laajasta viherkokonaisuudesta tavoitteenaan hyvä merellinen ympäristö.

teksti ja kuvat: EEVA VÄNSKÄ

Uudessakaupungissa meri ulottuu keskustaan saakka.

Hyvä kaupunkiympäristö meren äärellä on unelma, joka on toteutunut Uudessakaupungissa. Pienehkön kaupunkiorganisaation etuna on se, että kaikki tuntevat toisensa ja keskusteluyhteydet eri yksiköiden välillä ovat mutkattomat. Uudenkaupungin viherpalvelut tekee tiivistä yhteistyötä kaupunkisuunnittelun kanssa, ja yksiköt sijaitsevat samassa talossa. Kaupunginpuutarhuri Saija Peltola sanoo, että toiminta ei ole hierarkkista, mikä on pienen kaupungin etu.

– Viherpalveluilla on 40 hehtaaria hoidettavaa viheralaa. Lisäksi kaupungin metsiä on 2000 hehtaaria, joista kaksi kolmasosaa on puistometsiä tai saarialueita virkistyskäyttöön.

Haidus-saarella järjestettiin aiemmin leirejä, mutta nyt virkistystoiminta on siirtynyt yksityisyritykselle.

– Meillä ei ole varsinaisia virallisia rantautumispaikkoja tai laavuja saarissa, mutta ihmiset käyvät niillä retkeilemässä omilla veneillä. Jatkossa meillä on vahva halua kehittää saaria virkistäytymispaikkoina, Peltola linjaa.

ASUKKAAT MUKAAN

Osa asukkaista toivoo ”siistiä metsää”, osa taas luonnontilais-

ta metsää. Viherpalvelut on osaltaan varmistamassa, että erilaista metsää säilyy erilaisia käyttäjiä varten.

– Uudenkaupungin metsäsuunnitelma on vanhenemassa, ja seuraavana olemme ottamassa ensi askelia hiililaskelmien tekemiseen.

Saija Peltola toivoo, että kaupunkilaisten osallistaminen vahvistuisi.

– Tässä on jo harpottu eteenpäin ja tehty kyselyjä, mutta osallistamista pitäisi vielä kehittää. Toisaalta asukkailla on aina ollut vain matala kynnys ottaa meihin yhteyttä. Yksikin vanhempi naishenkilö pirautti kaupunginpuutarhurille, kun ei osannut nettiä käyttää, ja halusi kuitenkin kertoa mitä mieltä oli.

– Kun käy vanhoilla asuinalueilla, kuulee samalla asukkaiden tarinoita. Varsinkin alkuperäisillä asukkailla on paljon kerrottavaa, ja tarinoiden avulla ymmärtää myös itse paremmin lähiviherympäristöä.

VEHREÄN MERKITYS

Uudenkaupungin yksi erityispiirre on se, että kaupungin alueella on paljon vapaata rantaviivaa.

– Se ei ole mikään itsestäänselvyys. Toivon, että merenran-

taa on jatkossakin retkeilykäytössä, ja maankäytön suunnittelussa otetaan huomioon vapaan tilan merkitys.

Yleiskaava ohjaa rantojen rakentamista rajoittamalla rakennuspaikkojen määrän rantakilometrillä neljään tai viiteen paikkaan, kun vapaan rannan osuus on 50–70 prosenttia.

Kaavoituksessa ohjataan myös kasvillisuuden säilyttämistä rakennuspaikoilla ja rakennusten sijoittamista suhteessa rantaviivaan. Hyvän luontoselvityksen pohjalta rakentamisen tarpeet yhteensovitetaan luontoarvojen kanssa.

– Kaikki lähtee periaatteesta kaavoituksesta. Nykyisin uusien asuinalueiden viheralasta jätetään paljon virkistysmetsä-alueiksi. Se on tietysti hoidollisesti kustannustehokas ratkaisu, minkä lisäksi metsät sijaitsevat asukkaita lähellä.

Uudessakaupungissa on valmisteilla uusi osayleiskaava.

– Siihen liittyen olemme tekemässä ekosysteemipalveluselvitystä, jolla toivottavasti entistä selkeämmin saadaan nostettua esiin viherympäristön merkitystä kaupungissa.

Saija Peltola mainitsee kaupungin vanhat puut, vaahterat ja jalavat, jotka kasvavat usein historiallisilla paikoilla.

– Uusikaupunki oli aiemmin tammivyöhykkeen reunaa. Kun tulin tänne töihin 17 vuotta sitten, mäntyjen lomassa kasvoi tammia. Nyt tammet ovat levinneet jo meiltä pohjoiseen, mutta edelleen täällä vallitsee omanlaisensa pienilmasto, joka voi suosia arempia kasvilajeja.

JÄRVIÄ JA MERTA

Uudenkaupungin suurimmat metsät sijaitsevat Pyhämäalalla, Kalannissa ja Lokalahdella. Pyhämaa sijaitsee luoteeseen keskustasta ja etäisyyttä on noin 25 kilometriä. Lokalahti taas on keskustasta etelän suuntaan noin 15 kilometriä.

Keskustan tuntumassa on kaksi pientä järveä, joille kaupunki on vienyt soutuveneitä asukkaiden käyttöön. Ruokolanjärvellä ja Käätyjärvellä käydään myös kalastamassa. Soutuveneet ovat suosittuja. Kaikilla ei ole omaa venettä, jolla lähteä järvelle tai merelle liikkumaan.

Kaavasuunnittelija Annakaarina Lamminpää kertoo, että kaupungin pinta-alasta suurin osa on vesialuetta.

– Sijoitumme Saaristomerен eteläosaan, joten meriveden puhtaus ulompana saaristossa on parempi kuin esimerkiksi Saaristomerellä. Tämä näkyy kesällä sinilevän määrässä.

Linnut ovat saaneet värikkäitä asumuksia lahden rantaan.

Veden laadun kartoittamiseksi tehdään jatkuvaa seurantaa merialueella. Viime vuonna käynnistyi kaupungin vetämä hanke veden laadun ja monimuotoisen luonnonympäristön parantamiseksi Kasarminlahden alueella.

– Hankkeella rakennetaan kosteikkoja, parannetaan merenrantoja niittämällä ja laiduntamalla sekä lisätään virkistyskäyttömahdollisuuksia, Lamminpää listaa.

LUONTOARVOT

Merenrantoihin liittyvää maankäyttöä ohjaa osaltaan maakuntakaava. Siinä rantamaisema saa merkittävän roolin. Lisäksi rakennus- ja kulttuuriperintökohteet rannoilla huomioidaan.

– Siniviherverkostoa on hyvä tarkastella sekä maakuntakaavoituksessa että kuntakaavoituksessa, jossa maankäytön suunnitelmat saavat tarkemman luonteen.

Uudessakaupungissa ollaan juuri laatimassa keskusta-alueen siniviherverkostoseelvitystä osayleiskaavaa varten. Lamminpää sanoo, että kuntakaavoituksessa tutkitaan aina kaavoitettavan alueen luontoarvot kaavahankkeen edellyttämällä tavalla.

– Pyrimme yhteensovittamaan kaupungin kasvun ja elinkeinoelämän tarpeet siniviherverkoston säilyttämiseen ja luonnon suojelemiseen yleiskaavatasolla. Toimivan siniviherverkoston säilyttäminen ja kehittäminen on pitkäjänteistä työtä, joka pitää huomioida kaikessa suunnittelussa.

Annakaarina Lamminpään mielestä viheralueverkosto on monessa asiassa hyödyllinen ja tärkeä merellisessä ympäristössä.

– Tällä seudulla kesät ovat aiemmin olleet kuivia ja talvet vähälumisia, jolloin siniviherverkostoilla on ollut tärkeä tehtävä veden pidättämisessä. Epäsäännöllisen sadannan, hellekesien ja sään ääri-ilmiöiden lisääntyessä kasvillisuuden hyödyntäminen hulevesien hallinnassa on yhä merkittävämmässä roolissa.

PALOKUJAT JA PUUT

Uudenkaupungin vanhoissa puutalokortteleissa jätettiin aikanaan paloturvallisuuden vuoksi osa tilasta kasvillisuudelle palokujina. Katualueille varattiin tilaa puille samasta syystä.

Kaupunginlahden kupeeseen kivimuuriin on ikuistettu erilaisia merihenkisiä tekstejä.

– Nämä suunnitteluratkaisut ovat edelleen hyviä ja mahdollistavat myös viihtyisän kaupunkiympäristön, vaikka perusteet ovatkin muuttuneet vuosien saatossa.

Ympäristönsuojelupäällikkö Susanna Puottula kertoo puolestaan, että Uudenkaupungin ympäristönsuojelu vastaa lainsäädännön edellyttämien tehtävien hoitamisesta.

– Ympäristönsuojelun viranhaltijat toimivat taustatukena kaupungin ympäristöhankkeissa ja hyvän viherympäristön kehittämisessä, vaikka suurin osa rajallisista resursseista meidänkin lakisääteisten tehtävien parissa.

Uudenkaupungin ympäristönsuojelu hoitaa myös Kustavin, Taivassalon ja Vehmaan kuntien ympäristönsuojelun tehtävät. Ne koostuvat ympäristönsuojelulain, jätelain, vesihuoltolain, vesilain, merenkulun ympäristönsuojelulain sekä maastoliikenne- ja vesiliikennelain velvoitteista. Huolehtimalla lain toteutumisesta huolehditaan myös viherympäristöstä ja sen merkityksestä hyvän merellisen kaupunkiympäristön luojana.

LÄHELLÄ ASUKKAITA

Jatkamme juttuhetkeä vielä kaupunginpuutarhurin kanssa Rauhanpuistossa, joka on koristeltu pimeää aikaa varten lamppuketjuin. Taustalla komea kirjastorakennus lisää historian siipien havinaa. Historia näkyy kaupungissa paitsi rakennuksina ja yksittäisinä puina, myös mainittuina palokujina.

– Meillä tehtiin viime vuonna taajamametsäkysely. Siinä ihmiset saivat ottaa kuvia heille tärkeistä paikoista, ja valtaosa kuvista tuli rannoilta ja puistoista. Viheralueet ovat ihmisille tärkeitä, ja Uudessakaupungissa viheralueet ovat lähellä asukkaita.

Viihtyvyyden toinen puoli on siniviherverkosto ja sen toimivuus.

– Ei ole itsestään selvää sekään, että lähellä on hyvää viherympäristöä. Kunpa kaikilla olisi hyvä arkiympäristö, se riittäisi jo pitkälle.

Alueen vetovoima tiedetään: Uuteenkaupunkiin tulee mat-

Uudenkaupungin kaupunginpuutarhuri Saija Peltola kertoo, että ympäristön hoidosta tulee sekä hyvää että huonoa palautetta. Negatiivinenkin palaute kertoo, että ihminen on katsonut ympäristöään. Myös nuoret ovat entistä tietoisempia ympäristöasioista. On hyvä, että heiltä tulee painetta tehdä hyvää työtä ympäristön hyväksi.

kailijoita sekä maata että vettä pitkin. Veneilijät ajavat yleensä Turun suunnalta. Pyhärannan kohdalla pohjoisessa joutuu koukkaamaan avomerren kautta, ja siihen tarvitaan jo kokeinempi kippari.

– Merellisen ympäristön haasteena on kesäinen sinileväilmiö. Veden laadun parantaminen on pitkän tähtäimen työtä, mutta ihmisten kannalta usein harmittaa, kun sinilevää on juuri uima- ja veneilykaudella, Saija Peltola sanoo.

Naantalissa onnistutaan yhteistyöllä ja monimuotoisuustavoitteilla

Naantalın vanhan kaupungin tietävät kaikki, mutta harva tietää siilottomasta kaupunkiorganisaatiosta. Hyvällä hengellä ja yhteistyöllä puhalletaan yhteisiä tavoitteita kohti.

Naantalın kaupunginpuutarhuri Simo Saarinen on työskennellyt nykyisessä tehtävässään vajaat kaksi vuotta. Tavallisuudesta poikkeavaa on hyvin laaja toimenkuva: Saarinen on paitsi viheryksikön esimies, myös kaupungin konekeskuksen esimies. Konekeskus hallinnoi kaupungin omaa auto- ja konekalustoa sekä huolehtii kau-

pungin katujen talvi- ja kesäkunnossapidosta. Konekeskuksen henkilöstö ja kalusto osallistuvat kaupungin omien toimintayksiköiden infran rakentamistöihin.

– Sitä myötä teen lähes päivittäin yhteistyötä teknisten palveluiden eri toimintayksiköiden kanssa. En ole havainnut minkäänlaista siiloutumista, vaan tieto kulkee ja esimerkiksi kun uutta aletaan suunnittelemaan, yhteiseen pöytään istuvat sekä käytännön tekijät että hallinto, ja kaikki toimivat yhteisen tavoitteen eteen.

Teknisillä palveluilla on oma suunnitteluinsinööri Heli Ojanen ja lisäksi oma vihersuunnittelija Kristiina Aaltonen.

– Lisäksi olemme hakeneet synergiaa viheryksikön ja ko-

nekeskuksen välillä niin, että vuodenajan ja tarpeen mukaan henkilöstö voi siirtyä työpisteeltä toiselle esimerkiksi viheralueiden kunnossapidosta katujen talvihoitoon.

Saamisen mukaan yhteistyö on se tapa, jolla saadaan hyvä lopputulos. Siitä on seurauksena järkevää rakentamista, jossa myös kunnossapito on otettu huomioon. Sen sijaan yhteistyö kaupunginrajojen yli on vielä melko vähäistä. Lähimmät yhteistyökumppanit ovat Raisio ja Turku.

ERILAISIA VIHERALUEITA

Hyvän merellisen ympäristön pohjana on tasapaino rakennetun ja rakentamattoman ympäristön välillä, kaavoituksesta lähtien.

– Olen Naantalista lähtöisin, ja saaristomaiseman kunnioittaminen on minulle itsestään selvää. Hyvä merellinen ympäristö tarkoittaa tasapainoa rakentamattomien ja rakennettujen ranta-alueiden välillä.

Simo Saamisen mukaan Naantalissa tämä tasapaino on hyvällä tolalla. Rakennetussa ympäristössä tarjotaan asukkaille erilaisia aktiviteetteja, kuten onkilaitureita tai piknik-paikkoja. On myös tärkeää, että ihmiset pystyvät nauttimaan merellisestä ympäristöstä.

Toki rakennetuissa alueissa on tiivistymiä, kuten vanhan kaupungin puoli. Sen vastapainoksi on rakentamaton aluetta, esimerkiksi Kalevanniemen rantaraitilla Naantalin Kylpylän suuntaan.

TULEVA JA HAASTEET

Naantalissa Teknisiä palveluita työllistää vuoden 2022 asuntomessut ja uuden perhetalokaava-alueen perustamistyöt. Viheryksiköllä on merkittävä rooli istutuksissa.

– Asuntomessualueella olemme huolehtineet, että raken-

Naantalin kaupunginpuutarhuri Simo Saariselle hyvän merellisen ympäristön kunnioittaminen tulee luonnostaan.

Merellä läheisyys merkitsee kasvien kannalta suotuisaa pienilmastoa. Kuva Tauno Vintola.

KYSY ENSIN MEILTÄ

nettujen osien ympärille jää alueelle tyypillistä luontoympäristöä. Rakentamisen yhteensovittaminen on tehty mielestäni hyvin. Uuden asuinalueen osalta teemme edelleen töitä talvea vasten. Kiitän lämpimästi työntekijöitäni venymisestä sekä viheryksikössä että konekeskuksessa. Sekä rakentamisesta että kunnossapitotöistä on suoriuduttu hyvin.

Saarinen ei näe kovin suuria haasteita liittyen merellisen toimintaympäristöön. Yhdellä puistoalueella ja uimarannoilla tuntuu viihtyvän ihmisten lisäksi valkoposkikihanhia, mutta toki niitä on muuallakin Suomessa.

– Joudumme tietysti ottamaan huomioon vesistön läheisyyden esimerkiksi lannoittamisessa. Emme lannoita tällä hetkellä muita kuin A1-hoitoluokan nurmikkoalueita ja näille alueille istutettuja ryhmäkasveja. Toisena huomioon otettavana asiana ovat koneiden päästöt.

– Toisaalta meren läheisyys merkitsee kasveille suotuisaa pienilmastoa, eli meri tuo myös myönteisiä vaikutuksia viher työn näkökulmasta.

”

Haluamme panostaa monimuotoisuuden lisäämiseen.”

PITKÄSSÄ PUUSSA

Juttelemme vielä viheralueista luonnonsuojelun näkökulmasta.

– Olemme jättäneet rakennettujen viheralueiden keskelle hoitamattomia pörräisniittyalueita luonnon monimuotoisuutta silmällä pitäen.

Koko ajan pitää miettiä sitä, mitkä alueet pitää oikeasti hoitaa, esimerkiksi turvallisuuden vinkkelistä, ja kuinka paljon voidaan jättää tilaa luonnonmukaisuudelle.

Muita luonnonmukaisia keitoita ovat katajakedot saaristossa sekä rantakallioalueet. Metsien monimuotoisuutta lisätään lahoppuun osuutta kasvattamalla.

– Emme myöskään halua hoitaa talousmetsäaluetamme avohakkuilla vain tehokkuusmielessä, vaan haluamme panostaa monimuotoisuuden lisäämiseen.

Naantalissa on metsitetty joutomaita, minkä seurauksena kaupungin puumäärä kasvaa, vaikka se ei heti näy valtavana vihhermassakasvuna. Tämäkin työ on pitkässä puussa.

– Tulemme jatkossa myös ennallistamaan rantaniittyjä sekä poistamaan vieraslajeja. Kurtturuusu on saatu pitkälti jo poistettua, mutta työ ei varmasti tule loppumaan.

Hulevesiä varten katualueille on tehty painanteita ja uudelle messualueelle erillisiä viivytyksaltaita.

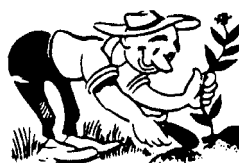
– Yleisesti ottaen ympäristönsuojelutyö ei tule valmiiksi vuodessa tai kahdessa, mutta meillä on tavoitteet selvillä, ja niitä kohti mennään, Simo Saarinen tiivistää.

vy

Kirjoittaja on toimittaja.

TAIMITARHATUOTTEITA

KESTÄVIÄ TAIMIA, LAAJA VALIKOIMA

AHOSEN TAIMISTO

www.ahosentaimisto.fi

info@ahosentaimisto.fi

Karstula
Puh. (014) 465 131

TAIMITARHATUOTTEITA

PUUT, PENSAAT, HAVUT,
HYÖTYKASVIT, PERENNAT,
KÖYNNÖKSET...

MONIPUOLINEN VALIKOIMA
LAATUA!
PYYDÄ TARJOUS!

RENGON TAIMITARHA OY

Lukkopellontie 34, 14300 RENKO
puh 050 572 2634, 03-652 6122

www.rengontaimitarha.fi
myynti@rengontaimitarha.fi

TAIMITARHATUOTTEITA

TAHVOSET

Elämää pihaan ja puutarhaan.

myynti@puutarhatahvoiset.fi

www.tahvoiset.fi

TAIMITARHATUOTTEITA

VARAA TÄSTÄ PAIKKA KOKO VUODEKSI!

Soita Hannu Pyykkö
050 2250 tai
hannu.pyykk@media-bookers.fi

VIKSTENIN TAIMISTO

Syrjäharjuntie 95
31300 Tammela
Puh. 040 733 3772
toimisto@vikstenintaimisto.fi
www.vikstenintaimisto.fi

Metsäpäivien avauskeskustelussa PTT:n tutkimusjohtaja Paula Horne ja neljä metsänomistajaa kävivät Ylen Markus Liimataisen vetämänä keskustelua ja mielipiteidenvaihtoa yksityisen metsänomistuksen erilaisista tavoitteista. Kuva: Anna Kauppi.

Metsänomistuksen tavoitteet ja ilmastoasiat esillä Metsäpäivillä

Suomalainen metsänomistaja 2020 -tutkimuksen mukaan yksityiset metsänomistajat huomioivat monenlaisia arvoja päättäessään metsiensä hoitotavoista. Viime vuosina metsien merkitys hiilinieluna on noussut esille, kun rakennetaan hiilineutraalia yhteiskuntaa.

teksti ja kuvat: TOMMI GRANHOLM

Suomen Metsäyhdistyksen valtakunnalliset Metsäpäivät kokosi suuren joukon metsäalan asiantuntijoita Helsingin Jätkäsaareen viime lokakuussa. Avauspäivänä aloitettiin keskustelulla, jossa pääteemana oli metsien kestävän käytön monitavoitteisuus ja moniarvoisuus.

Paula Horne maalasi *Suomalainen metsänomistaja 2020* -tutkimuksen tuloksiin perustuvan kuvan metsänomistajista. Vähintään kaksi hehtaaria metsämaata omistavia perhemetsätiloja on noin 350 000. Omistajia näillä tiloilla on kaksinkertainen määrä, yli 600 000, sillä osan tiloista omistavat puoliset yhdessä ja osa on yhteisomistuksessa joko kuolinpesissä tai yhtymissä.

Metsänomistaja 2020 -raportissa metsänomistajat on jaettu viiteen ryhmään. Suurin ryhmä on monitavoitteiset omistajat, jotka odottavat metsästä taloudellista hyötyä mutta korostavat myös luonnon monimuotoisuutta, virkistyskäyttöä ja mahdollisuutta tehdä töitä metsässään. Vain virkistyskäyttöä, metsässä tekemistä tai pelkästään taloudellista turvaa ja

tuloja arvostavat edustavat kukin noin paria kymmentä prosenttia metsänomistajista. Tavoitteistaan epätietoisia on noin 10 prosenttia metsänomistajista.

TARKKAA TUTKIMUSTA SMEAR-ASEMILLA

Metsäpäivillä käytiin ajankohtaisia keskusteluja eri teemaloilla. Ilmastolavalla käsiteltiin ilmastomuutosta ja sen vaikutusta metsiin sekä metsien vaikutusta ilmastoon.

Tutkimuskoordinaattori Anna Lintunen Ilmakehän ja ilmaston osaamiskeskusta ACCC:stä (*Atmosphere and Climate Competence Center*) ja Helsingin yliopistosta kertoi ACCC:n tutkimustavoitteista, jotka liittyvät metsien ja ilmaston vuorovaikutuksen tutkimukseen. Kyse ei siis ole perinteiseen tapaan ilmaston ja metsien tutkimisesta erillisinä tieteenaloina, vaan tiedon hankkiminen metsien vaikutuksesta ilmakehän lämpötilaan ja sääilmiöihin.

Jo yli 20 vuotta sitten käynnistyi Hyytiälän SMEAR-asema, jossa mitataan muun muassa puiden yhteyttämisessä ilmaan vapautuvia pienhiukkasia. Sitten on perustettu

Suomessa muutama muuallekin. Metsien lisäksi tutkimusta halutaan tehdä soilla, järviolueilla ja jopa maatalousmailla.

Tutkimus on kansainvälistynyt voimakkaasti, mukana ACCC:ssä on noin 800 instituutiota 55 maasta. Hyytiälän kaltaisia tarkkoihin hiukkasmittauksiin kykeneviä asemia on kuitenkin vielä harvassa maassa. Aseman nimeen liittyvä SMEAR-lyhenne tulee sanoista *Station for Measuring Ecosystem-Atmosphere Relations*.

METSÄN JA METSITTÄMISEN KOKONAISVAIKUTUKSET ILMASTOON

Puu nielee kasvaessaan yhden tonnin hiilidioksidia jokaisesta kasvanutta puukuutiometriä kohden. Kun jo 30–40-vuotiaassa eteläsuomalaisessa metsässä kasvu voi lähennellä kymmentä kuutiometriä hehtaarille, on kyse merkittävästä nieluvaikutuksesta.

Professori Veli-Matti Kerminen Helsingin yliopistosta ja ACCC:stä laajensi metsien kokonaisilmastovaikutusten käsitteen perinteisestä runkopuun, oksien ja juuriston kasvuun liittyvästä hiilinielusta koskemaan muita ulkoisia tekijöitä. Ilmasto on vaikuttavat eräät hiilinielusta riippumattomat mekanismit muun muassa maa-alueita metsittäessä.

Albedolla tarkoitetaan jonkin pinnan tai kappaleen kykyä heijastaa siihen osuvaa säteilyä. Metsä muodostaa yleensä tumman pinnan, jolloin auringon säteilystä heijastuu takaisin avaruuteen pienempi osa kuin vaaleilta pinnoilta. Vähäinen heijastavuus saattaa siis heikentää metsien tarjoamaa ilmastohyötyä.

Toinen hiilinielusta erillinen vaikutus aiheutuu pilvien muodostumisena metsän yläpuolella. Kasvun ja yhteyttämisen yhteydessä vapautuu haihtuvia hiilivetyjä, joiden pienhiukkaset ilmakehässä edistävät pilvien muodostumista. Pilvet taas heijastavat auringon säteilylämpöä avaruuteen viilentäen ilmakehää.

Metsittäminen Suomessa, boreaalisella vyöhykkeellä antaa Kermisen mukaan ilmastohyödyn, joka on parhaimmillaan kaksinkertainen pelkästä hiilinielusta saatavaan hyötyyn verrattuna. Toisaalta maapallolla saattaa olla alueita ja olosuhteita, joissa metsittämisestä ei ehkä saada lainkaan ilmastohyötyä.

Kun Kermiseltä kysyttiin, millaista maata kannattaisi metsittää albedovaikutuksen kannalta ajateltuna, vastaus tuli pienen hymynkareen kanssa: ”Tummaa maata”. Tarkennuksena hän mainitsi muun muassa kesäiset viljapellot, joilla ei vaa-leina pintoina ole kovin suurta lämmittävää vaikutusta.

JATKUVA KASVATUS VAI TASAİKÄISET METSÄT?

Metsänkäsittelyvaihtoehtojen ilmastovaikutuksia käsittelee professori Jukka Pumpanen Itä-Suomen yliopistosta ja ACCC:stä. Pumpasen esityksestä ei suoraan löytynyt kantaa kysymykseen kumpi olisi parempi vaihtoehto ilmastonsuojelun kannalta, perinteisesti harjoitettu jaksollinen kasvatus vai lakimuutoksen kautta mahdolliseksi tullut jatkuva kasvatus.

Hakkuut aiheuttavat metsien hiilivirtoihin Pumpasen mukaan aina häiriön, joita tosin syntyy luontaisestikin metsäpalojen, myrskyjen, hyönteisten ja kuivuuden aiheuttamina. Avohakkuun aiheuttama häiriö näyttäytyi esityksessä voi-

Lämpenevän ilmaston vaikutuksia Suomen metsiin ja metsänhoitoon

- Termiset kasvukaudet pitenevät.
- Puiden kasvu lisääntyy Pohjois-Suomessa erityisesti männyllä.
- Puiden kasvu vähenee hieman Etelä-Suomen kuusikoissa.
- Routa-aika lyhenee – maaston kantavuusongelmat vaikeuttavat puunkorjuuta.
- Tuulituhot lisääntyvät metsissä, koska routaa ei ole.
- Lumituhot lisääntyvät Pohjois-Suomessa talvisateiden lisääntymisessä, etelässä sataa vettä.
- Metsäpalariski lisääntyy, ilmastonmuutos vaikuttaa metsäpaloille suotuisien olosuhteiden syntymiseen.
- Bioottiset riskit: Lämpenevä ilmasto lisää tuhohyönteisten, kuten kirjanpajaa ja lehtinunna levinneisyyttä ja yleisyyttä.
- Vektorivälitteisten tautien leviämisen olosuhteet paranevat. Punkit ovat jo lisääntyneet.

Koottu Ilmatieteenlaitoksen tutkimusprofessori
Juha Aallon esityksestä Metsäpäivien ilmastolavalla.

maakkaimpana ihmisen toiminnasta johtuvana hiilinielun tyrehymisenä. Metsä on hiilen lähde heti avohakkuun jälkeen, aluksi hakkuutähteiden ja kuolleiden juurten hajoaminen vapauttaa hiiltä enemmän kuin pintakasvillisuus yhteyttää. Avohakattu metsä palaa Pumpasen mukaan hiilinieluksi Etelä-Suomessa 10–15 vuoden kuluttua hakkuun jälkeen.

Eri-ikäismetsätaloudesta, eli jatkuvasta kasvatuksesta Jukka Pumpanen löysi paljon hyviä puolia hiilinielun kannalta. Nielu pysyy jatkuvassa kasvatuksessa tasaisena yli ajan, ja etenkin turvemaidella vältetään jaksollisen kasvatuksen aikana syntyvät puuttomat vaiheet, jotka johtavat turpeen hajoamisen kiihtymiseen, ilmakehään vapautuu tällöin myös metaania hiilidioksidin ohella.

Metsien kasvattamisessa tasaikäisenä päästään hyvään metsänkasvuun, joka sitoo hiiltä tehokkaasti puustoon. Tasaikäiskasvatukseen noin 20 prosenttia jatkuvaa kasvatusta suurempi puuntuotanto kiertoajan puitteissa on todettu muissakin tutkimuksissa. Uusien puuntaimien alkuunlähde saat-taa joskus olla ongelmallista jatkuvan kasvatuksen metsissä, ongelmaa ei yleensä ole tasaikäiskasvatuksen uudistusaloilla. Erityisesti valossa viihtyvien mäntyjen ja lehtipuiden uudistuminen on heikkoa isojen puiden katveessa.

MAAPERÄSSÄ ISOT HIILIVARASTOT

Paljon keskustelua on käyty metsien maaperän hiilen määrästä ja erilaisten hakkuutapojen vaikutuksesta siihen. Ilmastolavalla aihetta pohdittiin ja todettiin sen vaativan lisää tutkimista, sillä tiedot ovat vielä epämääräisiä. Metsäpäivien kehityslavalla IBC – Carbon -hanketta edustanut professori Annikki Mäkelä puhui laajimmin tästä aiheesta, erityisesti vanhojen metsien maaperään ja puustoon sitoutuneesta hiilestä.

Mäkelä totesi vanhoissa metsissä tapahtuvan tilavuuskasvun vähenemisen aiheuttavan nielun pienenemistä, mutta kertoi sen ainakin osin kompensoituvan kariketuotok-

sen kasvamisena. Vanhojen metsien runsas biomassa tuottaa runsaan kariketuotoksen. Karikkeet lahoavat nopeasti, mutta Mäkelän mukaan osa niiden sisältämästä hiilestä siirtyy maaperään erilaisina yhdisteinä ja säilyy siellä jopa vuosikymmeniä. Juuriston hiilensidonnan määrittelyssä on vielä paljon epävarmuuksia.

Yhteenvetona Mäkelä totesi vanhojen luonnonmetsien olevan isoja hiilivarastoja, joissa hiilen sidonta ohjautuu lahopuuhun ja karikkeeseen. Kiertoajan pidentäminen vanhoissa talousmetsissä pitää yllä hiilinielua ja hiilivarastoa, jolloin taloudellinen tulos kuitenkin heikkenee. Parhaiksi hiilinieluiksi Mäkelä totesi keski-ikäiset hoidetut metsät.

SUOMESSA PALJON MAHDOLLISUUKSIA HIILENSIDONTAAN – RATKAISUT TEHTÄVÄ MAAILMANLAAJUISINA

Metsäpinta-alastamme valtaosan omistavat yksityiset metsänomistajat. Heidän arvoillaan ja valinnoillaan on siksi suuri merkitys metsiemme hiilitaseeseen ja siihen kuinka suureksi Suomen metsien kokonaishiilinielu voi muodostua. Metsänomistajat tekevät nytkin ilmaston kannalta paljon oikeita asioita. Metsiä hoidetaan kasvua edistävin harvennuksin ja jokaisen avohakkuussa poistetun puun tilalle istutetaan neljä uutta tainta. Suomen metsissä on puuta enemmän kuin koskaan ja metsien kasvu – yli 100 miljoonaa kuutiometriä vuodessa – on noin kaksinkertainen 50 vuoden takaiseen kasvuun verrattuna. Hiiltä on sitoutunut paljon, jotakin on siis tehty oikein tähänkin mennessä.

Suomen Metsäyhdistys herätti Metsäpäivien aihe- ja puhujavainnoillaan keskustelua mahdollisuuksista saada metsävaramme entistäkin paremmin palvelemaan myös ilmaston-

Suomen Metsäyhdistys (SMY)

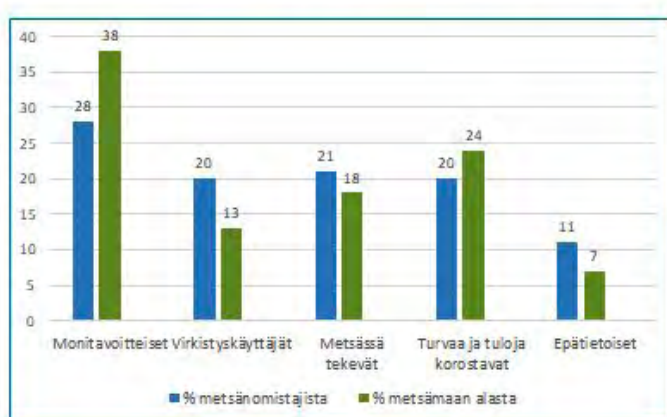
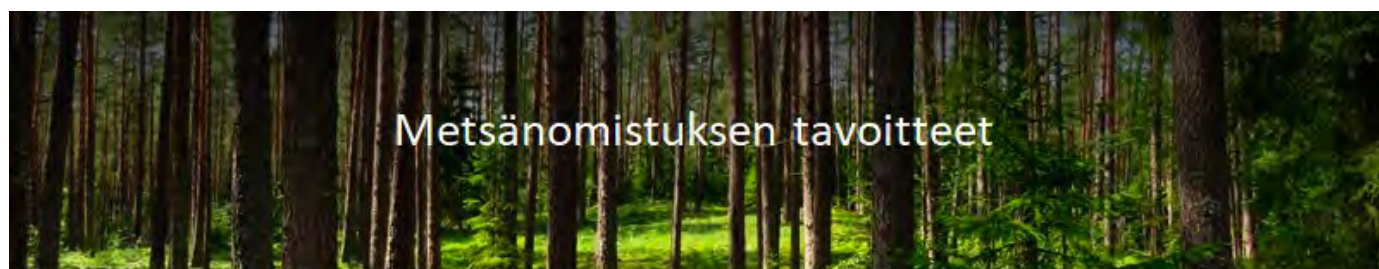
Vuonna 1877 perustettu Suomen Metsäyhdistys on Metsähallituksen jälkeen Suomen toiseksi vanhin yhä toimiva metsäalan organisaatio. Alkuvaiheessa tärkeää oli metsäosaamisen lisääminen, valistus- ja neuvontatoiminta. 1900-luvun aikana yhdistys siirtyi valistuksesta vähitellen tiedottamiseen ja osallistui alan kehittämiseen erilaisten hankkeiden kautta. Metsäviikko, nykyisten Metsäpäivien edeltäjä, oli metsävaen ykköstapahtuma Suomessa, ja se järjestettiin kerran Äänislinnassakin.

Nykyisin metsäyhdistys rakentaa metsien kestävästä käytöstä ja metsäalan tulevaisuutta yhteistyöllä, vuorovaikutuksella ja viestinnällä. Metsäyhdistys tunnetaan muun muassa *forest.fi*-verkkolehdestä, Päättäjien Metsäakatemiasta, Metsävisasta, Metsä puhuu -hankkeesta ja tietenkin Metsäpäivistä, jotka edelleen keräävät monisatapäisen yleisön valtakunnalliseen seminaaritapahtumaan Helsingissä. Se myös vastaa metsäalan yhteisen viestintähankkeen *Metsien Suomen* rakentamisesta.

suojelua. Ilmaston lämpeneminen on kuitenkin maailmanlaajuinen ongelma ja ratkaistavissa vain valtioiden yhteisillä päätöksillä. Jos vanhojen metsien suojeleminen olisi keino tehostaa ilmastonsuojelua, ei hakkuiden rajoittaminen yksin Suomessa välttämättä kasvata globaalia hiilinielua. Teollisuus hankkii puunsa jostakin joka tapauksessa kansainvälisen kysynnän tyydyttämiseksi.

Mitä tulee metsien käsittelytapoihin metsänomistajien vaihtoehtoina, pätevä kiteytys kuultiin Jukka Pumpaselta hänen esityksensä päätteeksi. – Metsänhoitotapa on valittava tapauskohtaisesti kasvupaikan ja metsänomistajan tavoitteiden mukaan. Ei ole yhtä parasta menetelmää. **VY**

Kirjoittaja on metsänhoidon asiantuntija..

- **Monitavoitteisille** tärkeitä ovat niin oman metsän tarjoamat taloudelliset hyödyt eli taloudellinen turvallisuus ja myyntitulot, työtillaisuudet kuin ulkoilu ja luonnon monimuotoisuuden vaaliminen.
- **Virkistyskäyttäjät** painottavat selkeästi metsänomistuksen aineettomien arvojen, kuten luonnon- ja maisemasuojelua sekä ulkoilumahdollisuuksia.
- **Metsässä tekevillä** korostuu metsän merkitys työtillaisuuksien ja ulkoilun kannalta, vaikkei metsä välttämättä monellekaan ole tärkein tulonlähde.
- **Turvaa ja tuloja korostaville** tärkeitä ovat paitsi metsän tuoma taloudellinen turvallisuus ja merkitys sijoituskohteena, myös säännölliset puunmyyntitulot.
- **Epätietoisilla** ei ole mitään erityisiä tavoitteita

(Huom! Metsäala tarkoittaa metsätalouden maata)

Näkymiä kaupunkipuiden tulevaisuuteen

Suomen Puunhoidon Yhdistys SPY ry järjesti vuosittaisen puunhoidon seminaarin 26.11.2021 Turun Virastotalolla Aurajoen rannassa sekä halukkaille etäyhteyksin. Seminaarin kiehtovana teemana oli puiden tulevaisuus. Esiintyjät puhuivat puiden merkityksestä kaupunkisuunnittelussa sekä puiden uhista, kasvuolovaatimuksista, talvenkestävyydestä ja biohiilen käytöstä. Näiden lisäksi tilaisuudessa esiteltiin tuore *Puunhoitoalan turvalliset käytännöt* -julkaisu.

teksti ja kuvat: LIISA RANTA

Seminaariin osallistui parisataa puiden kanssa työskentelevää sekä puista kiinnostunutta viherammattilaista. Tilaisuuden jälkeen jaettiin valmiille arboristeille tutkinto- ja osatutkintotodistukset sekä stipendit erityisen ansiokkaista suorituksista puunhoidon opinnoissa. Seminaarin yhteydessä järjestettiin ammattilaisnäyttely, jossa tuotteitaan esittelivät SPY ry:n tukija Husqvarna sekä Viherpalvelu Ettala ja EG-Trading.

PUUT TULEVAISUUDEN TURUSSA

Turun kaupunkivisiota seminaariväelle esitteli Turun kaupungin kaupunkikehitysjohdaja arkkitehti Timo Hintsanen. Hän toi esille puiden merkitystä kaupunkisuunnittelussa sekä ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Turku pyrkii hiilineutraaliuteen vuoteen 2029 mennessä, jolloin kaupunki täyttää 800 vuotta. Tiivistyvä rakentaminen luo valtavasti haasteita kaupunkivihreän suunnitteluun ja säilyttämiseen. Tiivis kaupunkirakenne herättää myös kysymyksiä viihtyisyydestä ja juuri viihtyisyys linkittyy vahvasti puihin ja muuhun kaupunkivihreään.

Sekä historiallisena ja kulttuurisena ankkurina että tilan tuntua luovana elementtinä puut ovat julkiselle tilalle välttämättömiä. Maanalainen infrarakentaminen, joka takaa riittävän kokoiset ja laadukkaat kasvualustat kaupunkipuustolle, on avainasemassa tiivistyvän kaupungin viihtyvyyttä ja kestävyttä kehitettäessä. Kansirakenteiden päälle ei Suomen ilmastossa ole ollut mahdollista istuttaa suuria puita, mutta kiinnostavaa on, onko se mahdollista tulevaisuudessa.

Lähiöasumisen viihtyvyys perustuu vihreyteen ja luonnonläheisyyteen. Etätöiden lisääntyttä lähiöiden suosio on kasvanut. Lähiöiden peruskorjauksien yhteydessä luonnonläheisyys tulee Hintsasen mukaan säilyttää ja kaupunkia suunnitella niin, että kaupunkimetsiä ja viheralueita jää jatkossakin runsaasti. Turun yleiskaavan päivityksen rakenne-malliksi on otettu kasvukäytävämalli, joka määrittelee kasvun keskustan ja lähiöiden väliin asettuvien joukkoliikenneaksien mukaisesti. Tämä malli ohjaa viheralueita muodostumaan käytävien väliin laajemmiksi kokonaisuuksiksi.

Keskustelussa urbaanin luonnon monimuotoisuuden säi-

lyttämiseksi ja kasvattamiseksi tuli esille se, kuinka valtaosalla vaikuttajista ja tekijöistä tuntuu olevan sama tahtotila: tehdä hyvää ympäristöä ottaen huomioon kaikki ne moninaiset tekijät, joista hyvä kaupunkiympäristö koostuu.

OIKEA PUU OIKEAAN PAIKKAAN

Tutkija Henrik Sjöman esitteli eri puulajien kasvuolovaatimuksia ja sitä kuinka monipuolisella kaupunkipuulajistolla voidaan taata laajat elintärkeät ekosysteemipalvelut. Sjöman toimii kuraattorina Göteborgin kasvitieteellisessä puutarhasa sekä tutkijaopettajana *Swedish University of Agricultural Sciences* -yliopistossa.

Sjöman on tutkijakollegoineen selvittänyt muun muassa eri puulajien ja niiden genotyyppien kuivuuden sietoa sekä kestävyttä juuristoalueella seisovaa vettä vastaan. Tutkimusten tavoite on käytännönläheinen: selvittää mitkä puut selviävät voittajina haastavassa urbaanissa ympäristössä ilmaston lämmetessä. Kysymys vieraslajien käytöstä huolettaa monia, mutta meidän on etsittävä keinoja maksimoida puuston elinvoimaisuus tulevaisuudessa. Mitä elinvoimaisempi puu on, sitä kauemmin se voi kasvaa ja tuottaa ekosysteemipalveluja.

Puiden geneettiseen ainekseen pitää kiinnittää huomiota. Sjöman on tutkimuksissaan vertaillut muun muassa raudoitettua (*Betula pendula*) kuivuuden kestävyttä eri genotyyppien välillä. Genotyyppillä tarkoitetaan yksilön perintötekijöiden muodostamaa kokonaisuutta.

Taimistoviljelijöillä ja kaupunkisuunnittelijoilla on tärkeä tehtävä edistää oikeanlaisten genotyyppien viljelyä ja käyttöä, jotta kaupunkipuustosta saadaan mahdollisimman kestävä. Eri ilmastovyöhykkeet ja maantieteelliset eroavaisuudet vaikuttavat tuloksiin kestävydestä ja muuttujia on paljon. Vaikka Sjöman onkin pitkälti tutkinut pohjolan oloihin sopivaa puulajistoa ja perimää, on otettava huomioon esimerkiksi erot Suomen ja Ruotsin olosuhteissa.

MIKÄ UHKAA PUITAMME?

Puunhoidon ala on muuttunut viimeisen parin vuosikymmenen aikana hurjasti. Ilmastomuutos ja lajikato moninaisine seurauksineen, kaupunkirakenteen tiivistyminen, ymmärrys

Puunhoitoalan turvalliset käytännöt työryhmä. Ylhäällä vasemmalta Antti Erola, Henrik Sjöroos, Veijo Kangasmäki, Juha Grönroos, Tomi Kivikorpi, Mika Vainionpää. Alhaalla vasemmalta Eeva-Maria Tuhkanen ja Anu Hiiterä.

ekosysteemipalveluista ja kaupunkipuihin liittyvistä päästöistä sekä julkinen keskustelu sosiaalisessa mediassa haastavat puunhoitoalan toimijoita koko ajan monisävyisemmässä työkentässä. Helsingin kaupungin rakentamispalveluliikelaitos Staran puiden hoidon työnjohdollisissa tehtävissä toimiva pitkän linjan arboristi Sami Kiema kertoi seminaariväelle oman uransa aikana koetusta muutoksesta ja siitä mikä tällä hetkellä alaa ja puita ravistelee.

Ilmastomuutos tuo väistämättä mukanaan puille haitallisia tai kohtalokkaita tauteja ja tuholaisia niin tulokas- kuin vieraslajeinakin. Meillä on havaintoja kastanjatuhoajasta (*Zeuzera pyrina*), aasianrunkojäärästä (*Anoplophora glabripennis*), versopoltteesta (*Phytophthora ramorum*), kastanjamiiinaajakoista (*Cameraria ohridella*), saarnensurmasta (*Hymenoscyphus pseudoalpidus*), *Neonectria neomacrospora* -sienestä, *Pseudomonas syringae* pv. *aesculi* -bakteeritaudista sekä lehti- ja havununnista (*Lymantria*).

Kaupunkipuiden vähäinen elintila altistaa puut taudeille ja tuholaisille. Terve, tarpeeksi suuren ja laadukkaan kasvualustan omaava puu on vahvempi taistelussa ilmastomuutoksen seurauksia vastaan. Kaupunkipuiden tulee elää huomattavan pitkään ennen kuin niiden hiilensidonta ylittää taimikasvatukseen, kuljetukseen, kasvualustaan, istutukseen ja hoitoon sitoutuneet päästöt. Puhumattakaan muista ekosysteemipalveluista, joita puu tuottaa parhaiten vasta suurena ja ikään-tyneenä.

Kiema korosti alan toimijoiden yhtenäisyyttä ja yhteisiä tavoitteita sekä sitä työtä, mikä on tehtävissä hallinnollisten ja poliittisten esteiden raivaamiseksi kaupunkivihreän hyväksi. Puidenhoidon ammattikunnan tehtävänä on toimia ajanmukaisen tiedon perusteella ja edistää oikean tiedon kulkua. Tulevaisuuden haasteet tulevat kasvattamaan työnsarkaa.

MUUTTUVAT TALVET

– KASVAAKO POHJOISESSA PIAN JALOPUITA?

Puiden levinneisyyteen ja kasvuun vaikuttavista tekijöistä juuri talvenkestävyys on yksi keskeisistä. Talvenkestävyys tarkoittaa eri kasvinosien ja jopa solukerrosten kykyä sietää kovia sydäntalven pakkasia, oikein ajoittunutta karaistumista syksyllä sekä karaistuneisuuden purkamista keväällä. Se kertoo miten puut selviävät nopeista lämpötilan muutoksista sekä pakkasen, tuulen ja keväisen auringonsäteilyn kuivattavasta vaikutuksesta.

Luonnonvarakeskuksen johtava tutkija, dosentti Tapani Repo kertoi tutkimuksestaan kolmen lehtipuun – tammien (*Quercus robur*), vuorijalavan (*Ulmus glabra*) sekä metsävaahteran (*Acer platanoides*) – talvenkestävyydestä. Tutkimuksen kokeet tehtiin nuorilla pottitaimilla ja verrokkina käytettiin pohjoisessa luontaisesti yleisenä esiintyvää rauduskoivua (*Betula pendula*). Tutkimuksessa selvitettiin näiden puulajien vuodenaikaista ja vuosittaista vaihtelua, karaistumista sekä maksimaalista pakkaskestävyyttä. Tammesta tutkittavana oli neljä eri eteläsuomalaista populaatiota.

Tulokset osoittivat karaistumisen alkavan kaikilla tutkituilla puulajeilla hyvissä ajoin ennen pakkasten alkamista, mutta eroja karaistumisessa ilmeni karaistumisen loppuvaiheessa. Puut vaikuttavat kestävän yli 30 astetta pakkasta, mutta vain tammien tutkimuksia jatkettiin läpi sydäntalven. Keski- ja Pohjois-Suomessa esiintyy ajoittain –40 asteen lämpötiloja, joten käytettävien puulajien yksilöiden tulisi kestää suhteellisen paljon pärjätäkseen. Tammipopulaatioiden keskimääräinen maksimaalinen pakkaskesto oli joulukuussa –35 astetta ja helmi-maaliskuussa –41 astetta.

Tutkimuksessa ilmi tullut tammipopulaatioiden sisäinen vaihtelu talvenkestävyydessä antaa mahdollisuuden tuottaa

kestävämpiä genotyypppejä taimikasvatukseen. Keskustelua herätti oppivatko puut ankarista oloista muuttumalla kestävämmiksi. Puun kokema stressi, kuten kuivuus ja hapettomuus juuristossa, saattaa hyvinkin pahentaa pakkasen aiheuttamia soluvaurioita.

MAHDOLLISUUKSIEN BIOHIILI

MMT ja tutkija, Viherympäristöliiton kasvualustatyöryhmän puheenjohtajana toimiva Anu Riikonen Sitowise Group Oy:stä esitteli seminaarissa keväällä 2022 ilmestyvää Biohiili-opasta. Biohiiliopas on Viherympäristöliiton tuottama ja Maiju ja Yrjö Rikalan Puutarhasäätiön rahoittama hanke, joka pyrkii vastaamaan käytännönläheisesti biohiilen käyttöön liittyviin kysymyksiin. Opas julkaistaan näillä näkymin ainoastaan pdf-muotoisena verkossa, sillä oletettavaa on, että opasta täytyy pian päivittää johtuen kiihtyvällä tahdilla kerääntyvästä käytännön kokemuksesta ja uusista tutkimuksista.

Opas käsittelee biohiilen ominaisuuksia, käyttötarkoituksia sekä tulevaisuuden mahdollisuuksia. Oppaassa esitellään ja arvioidaan useita kotimaisia viheralan kohteita ja hankkeita, joissa on käytetty biohiiltä, kuten katupuuistutuksia, viherkattoja ja hulevesialueita. Näiden lisäksi opas keskittyy antamaan vastauksen siihen, miten biohiiltä käytetään. Miten valita oikea biohiili tai kuinka sitä voidaan valmistaa? Miten biohiili valmistellaan ja kuinka suuria määriä sitä kas-

vualustaan tarvitaan? Opas kertoo myös biohiilituotteista ja -ratkaisuksista.

Biohiiliopas ei ota kantaa ilmastokysymyksiin, vaikka biohiilellä onkin myönteisiä ilmastovaikutuksia. Oppaan työryhmässä on mukana kymmenkunta jäsentä, tutkijoita sekä viheralan toimijoita.

PUUNHOITAJIEN TURVALLISEMPI TULEVAISUUS

Viimeisenä seminaariaiheista oli vastikään julkaistun *Puunhoitoalan turvalliset käytännöt* -oppaan esittely. Opas on SPYn, Viherympäristöliiton sekä puunhoitoalan yritysten ja oppilaitosten yhteistyössä tuottama julkaisu. Seminaarissa opasta esitteli Entti Oy:n kokenut arboristi Tomi Kivikorpi. Työryhmään kuuluu Kivikorven lisäksi joukko kokeneita tekijöitä puunhoidon alalta.

Opas on laatuaan ensimmäinen Suomessa ja vastaa kasvavan alan tarpeisiin. Puidenhoitoala on ollut aiemmin täysin ulkomaisen kirjallisuuden varassa työtekniikoihin liittyen. Oppaassa pureudutaan turvallisiin työtekniikoihin erityisesti kiipeilytekniikalla suoritettavan puunhoidon, paloina kaadon sekä nostokoritöiden osalta. Opas on tarkoitettu puidenhoitajille, työn tilaajille sekä oppilaitoksille. **W**

Kirjoittaja toimii Suomen Puunhoidon Yhdistys SPY ry:n tiedottajana sekä työskentelee Raision kaupungin Infrapalveluissa.

Metsä- ja Viherpäivät 9-10.6.2022 Tervetuloa Lahteen!

Seuraavat Metsä- ja viherpäivät pidetään Lahdessa Vesijärven ja Salpausselän upeissa maisemissa. Lahti on Päijät-Hämeen maakuntakeskus ja yksi Suomen suurimpia kaupunkeja 120 000 asukkaaneen. Urheilukaupunkina arvostettu Lahti tunnetaan kansainvälisesti myös ympäristö- ja muotoiluosaamisesta sekä korkeatasoisista kulttuuripalveluista. Luonnonläheisen Lahden pinta-alasta huikeat 74 % on vihreää ja asuinympäristöt monipuolisia helposti saavutettavine viheralueineen. Aasukkaat arvostavat kompaktin kaupungin liikkumisen helppoutta ja arjen sujuvuutta.

KESY KAM RAMS & VKT

Lisätiedot ja
ilmoittautuminen:
vyl.fi/tapahtumat

KESY

**KESY-tilauskoulutukset
käynnistyvät! Tule
perehtymään miten
työyhteisönne voi soveltaa
KESY-periaatteita eri
työtehtävissä.**

Koulutuksessa perehdytään vuonna 2018 käyttöön otettuun Kestävä ympäristörakentaminen KESY -toimintamalliin ja sen soveltamismahdollisuuksiin viheralan organisaatioissa, kuten kunnissa, seurakunnissa ja yrityksissä.

Tilaaja valitsee etukäteen 1-3 KESY-temaa, joihin koulutuksessa syvennyttään sekä 2-3 KESY-aiheista kysymystä, joihin erityisesti halutaan ratkaisuja omassa organisaatiossa.

Kouluttaja: Hanna Tajakka, Viher-Arkki
Toteutus: Asiakkaan tiloissa tai etänä
Hinta: 3 500€ (+ alv 24%)

>> Tilauskoulutusten lisätiedot ja varaukset: info@vyl.fi

Jos olet kiinnostunut
tilaamaan työpaikallesi
oman koulutuksen,
ota yhteyttä:
info@vyl.fi

RAMS & VKT

**Tule keskustelemaan, miten
viheralueiden kunnossapito
muuttuu vai muuttuuko?**

Viheralueiden kunnossapidon viherammattilaisille järjestetään vuonna 2022 koulutuksia viheralueiden kunnossapitoluokituksen RAMSin ja viheralueiden kunnossapidon työselostuksen VKT:n käytöstä.

Tavoitteena on, että koulutuksen jälkeen osallistujat tuntevat RAMSin ja VKT:n sisällöt ja osaavat soveltaa niitä omissa kunnossapidon työtehtävissään. Tämän lisäksi koulutus on hyvä tilaisuus vaihtaa ajatuksia, näkemyksiä ja kokemuksia kunnossapidosta eri puolilla maata toimivien kollegoiden kanssa.

Koulutus on tarkoitettu kaikille viheralueiden kunnossapidon kanssa toimiville viheralan ammattilaisille.

Koulutuspäivät: 3.3., 10.3.

Kouluttaja: Hanna Tajakka, Viher-Arkki.
Paikka: 3.3. webinaari (Teams),
10.3. Malmitalo, Helsinki
Hinta: 250 € (+ alv 24%)

>> Lisätiedot ja ilmoittautuminen:
vyl.fi/tapahtumat

Tarjolla myös tilauskoulutuksia!

>> Tilauskoulutusten varaukset:
info@vyl.fi

KAM

**KAM-koulutukset
jatkuvat! Kaupunkipuiden
arvonmäärittäystä tekeville
viherammattilaisille
järjestetään jälleen
arvonmäärittäiskoulutuksia.**

Koulutuksessa perehdytään vuonna 2019 käyttöön otettuun kaupunkipuiden arvonmäärittäsmalliin (KAM) ja tutustutaan mallin soveltamismahdollisuuksiin, toimintaperiaatteisiin sekä harjoitellaan mallin käyttöä esimerkkikohteissa.

Koulutukseen osallistuvat saavat käyttöönsä arvonmäärittäyksessä käytettävät Excel-taulukko-ohjelmalla työstetyt laskentalomakkeet.

Koulutus oikeuttaa koulutuksen hyväksytysti käyneen käyttämään uutta arvonmäärittäsmallia.

Koulutuspäivät: 17.3., 6.10., 3.11.

Kouluttaja: Hanna Tajakka, Viher-Arkki.
Paikka: Malmitalo, Helsinki
Hinta: 350 €/henkilö (+ alv 24 %)

>> Lisätiedot ja ilmoittautuminen:
vyl.fi/tapahtumat

*Järjestäjä pidättää oikeuden muutoksiin.
Huomioithan myös mahdolliset
koronatilanteesta johtuvat rajoitukset.*

Elinkaaren lyhyt oppimäärä

Elinkaarimalli tarkoittaa sitä, että hankkeen suunnittelu, rakentaminen ja kunnossapito tilataan samalta toimijalta. Kunnossapitokausi eli palvelujakso on pitkä, 15–25 vuotta. Elinkaarimalli on 2000-luvulla yleistynyt tapa rakentaa julkisia rakennuksia, erityisesti kouluja ja monitoimitaloja. Yhtenä tavoitteena on päästä eroon sisäilmaongelmista ja helpottaa rahoitusta.

Pääsin viime vuonna ensikosketukseen elinkaarihankkeen kanssa, kun rakennusliike pyysi minua monitoimitalon pihasuunnittelijaksi. Elettii korona-aikaa ja kaikki palaverit pidettiin Teamsissä. Ainut, jonka näin livenä, oli rakennusliikkeen aluepäällikkö. Hänen kanssa kävimme tutustumassa suunnittelukohteeseen.

Yllätyin, miten tarkkaa suunnittelua tehtiin jo kilpailuvaiheessa. Tilaaja ja varsinkin käyttäjät olivat ladanneet kaikki mahdolliset toiveensa ja tarpeensa toiminnallisiin ja teknisiin vaatimuksiin. Ymmärrän, että halutaan parasta laatua ja toiminnallisuutta, mutta ymmärtävätkö käyttäjät, mitä heidän toiveidensa toteuttaminen maksaa? Toinen yllätys oli pedagoginen asiantuntija, joka tiesi enemmän lasten käyttäytymisestä ulkona kuin minä, oli muun muassa pahat pojat ja kiltit tytöt. No, pedagogisen asiantuntijan osallistuminen oli tilaajan vaatimus. Sen sijaan oli hyvä, että alueen kunnossapidosta vastaavat katsoivat suunnitelmat läpi jo alkuvaiheessa ja heidän kanssaan pidettiin omat palaverit. Tein myös talvihoitosuunnitelman, jossa määriteltiin talvihoidettavat alueet ja lumen läjitysmaat.

Arkkitehti oli minulle ennestään tuntematon, onneksi ihan yhteistyökykyinen ja mukava, mutta aina ottaa oman aikansa toisen työtapojen ja tyylin opettelu. Yhteistyö ja luottamus pääsuunnittelijan ja tilaajan suuntaan ovat kaikissa töissä tärkeää, mutta elinkaarihankkeissa se korostuu. Paljon tehtiin töitä ja pidettiin kymmeniä palavereja. Lopputulos oli ihan hyvä, mutta tilaaja valitsi edullisemman tarjouksen, hinta-laatusuhde oli 60:40. Itselläni suunnittelun tuntimäärä paisui arvioidusta lähes kaksinkertaiseksi projektin aikana tulleista muutoksista johtuen, mutta rakennusliike kyllä maksoi mukisematta kaikki tunnit.

Neuvotteluvaiheen lopussa alettiin laskea RTS-ympäristöluokituksen pisteitä. Siellä piilee viheralan kannalta hyviä asioita, kuten viherkerroin, hulevesien viivytys sekä kevyen liikenteen huomiointi, esimerkiksi pyöräpaikotus.

Keskustelin kahden maisemasuunnittelijan, Camilla Wariksen ja Hanna Hentisen, kanssa heidän kokemuksistaan elinkaarihankkeissa. Kokemukset olivat samansuuntaisia kuin itselläni. Kun tekee töitä ison rakennusliikkeen kanssa, ammattimaisuus korostuu ja asiat sujuvat. Kuten Camilla sanoi: ”Ei nipoteta lillukan varsista” ja Hanna hiukan toisin: ”Ei tarvitse vääntää rautalangasta”. Yleensä ei etsitä halvinta vaihtoehtoa, vaan kestäviä, helppohoitaisia ratkaisuja ja materiaaleja. Suunnitteluratkaisut pitää silti osata perustella hyvin. Palavereja pidetään paljon ja työmäärää on etukäteen vaikea arvioida, sillä arkkitehdin rooli pihasuunnittelussa vaihtelee suuresti. Tuntitaskusopimus onkin suunnittelijan kannalta turvallisempi ratkaisu.

Juttelin myös kolmen viherrakentajan – Mikko Jaakkolan, Henrik Bosin ja Anssi Koskelan – kanssa elinkaarihankkeista. He kaikki ovat rakentaneet elinkaarihankkeiden pihoja rakennusliikkeen aliurakoitsijoina. Rakentaminen ei heidän mukaansa paljoakaan poikke muista urakoista, mutta rakentajan ääntä saatetaan näissä kuunnella hiukan enemmän, jos ehdottaa kestävämpiä ratkaisuja. Suunnitelmien taso vaihtelee valittavan paljon. Koska takuuajat ovat pitkiä, saatetaan sopia, että palvelujakson aikana vaihdetaan joku materiaali esimerkiksi viiden vuoden välein. Kohteen kunnossapito pitää olla alusta alkaen huolellista.

Ja vaikka suunnitteluvaihe on aika raskas ja isotoinen, kalliskin, säästöä tulee käytön aikana. Kestävää kehitystä, mielestäni.

**”Ei nipoteta
lillukan
varsista”**

Viherympäristöliiton uusi tapahtumakoordinaattori esittäytyy

teksti ja kuva: HEIDI OVASKA

Olen Heidi Ovaska ja aloittanut Viherympäristöliitossa tapahtumakoordinaattorin työtehtävissä 20.12.2021. Siirryin työtehtävään Pirkanmaan Marttojen puutarha-asiantuntijan toimesta, jossa olen viihtynyt pitkään.

Koulutukseltani olen hortonomi AMK. Työurallani olen työskennellyt monenlaisissa työtehtävissä puutarha-alalla, muun muassa puistotyöntekijänä, puutarhakaupan alalla sekä ulkomailla kasvihuonetuotannossa. Viimeisimmät vuodet olen toiminut puutarha-alan asiantuntijatehtävissä järjestäen erilaisia tapahtumia Pirkanmaan alueella ja neuvoen koti-puutarhureita kotipuutarhan hoidossa. Järjestötyö on tullut minulle hyvin tutuksi, mikä varmasti tukee uutta työtäni tapahtumakoordinaattorina.

Käytännön kokemusta minulla on myös erilaisista kehittämistehtävistä, olen toiminut projektipäällikkönä kansainvälisessä *Active Refugees in the Community* -hankkeessa, jossa kehiteltiin kaikille avoin Hiedanrannan Syötävän puiston kasvimaaviljelytoimintamalli. Itseni ja työni kehittäminen onkin minulle tärkeää, ja olen opiskellut työni ohessa hallin-

toa ja johtamista avoimessa yliopistossa. Elinikäinen oppiminen on mielestäni avain monipuolisen osaamisen takaamiseksi tulevaisuudessa.

Vapaa-aikani vietän pääsääntöisesti kilpaurheilun parissa. Lajini on rugby, jonka aloitin työskennellessäni Hollannissa. Nykyään olenkin rugbyyn kolminkertainen Suomen mestari! Rugby seuratoiminta vie suurimman osan vapaa-ajastani, mutta yritän harrastaa myös kuorolaulua, kielten opiskelua, matkustelua ja mökkeilyä. Luonnollisesti puutarhanhoito on lähellä sydäntäni, mutta se on jäänyt vähemmälle työni painottuen niin vahvasti juuri puutarhan sesonkiaikoihin. Kukapa jaksaa tehdä täyden päivän ensin työmaalla ja jatkaa kotona samoissa merkeissä!

Tapahtumakoordinaattorin työstä odotan monipuolista työsarkaa hyvässä työtiimissä sekä tietenkin uuden oppimista ja ammattitaitoni karttumista viheralan näköalapaikalla. Odotan myös innolla pääseväni työskentelemään viheralan ammattilaisten kanssa ja näkemään lähietäisyydeltä viheralan kehityksen. Tutustutaan kun tavataan. **vy**

Uusi päätoimittaja: Aiheita tieteestä ja käytännöstä

Markkinointiviestinnän koordinaattori, muotoilija (AMK) Liisa Hyttinen on valittu Viherympäristö-lehden uudeksi päätoimittajaksi lehden seuraavasta numerosta alkaen.

teksti ja kuva: LIISA HYTTINEN

Taustaltani olen ympäristöasioihin keskittynyt viestinnän ammattilainen, ja työskennellyt pitkään kiertotalousalalla markkinointiviestijänä ja ympäristövastaavan tehtävissä. Työssäni olen toiminut muun muassa asiakaslehden päätoimittajana ja ympäristöjärjestelmän kehittäjänä jätehuoltolaitteita valmistavassa Europress Group Oy:ssä.

Työn ohella olen osallistunut Suomen luonnonsuojeluliitossa sekä sen piiri- ja paikallisjärjestöissä viestinnän kehittämiseen ja piirin jäsenlehden toimittamiseen. Kotikaupungissani Keravalla olen ollut mukana monenlaisessa asukas-toiminnassa viheralueiden ja ympäristöprojektien tiimoilta. Kuntapäättäjänä tunnen myös viheralueiden kaavoitusta ja suunnittelua koskevat päätösprosessit.

Hiukan erilaista näkökulmaa viheralaan ovat antaneet viime vuosina suorittamani yhteiskuntatieteiden opinnot, joiden parissa olen keskittynyt erityisesti ympäristösosiologian teemoihin. Osana opintojani olen tutkinut muun muassa 2020-luvun kaupunkilaissukupolvien suhdetta lähiluontoon.

Lähiluonto ja viherympäristöt tarjoavatkin loputtoman paljon tutkittavaa niin luonnontieteiden piirissä kuin sosio-

logisesta näkökulmasta. Uskon, että näiden teemojen suosio on kasvussa tutkimustoiminnassa, josta ne jalkautuvat kuntien strategioihin ja toimintaan. Tämä ruokkii alan julkaisu- ja yhä herkullisemmilla aiheilla ja tutkimustuloksilla. Niihin tullaan siis tässä lehdessä tarttumaan jatkossakin.

Vapaa-aikani kuluu luonnon ja puutarhan parissa. Luontoretkeily, sienestys ja marjastus ovat kuuluneet elämäni pienestä pitäen. Harrastajapuutarhurina olen huoleton ja kokeileva. Lähes joka vuosi tulee kasvatettua jotakin uutta. Viime syksynä perhe sai herkutella kotipihassa kasvatetulla popcornilla.

Aloitin osa-aikaisen päätoimittajan pestini Viherympäristöliitossa 3.1.2022. Ensimmäisenä tehtävänäni kokoan vuoden 2022 *Vihreän Kirjan*, joka ilmestyy maaliskuussa. *Viherympäristö*-lehden päätoimittaminen on hyppysissäni numerosta 2/2022 alkaen. Tartun innolla näihin tehtäviin!

Minuun saa myös mielellään olla jo nyt yhteydessä tulevien lehtien sisältöihin ja juttuideoihin liittyen. Tehdään yhdessä *Viherympäristö*-lehdestä juuri sellainen kuin te, lukijat, toivotte! **vy**

Toiminnanjohtajalta

Hyvää vuotta 2022 Viherympäristöliiton toimistosta!

Harmillisesti tähän vuoden alkuun jouduimme toteamaan valitsevan tilanteen sellaiseksi, että emme voi järjestää Viherpäiviä helmikuussa 2022. Tätä asiaa mietittiin Viherympäristöliiton hallituksessa pitkään ja eri näkökulmilla, mutta valitettavasti tapahtuman peruminen oli 10.1.2022 arvioitun tilannekuvan mukaan ainoa vaihtoehto.

Viherpäivien tilalla suunnittelemme tälle vuodelle tapahtumien sarjaa, jossa nähtävyyksi ohjelman suunniteltu Vihreän hyvä ketju sekä uudet ja tuoreet ajatukset maailmalta. Tilaisuuksia on tarkoitus järjestää sekä verkkoseminaarin ja -näyttelyn muodossa että fyysisenä kohtaamisena vuoden aikana.

Iloisempina uutisina ovat vuodenvaihteessa Viherympäristöliitossa aloittaneet tapahtumakoordinaattori Heidi Ovaska ja Viherympäristölehden päätoimittaja Liisa Hyttinen. Molempien kanssa on aloitettu perehdytyksellä ja tutustumalla liiton sidosryhmiin. Heidän esittelynsä saatkin lukea tästä lehdestä. Molemmille suuresti tervetuloa mukaan toimintaan!

Vuodenvaihteessa on käyty paljon keskusteluja kansainvälisellä rintamalla. Eurooppalaista vihervuotta edelleen pyritään järjestämään, vaikka sen aika nyt vuodelle 2022 ei onnistunutkaan. Tähtäin on nyt siirretty vuoteen 2023. Asia siis edelleen elää ja sen eteen tehdään töitä. Viherympäristöliiton hallitus on myös esittänyt kansallisen Vihervuoden järjestämistä vuonna 2023.

Green Flag Award on noussut Suomessa hienosti esiin ja vuonna 2021 palkittuja viheralueita oli jo kymmenen kappaletta. Haku *Green Flag Award* -alueeksi aukeaa kevään aikana ja toivomme luonnollisesti jo tunnuksen saaneiden hakevan edelleen sekä myös uusia hakijoita.

Viherympäristöliiton vuosikokous ja hallituksen järjestäytymiskokous järjestetään maaliskuun 11. päivä, kutsu kokoukseen lähtee varsinaisille jäsenille helmikuun alkuun mennessä.

Kaikesta huolimatta, valoa kohti – ei siis tunnelin päässä odottavaa, vaan kevättä.

Taavi Forssell, toiminnanjohtaja

Viherympäristöliiton lausunto kaavoitus- ja rakennuslaista

Viherympäristöliitto lausui kaavoitus- ja rakennuslaista 7.12.2021 mm., että maankäytön suunnittelussa ja yleisten alueiden suunnittelussa sekä rakentamisessa on välttämättömää huomioida riittävän ja laadukkaan siniviherrakenteen mahdollistaminen, ilmastonmuutosta hillitsevät suunniteluratkaisut sekä monimuotoisten luonto- ja virkistysalueiden turvaaminen. Viherympäristöliitto näkee, että viherrakenteen moninaiskäytön kehittäminen ja ekologisten prosessien hyödyntäminen ja kehittäminen on tulevaisuudessa kaupunkialueilla yhä tärkeämpää monien ekosysteemipalveluiden ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen näkökulmasta ja oleellista huomioida kaikilla suunnittelun tasoilla. Lue koko lausunto: vyl.fi/uutiset

KESY-tilauskoulutukset käynnistyvät!

Viheralan työpaikoille tarjotaan vuonna 2022 tilauskoulutuksia kestävän ympäristörakentamisen eli KESY-toimintamallin soveltamisessa työpaikan toimintatavoissa ja työtehtävissä. Koulutukset on suunnattu viheralan organisaatioille, kuten kunnille, seurakunnille ja yrityksille.

RAMS&VKT-koulutukset 2022

RAMS & VKT -koulutuksessa tutustutaan vuonna 2020 käytön otettuun RAMSiin ja vuonna 2021 käyttöön otettuun VKT:hen sekä tutustutaan niiden soveltamiseen kunnossapidon suunnittelu-, hankinta- ja käytännön töissä.

KAM-koulutukset jatkuvat!

Kaupunkipuiden arvonmäärittäytystä tekeville viherammattilaisille järjestetään jälleen arvonmäärittäyskoulutuksia. Koulutuksessa perehdytään vuonna 2019 käyttöön otettuun kaupunkipuiden arvonmäärittäysmalliin (KAM) ja tutustutaan mallin soveltamismahdollisuuksiin, toimintaperiaatteisiin sekä harjoitellaan mallin käyttöä esimerkkikohteissa.

Lisätietoja koulutuksista: vyl.fi/tapahtumat

Lisää Viherympäristöliitosta www.vyl.fi

Toimisto:

Viherympäristöliitto ry, Viljatie 4 C, 00700 HELSINKI
info@vyl.fi

Taavi Forssell, toiminnanjohtaja,
Viherympäristöliiton yleiset asiat,
040 197 1273, taavi.forssell@vyl.fi

Tiia Naskali, koordinaattori, tiia.naskali@vyl.fi,
050 438 1860.

Heidi Ovaska, tapahtumakoordinaattori,
heidi.ovaska@vyl.fi, 040 592 5810

Jyri Uimonen vihervalvoja-asiaat,
jyri.uimonen@puutarhaliitto.fi, 040 827 4833.

O

ppaat viheralan töihin,
opintoihin ja harrastuksiin
VYL:n kirjakaupasta!

Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021 -julkaisun myötä siirrytään viheralueiden hoidon laatuvaatimuksista kunnossapidon yleisiin laatuvaatimuksiin. Julkaisu korvaa vuonna 2014 julkais-
tun Viheralueiden hoito VHT '14 -julkaisun.

VKT 2021 jatkaa VHT:n viheralueiden kunnossapi-
don työselostusperinnettä ja on tarkoitettu valtakun-
nalliseksi viheralueiden kunnossapidon yleiseksi työse-
lostukseksi ja laatuvaatimusasiakirjaksi.

75€

Toimittaja Hanna Tajakka
Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021
Viherympäristöliiton julkaisu nro 70

V Viher-
ympäristöliitto

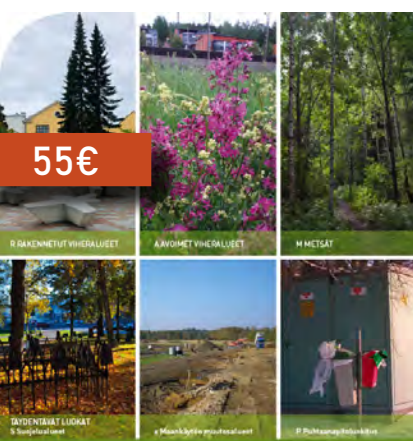

37€

Aino Karilas
Dynaaminen kasvillisuus
Kaunistaa ja kestävä monimuotoisuutta rakennetuilla viheralueilla

Viherympäristöliiton julkaisu nro 64

V Viher-
ympäristöliitto

55€

Toimittaja Hanna Tajakka
Viheralueiden kunnossapitoluokitus - RAMS 2020

Viherympäristöliiton julkaisu nro 67

V Viher-
ympäristöliitto

55€

Jere Nieminen
Kaupunkien lahoppuopas
Lahoppuun valaaminen rakennetuilla viheralueilla

Viherympäristöliiton julkaisu nro 69

V Viher-
ympäristöliitto

Vähähiiliset pihakivet

Vaihdoimme vuonna 2021 kolmella pihakivitehtaallamme uuteen sementtilaatuun ja pelkästään sillä hiilidioksidipäästömme putosivat tuotetasolla jo 15 prosenttia. Vielä reilummin seostetuilla aivan uuden tyyppisillä sementeillä päästöt voivat vähentyä vuoden 2020 tasosta 30 prosenttia. Pihakivien valmistuksessa käytetään betonia ja betonin valmistuksessa kiviaineksia, sementtiä, vettä ja lisäaineita. Valtaosan pihakivien hiilidioksidipäästöistä tuottaa sementti.

Uuma-pihakivien valmistuksessa luonnonkiviaineksista on korvattu betonimurskeella 20 prosenttia. Ominaisuuksiltaan CE-merkityt ja kaikki standardit täyttävät Uuma-betonikivet vastaavat tavallisia betonikiviä. Ulkonäkö on identtinen ja käyttöominaisuudet ennallaan.

Kierrätysbetonia sisältäviä uusiomateriaalituotteita valmistetaan kaikilla Ruduksen maisematuotetehtailla. Viime syksynä valtaosassa Tampereen tehtaalla valmistetuissa tuotteissa oli mukana kierrätysmateriaalia. Kierrätysmateriaalin, betonimurskeen, käytöstä merkinä Ruduksen pihakivituo-
tepakkauksessa on vihreä lehti-kuvake. Sen saattaa siis löytää myös muun kuin Uuma-Kartanokiven pakkauksesta.

Concrete Acts!

Ruduksen ympäristövastuustrategia

Haluamme Ruduksessa olla edelläkävijä. Olemme määrittäneet toimenpiteitä hiilikädenjäljen kasvattamisessa, hiilijalanjäljen pienentämisessä ja kierrätysliiketoiminnan kehittämisessä. Rudus LUMO -ohjelmalla edistämme luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä sekä ilmastonmuutoksen haitallisten vaikutusten vähenemistä.

Ruduksen strategisena tavoitteena on koko toimintamme hiilineutraalius vuoteen 2050 mennessä.